

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelma

Luonnosversio 7.10.2024

Sisällys

1	Tausta ja tavoitteet	6
1.1	Palveluverkkoselvityksen ja -suunnittelun vaiheet	9
1.2	Palveluverkkoselvityksessä käytetyt määrälliset tietolähteet	9
1.2.1	Tilastokeskuksen väestötiedot	9
1.2.2	Väestöennuste	10
1.2.3	Koulujen ja päiväkotien lapsimäärät, taloustiedot, henkilöstö sekä rakennusten tiedot	11
1.3	Maankäytön kehittäminen ja tulevaisuuden näkymiä	11
1.4	Joukkoliikenteen kehittäminen	13
1.5	Kaupungin kiinteistöjen salkutus	14
2	Palveluverkkosuunnittelun periaatteet ja palvelualueet ..	14
2.1	Palveluverkon periaatteet	15
2.2	Lapsimäärän ja palvelutarpeen kehitystä tutkitaan palvelualueittain	17
3	Lasten ja nuorten määrän kehitys Porvoossa	20
3.1	Lasten ja nuorten määrän väheneminen vaikuttaa palvelutarpeeseen	21
3.2	Väestömäärä ja väestöennusteet ikäryhmittäin ja alueittain	22
3.2.1	Väestöennusteet varhaiskasvatuksessa	22
3.2.2	Väestöennusteet perusopetuksessa.....	23
3.2.3	Väestöennusteet suomenkielisessä opetuksessa	23
3.2.4	Väestöennusteet ruotsinkielisessä opetuksessa	25
3.2.5	Tilojen riittävyys, kapasiteetti ja täyttöastetarkastelu	27
4	Palveluverkkovaihtoehdot.....	31
4.1	Ei karsita palveluverkkoa (0)	33
4.2	Vaihtoehto 1.....	35
4.2.1	Peruskuvaus	35
4.2.2	Kohteiden sijainti 2040 ja muutostoimenpiteet palveluittain	36
4.2.3	Investointitarpeet ja kustannukset, elinkaarikustannukset, säästöpotentiaali, kiinteistökanta.....	38
4.2.4	Lapsimäärät ja kapasiteetti	41

4.2.5	Vaihtoehto 1:n vaikutukset palveluihin.....	43
4.2.5.1	Suomenkielinen perusopetus.....	43
4.2.5.2	Ruotsinkielinen perusopetus.....	44
4.2.5.3	Varhaiskasvatuspalvelut.....	45
4.3	Vaihtoehto 2	46
4.3.1	Peruskuvaus.....	46
4.3.2	Kohteiden sijainti 2040 ja muutostoimenpiteet palveluittain	47
4.3.3	Investointitarpeet ja kustannukset, elinkaarikustannukset, säästöpotentiaali, kiinteistökanta.....	50
4.3.4	Lapsimäärät ja kapasiteetti.....	53
4.3.5	Vaihtoehto 2:n vaikutukset palveluihin.....	54
4.3.5.1	Suomenkielinen perusopetus.....	54
4.3.5.2	Ruotsinkielinen perusopetus.....	55
4.3.5.3	Varhaiskasvatuspalvelut.....	56
4.4	Vaihtoehto 3	57
4.4.1	Peruskuvaus.....	57
4.4.2	Kohteiden sijainti 2040 ja muutostoimenpiteet palveluittain	58
4.4.3	Investointitarpeet ja kustannukset, elinkaarikustannukset, säästöpotentiaali, kiinteistökanta.....	61
4.4.4	Lapsimäärät ja kapasiteetti.....	65
4.4.5	Vaihtoehto 3:n vaikutukset palveluihin.....	67
4.4.5.1	Suomenkielinen perusopetus.....	67
4.4.5.2	Ruotsinkielinen perusopetus.....	68
4.4.5.3	Varhaiskasvatuspalvelut.....	68
4.5	Vaihtoehtojen vertailu palvelujen järjestämisen näkökulmasta	69
4.5.1	Vaihtoehdot varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisen näkökulmasta	69
4.5.2	Vaihtoehdot perusopetuspalveluiden järjestämisen näkökulmasta	72
4.6	Vaihtoehtojen kiinteistöihin liittyvät kustannukset.....	75
5	Lapsivaikutusten arviointi palveluverkkosuunnitelmassa	79
5.1	Lapsivaikutusten arviointi prosessina.....	79
5.2	Lapsivaikutusten arvioinnin tulokset.....	81
6	Vaikutukset henkilöstötarpeeseen.....	84
7	Aikataulu päätöksenteolle.....	87
8	Tiivistelmä ja johtopäätökset.....	89

Kuvaluettelo

Kuva 1. Lapsimäärän muutoksen vaikutus valtiosuuteen.	7
Kuva 2. Väestöennusteet varhaiskasvatuksessa.	23
Kuva 3. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella läntisellä suomenkielisillä palvelualueilla.	24
Kuva 4. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella itäisellä suomenkielisillä palvelualueilla.	24
Kuva 5. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella Albert Edelfeltin koulun palvelualueella.	25
Kuva 6. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella läntisellä ruotsinkielisillä palvelualueilla.	25
Kuva 7. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella itäisellä ruotsinkielisillä palvelualueilla.	26
Kuva 8. Lasten määrän kehitys Porvoossa kahden väestöennusteen ja kaupungin tavoitteen mukaan.	28
Kuva 9. Suomenkielisen kouluverkon tilakapasiteetti.	30
Kuva 10. Ruotsinkielisen kouluverkon tilakapasiteetti.	30
Kuva 11. Varhaiskasvatus palveluverkon tilakapasiteetti.	31
Kuva 12. Suomenkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 1.	35
Kuva 13. Ruotsinkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 1.	36
Kuva 14. Varhaiskasvatuksen kunnalliset päiväkodit vuonna 2040 vaihtoehdossa 1.	37
Kuva 15. Suomenkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 2.	46
Kuva 16. Ruotsinkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 2.	47
Kuva 17. Varhaiskasvatuksen kunnalliset päiväkodit vuonna 2040 vaihtoehdossa 2.	48
Kuva 18. Suomenkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 3.	57
Kuva 19. Ruotsinkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 3.	58
Kuva 20. Varhaiskasvatuksen kunnalliset päiväkodit vuonna 2040 vaihtoehdossa 3.	59
Kuva 21. Eläköitymisennuste vuoteen 2038.	86

Taulukkoluetelo

Taulukko 1. Lapsimäärän muutoksen vaikutus valtiosuuteen.	8
Taulukko 2. Lasten ja nuorten määrän kehitys Porvoossa 2014–2023 (Tilastokeskus 2024)	20
Taulukko 3. Elävänä syntyneet Porvoossa 2014–2020 (Tilastokeskus 2024).	20
Taulukko 4. 0–18-vuotiaiden määrä Porvoossa 2014–2023 (Tilastokeskus 2024).	21
Taulukko 5. Vaihtoehdon 1 muutokset suomenkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024–2040.	36
Taulukko 6. Vaihtoehdon 1 muutokset ruotsinkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024–2040.	36
Taulukko 7. Vaihtoehdon 1 muutokset päiväkotiverkkoon aikavälillä 2024–2040.	37
Taulukko 8. Vaihtoehdossa 1 luovuttavien kohteiden vaikutus käyttökustannuksiin.	38
Taulukko 9. Vaihtoehdon 1 koulujen keskimääräiset vuosittaiset kokonaiskustannukset.	40
Taulukko 10. Vaihtoehdon 1 päiväkotien keskimääräiset vuosittaiset kustannukset.	40
Taulukko 11. Porvoon palveluverkon lapsimäärät ja kapasiteetti vaihtoehdossa 1.	41
Taulukko 12. Leasing- ja elinkaarikohteiden käytön jatkaminen vaihtoehdossa 1.	42

Taulukko 13. Vaihtoehdon 2 muutokset suomenkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.	46
Taulukko 14. Vaihtoehdon 2 muutokset ruotsinkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.	47
Taulukko 15. Vaihtoehdon 2 muutokset päiväkotiverkkoon aikavälillä 2024-2040.	48
Taulukko 16. Vaihtoehdossa 2 luovuttavien kohteiden vaikutus käyttökustannuksiin.	49
Taulukko 17. Vaihtoehdon 2 koulujen keskimääräiset vuosittaiset kokonaiskustannukset.	51
Taulukko 18. Vaihtoehdon 2 päiväkotien keskimääräiset vuosittaiset kustannukset.	51
Taulukko 19. Porvoon palveluverkon lapsimäärät ja kapasiteetti vaihtoehdossa 2.	52
Taulukko 20. Leasing- ja elinkaarikohteiden käytön jatkaminen vaihtoehdossa 2.	53
Taulukko 21. Vaihtoehdon 3 muutokset suomenkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.	57
Taulukko 22. Vaihtoehdon 3 muutokset ruotsinkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.	58
Taulukko 23. Vaihtoehdon 3 muutokset päiväkotiverkkoon aikavälillä 2024–2040.	59
Taulukko 24. Vaihtoehdossa 3 luovuttavien kohteiden vaikutus käyttökustannuksiin.	60
Taulukko 25. Vaihtoehdon 3 koulujen keskimääräiset vuosittaiset kokonaiskustannukset.	63
Taulukko 26. Vaihtoehdon 3 päiväkotien keskimääräiset vuosittaiset kustannukset.	63
Taulukko 27. Porvoon palveluverkon lapsimäärät ja kapasiteetti vaihtoehdossa 3.	64
Taulukko 28. Leasing- ja elinkaarikohteiden käytön jatkaminen vaihtoehdossa 3.	65
Taulukko 29. Tarkastelujaksolla suunnitellut investoinnit.	74
Taulukko 30. Vaihtoehdoissa suunnitellut luopumiset.	75
Taulukko 31. Keskimääräiset vuosittaiset käyttökustannukset.	76
Taulukko 32. Kumulatiivinen säästö vuoteen 2024 verrattuna 0 vaihtoehtoon.	78
Taulukko 33. Henkilöstötarve perusopetus ja lukiokoulutuspalveluissa eri vaihtoehdoissa.	85
Taulukko 34. Henkilöstötarve varhaiskasvatuksen eri vaihtoehdoissa.	87

1 Tausta ja tavoitteet

Porvoon kaupungin vuoden 2024 talousarviossa on päätetty laatia vuoden aikana palveluverkkoselvitys koulujen ja päiväkotien osalta sekä tulevaisuuden suunnitelma kasvun ja oppimisen toimialalle.

Peruskouluverkko tulee valtakunnallisesti harvenemaan tulevaisuudessa. Jyrkimmän arvion mukaan lähes puolet peruskouluista voi kadota vuoteen 2040 mennessä. Loivemman arvion mukaan peruskouluista katoaisi valtakunnan tasolla runsas kolmannes, ja lievimmänkin arvion mukaan vajaa neljännes.

MDI:n tekemän selvityksen ”Itä-Uudenmaan väestönkehityksen tulevaisuuden kuvat”, (22.9.2023) mukaan valtakunnallisesti 2010-luvun suurimpana demografisena muutoksena on ollut syntyvyyden lasku. Suomessa syntyneiden lasten määrä on vähentynyt n. 60 000 lapsesta 45 000 lapseen 2010-luvun aikana, liite 6. Myös Porvoossa syntyvyys on laskenut merkittävästi viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Palveluverkkotyöskentely on aloitettu Porvoossa jo syksyllä 2023 kansallisen, mutta myös Porvoota koskevan ilmiön, syntyvyyden alenemisen ja lapsimäärän vähenemisen johdosta. Koska syntyvyyden lasku näkyy jo Porvoon tunnusluvuissa, se heijastuu vastaavasti palveluverkkoon varhaiskasvatuksessa ja kouluissa.

Syntyvyyden laskun seurauksena lasten määrä vähenee Porvoossa. Tilastokeskuksen mukaan Porvoossa oli vuoden 2023 lopussa noin 10 800 0–18-vuotiasta lasta ja nuorta. Kaupungin väestöennusteen perusuran mukaan 0–18-vuotiaiden määrä tulee laskemaan vuodesta 2025 vuoteen 2040 mennessä noin 8 800 lapseen eli jopa 1700 lasta ja nuorta.

Kouluverkon harvenemiseen vaikuttaa sekä tulevien peruskouluikäisten ikäluokkien pieneneminen sekä koulujen keskimääräisen koon kasvaminen. Toinen suuri muutostekijä on työn murros ja digitalisaatio, joka välittyy koulutukseen esimerkiksi oppimisen monipaikkaistumisena ja yksilöllisten oppimispolkujen rakentumisena. Tämä tulee ilmi liitteessä 7, Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tulevaisuudennäkymiä, Opetushallitus 2020.

Tavoitteena on suunnitelman avulla osoittaa, miten palveluverkkoa tulisi parhaalla tavalla sopeuttaa ja tiivistää palveluntarvetta vastaavaksi ja kestäväksi myös tulevaisuudessa. Tämä palveluverkkosuunnitelma pohjautuu palveluverkkoselvitykseen nykytilasta (Porvoon kaupunginhallitus toukokuu 2024). Tässä asiakirjassa katse on tulevaisuudessa ja tulevaisuuden kestävien kehityskulkujen kuvaamisessa.

Lasten määrän vähentyessä palveluverkkoa on uudistettava, jotta jatkossakin pystyttäisiin tuottamaan laadukkaita palveluita yhdenvertaisesti ja kustannustehokkaasti. Lapsimäärän väheneminen vaikuttaa kaupungin yleiskatteellisten valtionosuuksien määriin. Perusuran mukaisen lapsimäärän (0–18-vuotiaat) vähentyminen noin 1700 lapsella vuoteen 2040

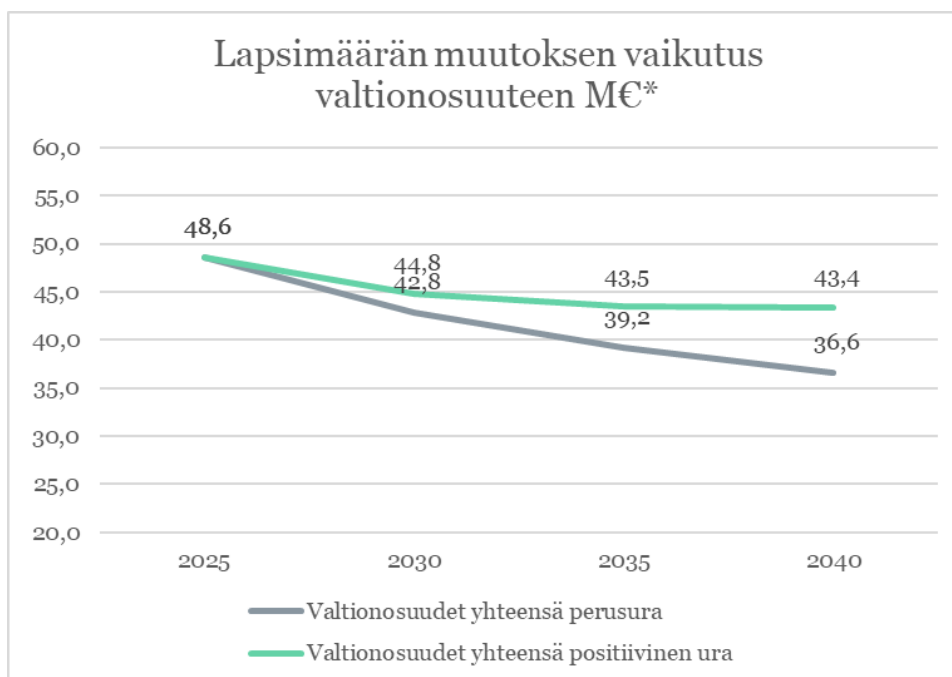
mennessä vähentää ikärakenteen kautta saatavien valtionosuuksien määrää vuosittain vuoteen 2040 mennessä noin 12 miljoonaa euroa. Positiivisen väestökehitysuran mukainen loivempi lapsimäärän vähentyminen, noin 800 lasta, vähentäisi valtionosuuksia noin 5 miljoonaa euroa vuosittain vuoteen 2040 mennessä.

Palveluverkkosuunnittelu perustuu monitahoarviointiin, jota tehdään yhteistyönä kasvun ja oppimisen toimialan, toimitilapalveluiden ja maankäytön suunnittelun, kehitysyksikön ja rahoitusjohdon kesken. Palveluverkkohanketta ohjaa kaupunginhallitus.

Palveluverkkoselvityksen periaatteita ja tavoitteita on kuvattu 8.2.2024 julkaistussa esityksessä "Palveluverkon tarkastelu 2024–2026 Porvoon kaupungin varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetus- ja lukiokoulutuspalveluissa", sekä FCG Oy:n 19.3.2023 julkaisemassa ja kaupunginhallituksen 8.4.2024 hyväksymässä raportissa "Palveluverkkosuunnittelu, periaatteet, Porvoon kaupunki" (liite 1). Luvussa 2 ne on myös avattu.

Pääministeri Orpon hallitus on asettanut tavoitteekseen, että uusi valtionosuusjärjestelmä tulisi voimaan vuoden 2026 alusta lähtien. Vaikka uudistuksen sisällöstä ei vielä ole poliittisesti päätetty, eikä kuntakohtaisia laskelmia julkaistu, on varauduttava myös sellaiseen vaihtoehtoon, missä Porvoon saama valtionosuuksien määrä voi vähentyä uudistuksen seurauksena.

Taulukossa 1 ja kuvassa 1 on esitetty lapsimäärän muutoksen vaikutus valtionosuuteen vuodesta 2025 viiden vuoden tarkasteluvälein vuoteen 2040 asti. Laskelma on tehty vuoden 2025 valtionosuuskriteerien mukaisesti, eikä laskelmassa ole huomioitu muita mahdollisia valtionosuuksiin kohdistuvia muutoksia tai esimerkiksi muuta asukasmäärän mahdollista kehitystä.

Kuva 1. Lapsimäärän muutoksen vaikutus valtionosuuteen

Taulukko 1. Lapsimäärän muutoksen vaikutus valtionosuuteen

Lapsimäärän muutoksen vaikutus valtionosuuteen M€*				
Perusuran mukainen lapsimäärän kehitys				
Ikäryhmä 0-18 perusura	2025	2030	2035	2040
	10 509	9 852	9 168	8 808
Valtionosuudet yhteensä perusura	48,6	42,8	39,2	36,6
<i>Valtionosuuden muutos € edelliseen tarkasteluvuoteen verrattuna</i>		-5,8	-3,6	-2,6
<i>Valtionosuuden muutos verrattuna vuoteen 2025 / € vuosi</i>		-5,8	-9,4	-12
Positiivisen uran mukainen lapsimäärän kehitys				
Ikäryhmä 0-18 positiivinen ura	2025	2030	2035	2040
	10 594	10 198	9 831	9 829
Valtionosuudet yhteensä positiivinen ura	48,6	44,8	43,5	43,4
<i>Valtionosuuden muutos € edelliseen tarkasteluvuoteen verrattuna</i>		-3,8	-1,3	-0,1
<i>Valtionosuuden muutos verrattuna vuoteen 2025 / € vuosi</i>		-3,8	-5,1	-5,2

Palveluverkon suunnitteluun liittyy sekä laadullisia että määrällisiä tekijöitä. Porvoo on lapsiystävällinen kunta, mikä tarkoittaa myös asioiden ja päätösten arvottamista lasten näkökulmasta. Palveluverkko kehittämällä voidaan parantaa laatua ja tuottavuutta.

Viimeisten 12 vuoden aikana uusiin päiväkotij- ja koulurakennuksiin on tehty investointeja yli 152 miljoonan euron edestä ja suunnitteluvaiheessa olevia lähivuosien investointeja on 67 miljoonaa euroa, joten palveluverkon kiinteistökanta on suurelta osin tiloiltaan hyväkuntoista. Tehtyjä investointeja on esitelty liitteessä 2, päiväkotij- ja kouluhankkeet 2012–2024. Palveluverkon kehittämiseksi on lisäksi jo tehty suunnitelmia sekä investointipäätöksiä, jotka on esitelty tarkemmin perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen nykytilan kuvauksien yhteydessä sekä tämän asiakirjan liitteenä.

Talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelma

Kaupunginvaltuuston 29.5.2024 hyväksymässä ”Talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelmassa” on määritelty Kasvun ja oppimisen toimialan kulujen kasvun hillitsemisen tavoitteeksi vuoteen 2027 mennessä noin 10,9 miljoonaa euroa.

Talouden ja tuottavuuden tasapainottamiseksi toimialan kuluja on muun muassa palveluverkkoa tarkastelemalla mahdollista vähentää vuoteen 2027 mennessä 8,1 miljoonaa euroa mutta pidemmällä aikavälillä kokonaisuuksia voi edelleen tarkastella kuluja laskevaksi lapsimäärän laskemisen ja sitä kautta valtionosuuksien laskemisen vuoksi.

Kasvun ja oppimisen toimialalla saavutettu tuottavuustavoite on johdon osalta 325 000 euroa, suomenkielisten perusopetus ja lukiokoulutuspalvelujen osalta 4,5 miljoonaa euroa, ruotsinkielisten perusopetus ja lukiokoulutuspalvelujen osalta 1,4 miljoonaa euroa ja varhaiskasvatuspalvelujen osalta 1,9 miljoonaa euroa. Tavoite on suurin suomenkielisiin perusopetus- ja lukiokoulutuspalveluihin lasten määrän laskiessa siellä eniten, jopa sadoilla lapsilla. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää pidemmän aikavälin sopeutustoimia ja jatkuvia rakenteellisia toimenpiteitä, kuten palveluverkko, oppilaaksiottoalueita korvaavat palvelualueet ja ryhmien yhdisteleminen. Nämä rakenteelliset toimenpiteet vaativat erillisiä

poliittisia päätöksiä, jotta niillä voidaan kasvua hillitä saavuttaaksemme suunnitellut tuottavuustavoitteet.

1.1 Palveluverkkoselvityksen ja -suunnittelun vaiheet

Palveluverkkoselvityksen ja -suunnitelman laatiminen noudattaa seuraavia vaiheita:

1. Periaatteiden määrittäminen ja hyväksyminen
2. Palveluverkon nykytilan selvitys ja hyväksyminen
3. Palveluverkkosuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen (tämä dokumentti)
4. Toimeenpanopäätökset

Palveluverkon nykytilan selvitys valmistui kevään 2024 aikana ja käsiteltiin kaupunginhallituksen kokouksessa 8.4.2024.

Palveluverkkosuunnitelman periaatteet hyväksyttiin kaupunginhallituksen kokouksessa 8.4.2024 ja vaihtoehtojen määritelmät (tuossa valmisteluvaiheessa käytettiin termiä ”skenaario”) vahvistettiin kaupunginhallituksen kokouksessa 12.8.2024.

Palveluverkkosuunnitelman projektiryhmä ja ohjausryhmä

Palveluverkkosuunnitelma pohjautuu palveluverkkoselvitykseen nykytilasta (toukokuu 2024). Suunnitelma on valmisteltu yhteistyössä kasvun ja oppimisen toimialan, toimitilapalveluiden ja maankäytön suunnittelun, kehitysyksikön ja rahoitusjohdon kesken, joiden edustuksesta on muodostunut hankkeen operatiivinen projektiryhmä. Mukana työssä on ollut myös konsulttiyhtiö Boost Brothers Oy. Tiedontuotantoa on tehty yhteistyössä. Erityisesti hankkeen toiminnallisten osuuksien vastuu on ollut moniammatillisella projektiryhmällä. Ohjausryhmänä hankkeessa on toiminut Porvoon kaupunginhallitus. Palveluverkon nykytilan selvitys on tehty vastaavalla mallilla keväällä 2024.

1.2 Palveluverkkoselvityksessä käytetyt määrälliset tietolähteet

1.2.1 Tilastokeskuksen väestötiedot

Väestötiedot perustuvat toteutuneeseen väestökehitykseen Porvoossa.

Väestötiedot on otettu Tilastokeskuksen [Statfin-tietokannasta](#). Väestörakennetilasto kuvaa vuoden vaihteessa Suomessa vakinaisesti asuvia henkilöitä. Henkilöistä tilastoidaan muun muassa asuinpaikka, sukupuoli, ikä, siviilisääty, kieli, kansalaisuus ja syntymävaltio. Tiedot saadaan väestötietojärjestelmästä ja julkaistaan kerran vuodessa. Tiedoissa on pääosin hyödynnetty 31.12.2023 tietoja. Tilastotaulukoissa on linkki tietokannan poimintaan.

Vuodelta 2024 hyödynnetään Tilastokeskuksen väestön [ennakkotilastoja](#). Väestön ennakkotilasto kuvaa väestönmuutoksia ja väestörakennetta. Väestönmuutoksista on

saatavissa tietoja muun muassa Suomessa elävänä syntyneistä ja kuolleista, muuttoliikkeestä sekä siviilisäädyn muutoksista. Tiedot saadaan väestötietojärjestelmästä ja julkaistaan kuukausittain.

1.2.2 Väestöennuste

Väestöennuste kuvaa eri laskennallisin menetelmin laadittua arviota siitä, miltä väestön määrä näyttää tulevaisuudessa Porvoon kaupungissa.

Tuoreimman kieliryhmät sisältävän valtakunnallisen väestöennusteen tiedot saatiin Tilastokeskukselta kesäkuussa 2024. Tietojen perusteella on laadittu Porvoon käyttöön omat väestöennusteet. Ennusteet ovat Porvoon kaupungin henkilöstön käytössä Louhi-palvelussa ja jatkossa myös asukkaiden käytössä. Tarpeen mukaan ennusteista voidaan laatia johdon tarvitsemia näkymiä Power BI:n avulla.

Väestöennuste koostuu kolmesta erilaisesta osasta, ”urasta”. Kaksi ensimmäistä väestöennusteuraa perustuvat Porvoon kaupungin väestönkehityksen Tilastokeskuksen aineiston toteutumaan viideltä edelliseltä vuodelta:

- Maastamuutto
- Maahanmuutto
- Syntyvyys
- Kuolleisuus
- Kuntien välinen tulomuutto
- Kuntien välinen lähtömuutto

Kolmas väestöennusteen ura perustuu kaupunkistrategian tavoitteeseen, että Porvoossa olisi vuonna 2050 yhteensä 70 000 asukasta.

Kaikkiin väestöennusteen ennusteuriiin sisältyy lisäksi kaupunkisuunnittelun tarkistama rakentamisen ennuste alueittain eli kuinka paljon asuntorakentamista eri alueille ennustetaan tulevan. Rakentamisen ennuste on sama kaikissa kolmessa ennusteurassa.

Ennusteet päivitetään vuosittain kesällä, kun Tilastokeskus on toimittanut edellisen vuoden toteuman kieliryhmäkohtaiset väestötiedot.

Kolme palveluverkkosuunnitelmassa arvioitua ennusteuraa ovat seuraavat:

1. **Perusura**, joka perustuu Porvoon kaupungin Tilastokeskuksen aineiston mukaiseen keskiarvoon viideltä edelliseltä vuodelta 2019–2023 alueittain. Toteutuneeseen väestökehitykseen perustuvan ennusteen mukaan Porvoon väestö kehittyisi vuoden 2024 yhteensä 51 507 asukkaasta 52 992 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä.
2. **Positiivinen perusura** lasketaan myös viiden edellisen vuoden alueellisen väestötoteuman perusteella, mutta siihen on poimittu toteutuneet kuntien välisen muuton kannalta myönteisimmät arvot ja tehty positiivinen ennusteura tällä perusteella. Porvoon väestö kehittyisi vuoden 2024 yhteensä 51 743 asukkaasta 57 553 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä.

3. **Kaupunkistrategian mukainen tavoite** perustuu kaupunkistrategian tavoitteeseen, että Porvoossa olisi 70 000 asukasta vuonna 2050. Tavoiteuran mukainen väestö (ml. sen ikä- ja sukupuolijakauma) lasketaan samalla mallinnuksella kuin kaksi muutakin uraa, mutta tavoitteen mukainen asukasmäärä on lisätty kuntien tulomuuttoon. Lisätyn kuntien välisen tulomuuton oletetaan noudettavan aiemman kuntien välisen tulomuuton ikä- ja sukupuolijakaumaa. Tavoiteuran mukaan Porvoon väestö kehittyisi vuoden 2024 yhteensä 51 889 asukkaasta 62 990 asukkaaseen vuoteen 2040 mennessä.

Ennusteurat on laadittu vuosille 2024–2040 eli myös vuoden 2024 väestömäärä (31.12.2024) on ennuste ja näin eroaa eri ennusteurissa. **Palveluverkkoselvityksen taustaosuudessa käytetään perusuraa.**

1.2.3 Koulujen ja päiväkotien lapsimäärät, taloustiedot, henkilöstö sekä rakennusten tiedot

Väestöluvut sekä väestöennusteet alueittain ovat eri asia kuin KOSKI-järjestelmän kautta raportoidut tilastopäivien lapsiluvut kouluittain tai varhaiskasvatuksen Varda-järjestelmän lapsimäärät. Lapsimäärät, taloustiedot, henkilöstömäärät, rakennusten tiedot ja kapasiteettiluvut on avattu [Nykytilan selvitys -raportissa](#). (Kaupunginhallitus 17.6.2024, § 187)

Palvelujen lapsimäärät poikkeavat alueiden väestömäärästä mm. seuraavista syistä:

- Lapset, joilla on kaksi kotia, mutta virallinen osoite vaan yhdessä paikassa.
- Toissijaisella koulupäätöksellä olevat (n. 70 lasta)
- Painotetun opetuksen oppilaat, joissa kouluun tulee lapsia koko Porvoon alueelta (Albert Edelfeltin koulun kielikylypy, Keskuskoulun musiikkipainotteinen opetus, Pääskytien urheilupainotteinen opetus)
- Reilu 20 suomenkielistä lasta kaksikielisistä perheistä valitsee koulun alkaessa ruotsinkielisen koulupolun.
- Terveystieteistä ja erityisen tuen takia muussa kuin lähimmässä koulussa käyvät.
- Muunkielistä lapsia integroidaan ennusteissa 95 % suomenkielisiin ja 5 % ruotsinkieliseen koulupolkuun.
- Porvoon kouluissa on oppilaita myös muista kunnista.

1.3 Maankäytön kehittäminen ja tulevaisuuden näkymiä

Porvoo on kasvava kaupunki, ja kasvu on jatkunut jo vuosikymmenet. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kaupungin keskeisen alueen asukasmäärä on noussut, kun taas kylien ja haja-asutusalueiden väkimäärä on lähtenyt hienoiseen laskuun. Väestörakenne muuttuu, vanhemman väen määrä kasvaa, perhekoko pienenee, yksinasuvien osuus kasvaa ja syntyvyys laskee. Kaikkien ennusteiden mukaan Porvoossa lapsimäärä vähenee, mutta muuttoliike (kuntien välinen muutto ja maahanmuutto) jarruttaa tai loiventaa lapsimäärän vähenemistä. Porvoolaisista runsas 4 000 henkilöä muuttaa (kunnan sisäinen muutto) vuosittain Porvoossa, ja sisäinen muutto vaikuttaa myös alueiden kehitykseen.

Alueiden väestörakenne ei pysy samana vuosien mittaan, vaan muuttuu alueen väestön vanhenemisen ja kehittämisen myötä. Kaupungin keskusta ja sen läheiset alueet ovat erityisesti vanhemman väen suosiossa; asuminen kerrostalossa palvelujen äärellä houkuttelee. Uudet omakotitaloalueet kaupungin keskeisillä alueilla kiinnostavat erityisesti nuoria perheitä. Sen sijaan maaseudun kylien ja haja-asutusalueiden suosio omakotirakentajien keskuudessa on laskenut huomattavasti aiempaan verrattuna. Väestömäärä on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana erityisesti Länsirannalla, Haikkoon, Tolkkisen ja Skaftkärrin suunnalla.

Kestävä kasvu on Porvoon nykyisen kaupunkistrategian keskeisin tavoite. Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että Porvoon väkiluku nousee vuoteen 2050 mennessä 70 000 asukkaaseen. Vuoteen 2030 mennessä Porvoon keskusta-alueelle ja sen läheisyyteen syntyy mahdollisuus rakentaa koteja noin 5 000 uudelle porvoolaiselle. Strategian tavoitteet ovat maankäytön suunnittelun lähtökohtana sekä yleis- että asemakaavoituksessa. Parhaillaan on tekeillä tai jo valmistunut asemakaavoja keskustassa ja sen läheisyydessä, jotka mahdollistavat halutun kehityksen vuoteen 2030 mennessä. Keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaavaa uudistetaan, ja siinä varaudutaan maankäytön kehitykseen ja strategian mukaiseen kasvuun vuoteen 2050 saakka. Pääosa Porvoon asukkaista, noin 80 %, asuu nyt tämän osayleiskaavan alueella. Kaupunkirakenne tulevaisuudessa tiivistyy ja täydentyy, uutta rakentamista ohjataan palvelujen ja infran äärelle. Pääosa kaupungin kasvusta suuntautuu keskeisille kaupunkialueille.

Kylärakenneohjelma (hyväksytty vuonna 2014) on ohjannut kylien kehittämistä. Porvoon 86 kylästä kuusi kylää on nimetty palvelukyliksi: Kulloo, Hinthaara, Kerkkoo, Ilola, Epoo ja Fagersta-Gäddrag-kyläkeskittymä. Kylärakenneohjelma linjasi, että kussakin palvelukylässä on omanlaisensa kasvu- ja kehittämisen tahtinsa ja että kaupunki keskittää kylissä tarjottavia palveluja pääsääntöisesti palvelukyliin. Lisäksi ohjelma linjasi, että yksittäisistä palveluista, palvelun säilyttämisestä tai kehittämisestä ja muista toimenpiteistä sekä niiden sisällöstä päätetään aina erikseen. Palvelukyliä ympäröi hyvä maaseutu ja saaristo, jossa on elinvoimaa. Kaupunki järjestää näillä alueilla liikkuvia palveluja sekä virkistyspalveluja kylien ja koko kaupungin asukkaille. Kylärakenneohjelma linjasi, että väestönkasvusta aiempaa suurempi osuus ohjataan kaupunkitaajamaan ja kylissä ja haja-asutusalueilla väestönkasvu suunnataan suurelta osin palvelukyliin. Kaupunginvaltuusto on päättänyt, että kylärakenneohjelma päivitetään heti, kun uusi keskeisten kaupunkialueiden osayleiskaava on valmistunut.

Maankäytön suunnittelulla ja kaavoituksella luodaan edellytyksiä väestön kasvulle ja sen kohdentumiselle eri alueille. Maankäytön suunnittelussa tutkitaan aina palveluja ja palveluverkon riittävyyttä ja saavutettavuutta. Uutta rakentamista suunnataan palvelujen kannalta järkeville paikoille ja varataan palveluille sopivia tontteja. Varsinainen palvelu, päiväkotitai koulu, ei kuitenkaan synny tai säily maankäytön suunnittelulla. Kaavojen toteutumiseen ja alueiden kehittymiseen vaikuttavat monet tekijät kuten rakentamisen suhdanteet, kaupungin mahdollisuudet panostaa infran kehittämiseen, tonttien menekki, asumispreferenssien muutokset, väestörakenteen muutokset, muuttoliike jne. Myös palveluverkko vaikuttaa paikallisesti maankäytön kehittämisen edellytyksiin. Viimeaikaisen kehityksen ja selvästi näköpiirissä olevan väestörakenteen muutosten valossa tulevien

lähivuosien vetovoimaisimmat alueet Porvoossa ovat keskusta ja sen lähialueet, niin kerrostalorakentamisen kuin pientalorakentamisen kannalta.

1.4 Joukkoliikenteen kehittäminen

Joukkoliikenne turvaa arjen sujuvan liikkumisen. Kaupunginvaltuusto päätti vuonna 2024 joukkoliikenteen palvelutasosta ja siihen liittyvistä kaupungin talouden kestävyteen liittyvistä reunaehdoista.

Joukkoliikenne tarjoaa edullisen ja kätevän kulkutavan eri-ikäisille porvoalaisille sekä houkuttelevan vaihtoehdon omalla autolla liikkumiseen. Keskusta-alueella palvelutason tulee olla laadukas, mutta myös haja-asutusalueilla joukkoliikenteen tulee mahdollistaa kouluissa ja oppilaitoksissa käynti sekä työmatkat. Kaupungin sisäistä joukkoliikennettä uudistetaan palvelemaan paremmin asukkaiden tarpeita. Tärkeä näkökulma on, että joukkoliikenteen hyvä palvelutaso ja edullinen hinta ehkäisevät segregatiota ja parantavat arjen sujuvuutta kaikissa kohderyhmissä.

Päätetty joukkoliikenteen palvelutaso ”maltillinen ja kehitetty” katsottiin parhaaksi vaihtoehdoksi luomaan edellytyksiä joukkoliikenteen kehittämiseen. Kaupunki sitoutuu kokonaisvaltaisemmin kehittämään keskustaliikenteen linjastoa sekä lippu- ja maksujärjestelmää palvelemaan eri asiakasryhmiä. Panostamalla selkeämpiin linjoihin, aikatauluihin, hinnoitteluun sekä alennusryhmiin, edistetään joukkoliikenteen palvelutason kehittymistä tehokkaasti.

Kustannustehokas joukkoliikenne edellyttää riittävää matkustajakysyntää ja sujuvia linjastoja, mitä voidaan tukea mm. koulujen, päiväkotien, kauppojen, vapaa-ajan keskeisyyden, asuntojen ja työpaikkojen sijoittumisella. Tärkeä osa joukkoliikenneinfraa ovat myös pysäkit, liityntäpysäköinti sekä jalankulun ja pyöräilyn sujuvat yhteydet pysäkeille. Joukkoliikenteen suurin matkustajaryhmä ovat koululaiset ja opiskelijat. Aikataulut sovitetaan näiden ryhmien tarpeiden mukaan, mutta luonnollisesti huomioidaan myös muiden kuntalaisten matkustustarve niin kunnan sisällä kuin matkaketjujen turvaaminen esim. pääkaupunkiseudun suuntaan. Haja-asutusalueilla joukkoliikenteen linjastot kulkevat lähes poikkeuksetta kylien ja keskustan välillä palvelun siten keskeisintä kysyntää. Näiden linjojen markkinaehtoinen liikenne on loppunut vähäisen kysynnän vuoksi ja korvautunut ELY-keskuksen tai kaupungin ostovuoroilla tai kutsukyytipalveluilla. Joukkoliikenteen kaatuminen yhteiskunnan tuottamaksi palveluksi johtuu mm. etätöiden yleistymisestä, nuorten ikäluokkien supistumisesta sekä lukioikäisten kulkutapavalinnoista (mönkijät, mopoautot, ajokortit 17-vuotiaana).

Uudenmaan ELY-keskus ostaa pääsääntöisesti kunnan rajat ylittävän joukkoliikenteen, minkä avulla toteutuu pohjoisten alueiden sekä useimpien läntisten ja itäisten kylien joukkoliikennetarve. Kaupungin vastuulle on jäänyt eteläisten alueiden vaikeampi toimintaympäristö mm. lossimatkoineen. Tarkoituksenmukaisinta olisi, että erilaisten palvelujen tarvitsijat olisivat kaikki samojen joukkoliikenneyhteyksien käyttäjiä.

1.5 Kaupungin kiinteistöjen salkutus

Palveluverkkosuunnitelma toimii taustatietona kaupungin kiinteistöjen salkutukselle. Salkutuksessa rakennetut kiinteistöt analysoidaan ja luokitellaan ennalta määriteltyjen kriteerien perusteella. Se pohjautuu aiempaan tietoon ja selvityksiin rakennusten kunnosta, toimivuudesta ja kehitysmahdollisuuksista. Salkutus on kokonaisarviointia, jossa otetaan huomioon useita tekijöitä kuten esimerkiksi rakennuksen palvelukyky (kelpoisuus, toiminnallisuus), kunto, kehityskelpoisuus, joustavuus, sijainti, historiallinen arvo, ja energiatehokkuus.

Salkutuksessa rakennetut kiinteistöt jaetaan kolmeen salkkuun:

- A. Pidettävät
- B. Kehitettävät
- C. Poistettavat

Pidettävät kiinteistöt palvelevat kaupungin omia palveluita tai niiden katsotaan olevan muista syistä tärkeitä omistaa ja ylläpitää.

Kehitettävät kiinteistöt edellyttävät päätöksiä ja/tai toimenpiteitä. Kehitettävät kiinteistöt siirretään tehtävistä päätöksistä riippuen joko salkkuun A tai C.

Poistettavat kiinteistöt poistetaan kaupungin omistuksesta. Ne voidaan myydä tai purkaa.

Kiinteistöjen salkutusperiaatteita on käsitelty kaupunginhallituksessa 17.1.2022 ja 7.2.2022, salkutusperiaatteista on tehty päätös kaupunginhallituksessa 14.2.2022.

2

Palveluverkkosuunnittelun periaatteet ja palvelualueet

Palveluverkkosuunnittelu on perustunut monitahoarviointiin, jota on tehty yhteistyönä kasvun ja oppimisen toimialan, toimitilapalveluiden ja maankäytön suunnittelun, kehitysyksikön ja rahoitusjohdon kesken. Palveluverkkohanketta on ohjannut kaupunginhallitus. Muut selvityksessä mukana olleet toimijat ovat kaupunkikehityslautakunta, kasvun ja oppimisen lautakunta, suomenkielinen koulutusjaosto ja ruotsinkielinen koulutusjaosto. Palveluverkkoselvitykseen liittyvää lapsivaikutusten arviointia on tehty sivistyslautakunnassa hyväksytyn lapsivaikutusten arviointimallin mukaisesti.

2.1 Palveluverkon periaatteet

Palveluverkon periaatteet toteuttavat lakisääteistä normiohjausta ja ovat osa palvelutason määrittelyä. Periaatteet ovat yhteensopivia kaupungin muiden toimijoiden asettamien tavoitteiden ja periaatteiden kanssa. Palveluverkon viisi suunnitteluperiaatetta on kuvattu tarkemmin FCG Oy:n 19.3.2023 julkaisemassa ja kaupunginhallituksen 8.4.2024 hyväksymässä raportissa "Porvoon palveluverkkosuunnittelun periaatteet" (liite 1). Periaatteet ovat tiivistettynä seuraavat:

1. Kasvu ja oppiminen ovat toiminnan keskiössä

- Lapset ja nuoret oppivat ja voivat hyvin varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa
- Suunnittelulla ja joustavalla aluejaolla ehkäistään alueellista eriytymistä
- Palvelut turvataan kaikille lapsille
- Yksityinen varhaiskasvatus on osa palveluverkkoa
- Hoiva, kasvatus, opetus ja tuki tapahtuvat vuorovaikutuksessa lapsen ja aikuisten kesken
- Palvelujen järjestämisen käyttötaloudesta vähintään puolet kohdistuu ydintehtävään eli kasvun, opetuksen ja tuen henkilöstömenoihin
- Palveluverkkosuunnitelma tukee henkilöstön saatavuutta

2. Palveluverkko tukee ehyen ja yhtenäisen kasvun- ja opinpolun muodostumista

- Vähennetään palveluverkosta johtuvia opinpolun aikaisia siirtymiä, siirtymät toteutetaan pääsääntöisesti nivelvaiheissa
- Esiopetuksen oppilaiden ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon lapsen tuleva lähikoulu
- Esiopetus hallinnollisesti varhaiskasvatuksen alaisuudessa, mutta mahdollisuuksien mukaan koulun tiloissa/yhteydessä, jossa myös täydentävä varhaiskasvatus on mukana
- Opinpolun ennakointi tehdään palvelualueen sisällä sopivien ryhmien muodostamiseksi
- Palvelualueella on joustavuuden takia useita päiväkoteja sekä kouluja ja aluejako on nykyisiä oppilaaksiottoalueita laajempi. Lasten sijoittumista voidaan tarkastella palvelualueiden kesken.
- Joukkoliikennematkaiset tukevat saavutettavuutta ja liikkumisen turvallisuutta. Alueilla, joilla ei ole joukkoliikennettä, tukeudutaan tilausliikennepalveluihin.
- Kaavoitushankkeissa ja tonttien myynnissä varaudutaan palvelujen kehittämiseen varaamalla ja kaavoittamalla alueen palveluille tarvittava määrä y-tontteja, jotka ovat hyvin saavutettavissa
- Rakentamishankkeeseen ryhtyminen uudisrakennuksen tarpeen ilmettyä (väliaikaisratkaisujen välttäminen)

3. Palveluverkko muodostuu toimivista ja taloudellisista yksiköistä

- Kohtuulliset yksikkökoot mahdollistavat tarkoituksenmukaisen ja taloudellisen järjestämisen
- Palvelut järjestetään tasavertaisin perustein
- Yksiköt ovat pedagogisesti tarkoituksenmukaisia ja ryhmäkoot noudattavat lainsäädäntöä sekä linjauksia
- Uudis- ja perusparannushankkeissa kaupungin keskusta-alueilla toteutetaan lähtökohtaisesti suurempia yksikköjä kuin keskustan ulkopuolisilla alueilla
- Olemassa olevien tilojen tehokas käyttö
- Tilojen käyttöä ja kuntoa seurataan ja ennakoidaan suunnitelmallisesti
- Väliaikaisista tiloista pysyviin tila- ja sijaintiratkaisuihin palveluverkkosuunnittelun avulla
- Pienistä tai huonokuntoisista yksiköistä luopuminen, kun lasten/oppilaiden määrät pieniä ja ennusteet laskevia
- Investointitarkastelut tehdään 7–10 vuodeksi eteenpäin
- Tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi

4. Palveluverkon suunnittelu perustuu tietoon

- Suunnittelun lähtökohtana ovat viralliset oppilasmäärät ja –ennusteet
- Noudatetaan ennalta sovittua aluejakoa ja lähtötietoja
- Suunnittelu tehdään monitahoarviointina, yhteistyönä kasvun ja oppimisen toimialan, toimitilapalvelujen ja maankäytön suunnittelun, kehitysyksikön ja rahoitusjohdon kesken
- Kehitysyksikkö ja kaupunkikehitys: kaupunkikohtaiset ja alueelliset ikä- ja kieliryhmittäiset väestötilastot ja -ennusteet
- Kasvun ja oppimisen toimiala: palvelutarpeiden muutokset lapsi- ja oppilastoteumien- ja ennusteiden pohjalta, arviot rakennusten riittävyys ja soveltuvuus käyttötarkoitukseensa
- Toimitilapalvelut: rakennusten kunto- ja investointitiedot
- Kaupunki- ja yksikkökohtaiset vertailut palveluista ja kulujen jakautumisesta

5. Suomen- ja ruotsinkielisten palvelujen suunnittelussa yhtenevät periaatteet

- Palveluverkkosuunnitelma laaditaan periaatteita noudattaen suomen- ja ruotsinkielisistä palveluista
- Tulkinnoissa huomioidaan yksikköjä erottavina tekijöinä mm. haja-asutusalueiden sivistyskeskustehtävä, saaristoalue, kaksikielisyys ja alueen maahanmuuttajaväestön osuus
- Nykytilakuvaus sisältää väestörakenteen ja kehityksen tarkastelun, nykyisen palveluverkon kuvauksen, kaupunkitasoiset virallisesti raportoidut lapsi- ja

oppilasmäärätiedot, yksikkökohtaiset lapsi- ja oppilasmäärätiedot, kaupunki- ja yksikkökohtaiset taloustarkastelut, tilojen laajuuden ja rakennusten kuntotiedot.

- Palveluverkon suunnittelu suhteutetaan toimintaympäristön muutoksiin
- Palveluverkkosuunnitelma laaditaan palveluverkkoselvityksen jälkeen ja se sisältää mahdollisesti vaihtoehtoja ja/tai vaihtoehtoja
- Palveluverkkosuunnitelma sisältää ehdotuksen kummankin kieliryhmän osalta palveluverkkoon tehtävistä muutoksista, palvelujen sijainneista ja rakennuksiin kohdistuvista toimenpiteistä.

2.2 Lapsimäärän ja palvelutarpeen kehitystä tutkitaan palvelualueittain

Tässä suunnitelmassa esitetään, että nykyisten koulukohtaisten oppilaaksiottoalueiden tilalle perustetaan kolme suomenkielistä ja kaksi ruotsinkielistä palvelualueita. Varhaiskasvatuksessa toimii jo kolme palvelualueita, joiden perusteella lapsille tarjotaan varhaiskasvatuspaikkaa. Palvelualueilla on useampia päiväkoteja ja kouluja.

Palvelualueiden avulla voidaan tasata ryhmäkokoja ja oppilasmääriä koulujen välillä joustavasti sekä lapsen ja nuorten tarpeiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksesta lapsille osoitetaan esiopetuspaikka palvelualueelta ja koulupaikka vuosiluokille 1–6 ja 7–9. Tämä edistää lasten yhtenäistä oppimispolkua.

Suunnitelmassa ehdotetut vaihtoehdot palveluverkosta tulevaisuudessa on laadittu palvelualueisiin perustuen. Lasten ja oppilaiden sijoittumista voidaan myös tarkastella palvelualueiden yli.

Palvelualueiden avulla lapsille ja nuorille voidaan tarjota yhtenäinen varhaiskasvatus- ja koulupolku sekä toimivat ja taloudelliset päiväkodit ja koulut. Palvelualueet mahdollistavat muun muassa ryhmä- ja yksikkökokojen tasaamisen. Sosiaalinen verkosto, riittävä henkilöstö, erityistilat sekä tarpeen mukainen tuki koulunkäyntiin voidaan taata.

Palvelualueella on kaikissa vaihtoehdoissa palvelujen järjestämisen joustavuuden takia useita päiväkoteja sekä kouluja. Lasten ja oppilaiden sijoittumista voidaan kuitenkin tarkastella myös palvelualueiden välillä.

Palvelualueet mahdollistavat joustavasti ryhmäkokojen muodostamisen huomioiden toiminnallisuuden ja taloudellisuuden. Palvelualueilla voidaan tunnistaa joustavammin mahdollisia kehityskohtia, esim. tasata oppilasmääriä koulujen välillä.

Päätöksenteon tueksi tarvitaan palvelualuejärjittelyn lisäksi uudet oppilaaksioton kriteerit ja ohjeet. Kriteereiden avulla mahdollistetaan ryhmäkoon optimointia usean yksikön kesken. Kriteerit määritellään palveluverkkosuunnitelman hyväksymisen jälkeen ja päätöksenteko kriteereistä kirjataan hallintosääntöön.

Tässä asiakirjassa ja koko prosessin aikana on käytetty alla olevia käsitteitä

Palveluverkko: Nykyinen palveluverkko kattaa suomenkieliset ja ruotsinkieliset ala- ja yläkoulut sekä kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatustyksiköt.

Palvelualue: Nykyiset koulukohtaiset oppilaaksiottoalueet yhdistetään palvelualueiksi. Varhaiskasvatuksessa toimii jo kolme palvelualueita, joiden perusteella lapsille tarjotaan varhaiskasvatusta. Jatkossa perusopetukseen perustetaan kolme suomenkielistä ja kaksi ruotsinkielistä palvelualueita. Palvelualueilla on useampia päiväkotia ja kouluja. Varhaiskasvatuksesta lapsille osoitetaan esiopetuspaikka palvelualueelta ja koulupaikka vuosiluokille 1–6 ja 7–9.

Palveluverkkoselvitys: Keväällä 2024 tehtiin selvitys, jossa kuvataan nykyiset päiväkodit, koulut ja niiden lapsimäärät, kustannukset, henkilöstö, kiinteistöt ja koulukuljetukset. Lisäksi selvitys sisältää palvelujen kapasiteetin ja nykyisen käyttöasteen. Nykytilan selvitys käsiteltiin kaupunginhallituksessa 17.6.2024.

Palveluverkkosuunnitelma: Tässä suunnitelmassa arvioidaan ja analysoidaan, miten lapsimäärä kehittyä väestötietojen perusteella eri alueilla Porvoossa ja miten nykyiset koulut ja varhaiskasvatustyksiköt vastaavat lasten ja nuorten tarpeisiin. Suunnitelmaan on kirjattu palveluverkon tulevat muutostarpeet. Suunnitelmaa käsitellään kaupungin luottamuselimissä syksyllä 2024.

Palveluverkkosuunnittelun periaatteet: Palveluverkon viisi suunnitteluperiaatetta on kaupunginhallituksen 8.4.2024 hyväksymässä raportissa ”Palveluverkkosuunnittelu, periaatteet, Porvoon kaupunki”. Periaatteet ovat: kasvu ja oppiminen keskiössä, yhtenäinen kasvu- ja opintopolku, toimivat ja taloudelliset yksiköt, tietoperusteisuus sekä suomen- ja ruotsinkielisten palvelujen yhtenevät periaatteet. Avattu luvussa 2.

Palveluverkkosuunnitelman vaihtoehdot: Suunnitelman sisältämät ehdotukset palveluverkosta tulevaisuudessa.

Väestöennuste: Laskennallinen arvio tulevasta väestönkehityksestä. Ennuste arvioi väestön määrän sekä ikä- ja kieliryhmien kehitystä tulevaisuudessa Porvoossa palvelualueittain.

Väestökehitys ja väestömäärä: Väestökehitys kuvaa väestön määrän ja rakenteen, kuten ikä- ja kieliryhmien muutoksia.

Nykyiset koulut ja päiväkodit uusilla palvelualueilla

Suomenkieliset koulut:

- Itäinen alue: nykyiset Kevätkummun, Epoon, Ilolan, Keskuskoulun ja Huhtisen koulut. Yläkoulu Linnajoen koulu.

- Läntinen alue: nykyiset Hinthaaran, Kulloon, Tolkkisten, Hamarin, Peipon ja Jokilaakson koulut. Yläkoulu Pääskytien koulu.
- Albert Edelfeltin koulun alue

Ruotsinkieliset koulut:

- Itäinen alue: nykyiset Kvarnbacken, Vårberga, Sannäs ja Grännäs koulut. Yläkoulu Lyceiparkens skola.
- Läntinen alue: nykyiset Strömborgska (yhtenäiskoulu), Eklöfska, Hindhår ja Kullo koulut

Päiväkodit:

- Keskusta-pohjoinen alue: Huhtisen päiväkoti, Huvikummun päiväkoti, Kuutamopolun päiväkoti, Sagobackens daghem, Puistopäiväkoti; Yksityiset päiväkodit: Porvoo English playschool PEP, Solhem, Seurakunnan päiväkoti Lillat, Leksskolan Regnbågen, Steinerpäiväkoti Päivänsäde, Touhula Porvoo
- Itäinen alue: Bjurböle daghem, Epoon päiväkoti, Kevätuulen päiväkoti, Mäntykummun päiväkoti, Omenatarhan päiväkoti, Toukovuoren päiväkoti; Yksityiset: Norlandia päiväkoti Tupa
- Läntinen alue: Gammelbackan päiväkoti, Eestinmäen päiväkoti, Haikobrinks daghem, Hinthaaran päiväkoti, Hornhattulan päiväkoti, Kulloon päiväkoti, päiväkoti Helmi, päiväkoti Metsätähti, Ylä-Haikkoon päiväkoti; yksityiset: Touhula Horisontti, Norlandia päiväkoti Kammari.

Palvelualueisiin perustuen voidaan tasata ryhmäkokoja ja oppilasmääriä koulujen välillä joustavasti sekä lapsen ja nuorten tarpeiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksesta lapsille osoitetaan esiopetuspaikka palvelualueelta ja koulupaikka vuosiluokille 1–6 ja 7–9.

Palvelualueiden perusteella lapsille ja nuorille voidaan tarjota yhtenäinen varhaiskasvatus- ja koulupolku sekä toimivat ja taloudelliset päiväkodit ja koulut. Hyväkuntoisten yksiköiden tilat voidaan hyödyntää täysimääräisesti. Huonokuntoisia rakennuksia voidaan poistaa käytöstä, kun lasten ja nuorten määrä vähenee. Näin lapset ja nuoret saavat oman ikäisistä koostuvan ryhmän, riittävän henkilöstön, tarvittavat opetustilat kuten liikuntasalin sekä tarpeen mukaisen tuen koulunkäyntiin.

Palvelualuejaolla ehkäistään myös alueellista eriytymistä. Muun kielisiä oppilaita voidaan ohjata useisiin eri yksiköihin palvelualueella.

Palvelualueiden käyttöönottoon Porvoon kaupungissa tarvitaan uudet oppilaaksioton kriteerit ja ohjeet. Kriteereiden perusteella ryhmäkoot voidaan optimoida palvelualueilla eri yksiköiden kesken. Kriteerit määritellään palveluverkkosuunnitelman hyväksymisen jälkeen ja päätöksenteko kriteereistä kirjataan hallintosääntöön.

3 Lasten ja nuorten määrän kehitys Porvoossa

Tässä luvussa on esitetty lasten ja nuorten määrät Porvoon väestötiedoista sekä väestöennusteista. Vertailun vuoksi on arvioitu väestömuutosten vaikutuksia varhaiskasvatukseen sekä koulujen ja toisen asteen oppilaitosten palvelutarpeeseen kansallisella tasolla.

Taulukko 2. Lasten ja nuorten määrän kehitys Porvoossa 2014–2023 ([Tilastokeskus 2024](#))

Porvoon kaupunki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Väestö 31.12.	49728	49928	50144	50159	50262	50380	50619	51149	51232	51289
Väkiluvun muutos	302	200	216	15	103	118	239	530	83	57
Väkiluvun muutos, %	0,6	0,4	0,4	0,0	0,2	0,2	0,5	1,0	0,2	0,1
Alle 15-vuotiaat %	17,7	17,7	17,5	17,5	17,2	17,0	16,7	16,6	16,4	16,0
Suomenkieliset %	64,6	64,5	64,1	64,0	64,0	64,0	64,0	64,1	63,9	63,7
Ruotsinkieliset %	30,1	29,8	29,6	29,4	29,2	28,9	28,8	28,3	28,2	27,8
Vieraskieliset %	5,4	5,7	6,3	6,6	6,8	7,1	7,3	7,5	7,9	8,5

Porvoon väkiluku on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana jokaisena vuonna. Nopeinta kasvu oli vuosina 2020–2021 ja hitainta vuosina 2017–2019 sekä 2022–2023. Alle 15-vuotiaiden määrä on Porvoossa vähentynyt tasaisesti ja vieraskielisten määrä kasvanut. Suomen ja ruotsinkielisten osuus on vähentynyt hieman ja vieraskielisten osuus kasvanut.

Syntyvyyden laskua on tapahtunut käytännössä kaikkialla Suomessa, katsomatta alueen sijaintiin, väestönkehitykseen, tyyppiin tai väestörakenteeseen. Syntyvyys on laskenut etenkin kotimaisissa kieliryhmissä, mikä korostaa vieraskielisten lasten nousussa olevaa osuutta. Porvoossa syntyneiden määrä on vähentynyt lähes 150 lapsella vuoden 2014 tasosta.

Taulukko 3. Elävänä syntyneet Porvoossa 2014–2020 ([Tilastokeskus 2024](#))

Porvoon kaupunki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Lasten määrä	490	500	447	429	431	394	400	419	412	352

Syntyneiden määrän lasku on pienentänyt lasten ja nuorten määrää Porvoossa viimeisen kymmenen vuoden aikana. Ruotsinkielisten lasten määrä on vähentynyt noin neljällä

prosentilla ja suomenkielisten jopa kymmenellä prosentilla. Vieraskielisten lasten määrä on lisääntynyt.

MDI:n selvityksen mukaan Porvoota ja muuta Itä-Uusimaata yhdistävät yhteiset muutokset: Koululaisikäryhmät supistuvat 2020-luvulla, iäkäs väestö kasvaa nopeasti ja vieraskielisen väestön painoarvo kasvaa. (liite 8)

Taulukko 4. 0–18-vuotiaiden määrä Porvoossa 2014–2023 ([Tilastokeskus 2024](#))

Ikä	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
0	508	505	467	437	438	397	423	424	424	355
1	532	540	511	481	451	453	419	450	447	441
2	551	539	548	523	483	467	458	454	466	468
3	563	569	553	546	547	490	480	465	462	486
4	601	579	583	565	547	569	490	505	483	465
5	607	601	577	595	573	558	577	529	515	493
6	579	620	609	605	614	586	573	594	541	518
7	606	588	629	621	604	624	592	588	605	542
8	610	616	592	644	625	612	627	610	589	605
9	615	613	626	596	639	627	625	640	624	596
10	617	614	627	643	597	647	627	642	647	628
11	627	630	613	626	643	614	659	647	649	649
12	601	629	626	620	627	646	615	663	658	651
13	613	600	630	634	630	634	653	618	668	663
14	590	611	604	631	646	631	636	664	621	668
15	605	582	621	600	626	643	635	640	663	627
16	569	602	594	608	584	628	636	643	637	669
17	596	574	627	598	616	594	638	648	635	637
18	643	602	594	597	595	604	608	633	653	634
Summa	11233	11214	11231	11170	11085	11024	10971	11057	10987	10795

Porvoon varhaiskasvatuspalvelujen ja Tilastokeskuksen väestötilastojen perusteella Porvooseen muuttaa lapsiperheitä ennen koulun aloitusta. Viimeisen kymmenen vuoden aikana 2014–2017 syntyneet ikäluokat ovat kasvaneet syntyneiden määrästä esikoulun aloitukseen keskimäärin noin kahdeksallakymmenellä lapsella. Esiopetuksen aloittavien lasten määrä on kuitenkin pienentynyt yli sadalla lapsella viimeisen kymmenen vuoden aikana. Kouluiässä ikäluokkien kasvu on tasoittunut ja myös poismuuttoa Porvoosta tapahtuu.

3.1 Lasten ja nuorten määrän väheneminen vaikuttaa palvelutarpeeseen

Vieraskielisten lasten ja nuorten (0–19 vuotta) määrä on kasvanut Porvoossa viimeisen kymmenen vuoden aikana reilusta 680 henkilöstä yli 1 100 henkilöön. Vieraskielisten

kotouttamisessa varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut ovat merkittävässä roolissa, ja kotouttamisessa tehdään tiivistä yhteistyötä Porvoon kotoutumisyksikön kanssa.

3.2 Väestömäärä ja väestöennusteet ikäryhmittäin ja alueittain

Porvoon kaupunkistrategian tavoitteen mukainen kasvu edellyttäisi noin 1,2 %:n vuosittaista väestönkasvua. Lasten ja nuorten määrä kuitenkin vähenee myös Porvoossa väestöennusteiden mukaan 2024–2040. Kehitys vaihtelee alueittain ja ikäryhmittäin. Alla on avattu lasten määrän kehitystä väestöennusteen perusuran mukaisesti.

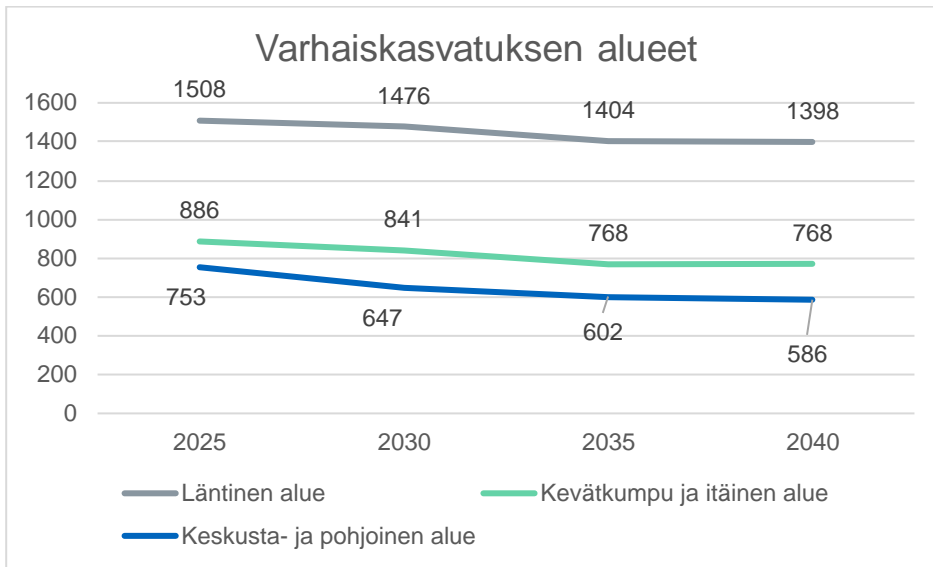
3.2.1 Väestöennusteet varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatusikäisiä (1–6-vuotiaat) oli vuonna 2023 Porvoossa noin 2 870 lasta, joista varhaiskasvatukseen osallistui yli 2 600 lasta. Vaikka lapsimäärä on vähentynyt, on varhaiskasvatuksen palvelutarve pysynyt viime vuosina samalla tasolla. Ilmiö selittyy pääosin varhaiskasvatuksen osallistumisasteen kautta: varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä on noussut viime vuosina, vuoteen 2012 verrattuna osallistumisaste on kasvanut yli 4 %, ja kasvu näkyy etenkin alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä. Vuoden 2023 syyskuussa 1–6-vuotiaiden osallistumisaste varhaiskasvatukseen oli 86,5 %.

Lisäksi kotihoidon tuella olevien lasten, sekä perhepäivähoitopaikkojen määrä on vähentynyt merkittävästi vuoteen 2012 verrattuna, ja on odotettavissa, että trendi jatkuu samanlaisena. Näiden palvelujen osuuden väheneminen, tai jopa poistuminen kokonaan, on huomioitava palveluverkkosuunnittelussa.

Porvoon kaupungin väestöennusteen perusuran mukaan varhaiskasvatusikäisten lasten määrä laskee vuodesta 2025 vuoteen 2030 reilulla 180 lapsella ja nykyisen tasoisella alhaisella syntyvyydellä vuoteen 2040 lähes 400 lapsella.

Varhaiskasvatuksen alueilla lasten määrä vähenisi ennusteiden mukaan vuodesta 2025 vuoteen 2040 läntisellä alueella 7 %, itäisellä 13 % ja keskustan alueella 22 %. Pudotus on suurinta ruotsinkielisten lasten määrässä, joka on keskustan alueella 40 %, itäisellä alueella 27 % ja läntisellä alueella 18 %. Suomenkielisten lasten määrä vähenee eniten keskustan alueella, 14 %. Läntisellä alueella se vähenee 7 % ja itäisellä 6 %. Muun kielisten osuus kasvaa erityisesti läntisellä alueella.

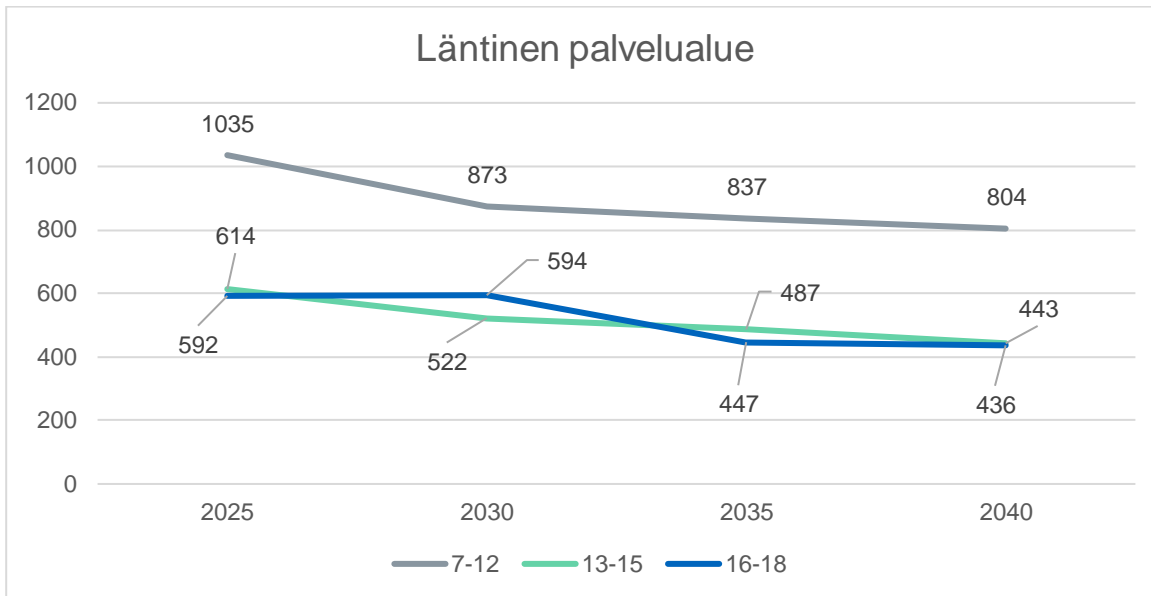
Kuva 2. Väestöennusteet varhaiskasvatuksessa

3.2.2 Väestöennusteet perusopetuksessa

Perusopetusikäisiä lapsia oli vuonna 2023 vajaat 5 600, joista ruotsinkielisiä noin 1 700 lasta. Porvoon kaupungin väestöennusteen perusuran mukaan peruskoululaisten määrä vähenee Porvoossa vuodesta 2025 vuoteen 2030 ruotsinkielisellä puolella noin 50 lapsella ja suomenkielisellä puolella noin 400 lapsella. Perusopetukseen osallistuvat kaikki 7–15-vuotiaat lapset. Peruskouluikäisten lasten määrä tulee vähenemään vuodesta 2025 vuoteen 2040 lähes 1 000 lapsella väestöennusteen perusuran mukaan.

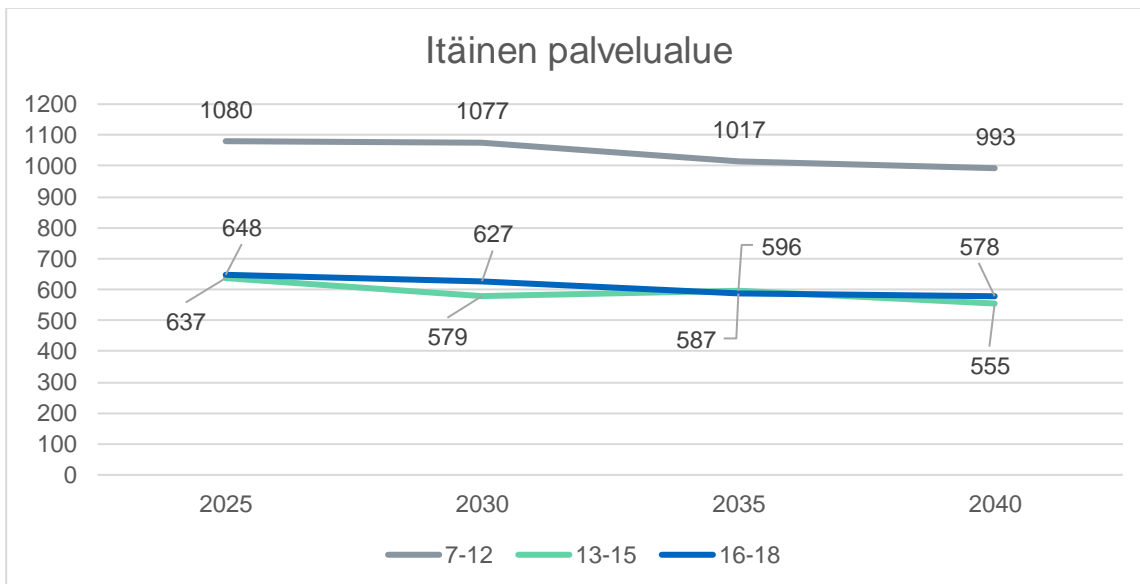
3.2.3 Väestöennusteet suomenkielisessä opetuksessa

Suomenkielisistä palvelualueista pudotus on ennusteen perusuran mukaan suurin läntisellä palvelualueella, jossa ikäryhmien koot vähenevät 22–28 % vuodesta 2025 vuoteen 2040.

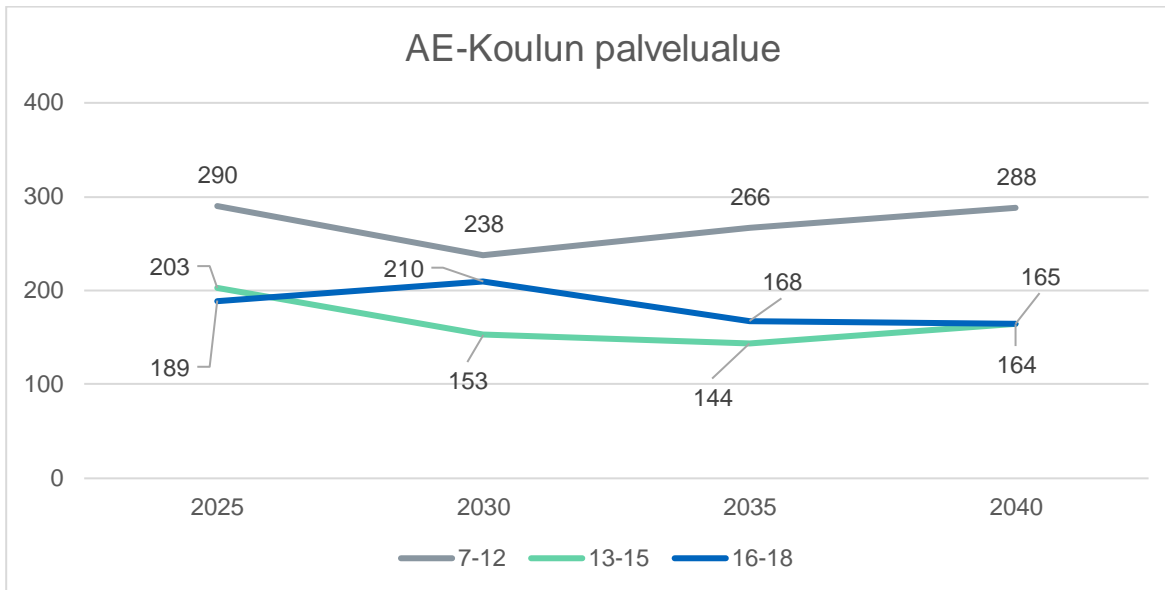
Kuva 3. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella läntisellä suomenkielisillä palvelualueilla.

Itäisellä palvelualueella oppilaiden määrän väheneminen on ennusteen mukaan maltillisempaa, 8–13 %.

Kuva 4. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella itäisellä suomenkielisillä palvelualueilla.

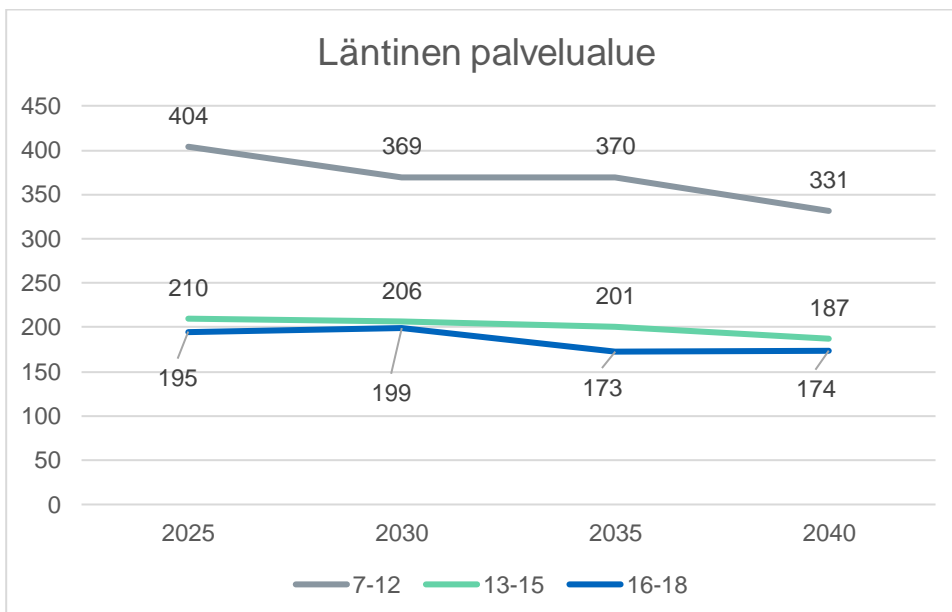
Albert Edelfeltin koulun palvelualueella alakouluikäisten määrä palaa ennusteen mukaan lähes nykyiselle tasolle vuoteen 2040 mennessä, mutta yläkouluikäisten määrä vähenee 19 ja toisen asteen oppilaiden määrä 13 %.

Kuva 5. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella Albert Edelfeltin koulun palvelualueella.

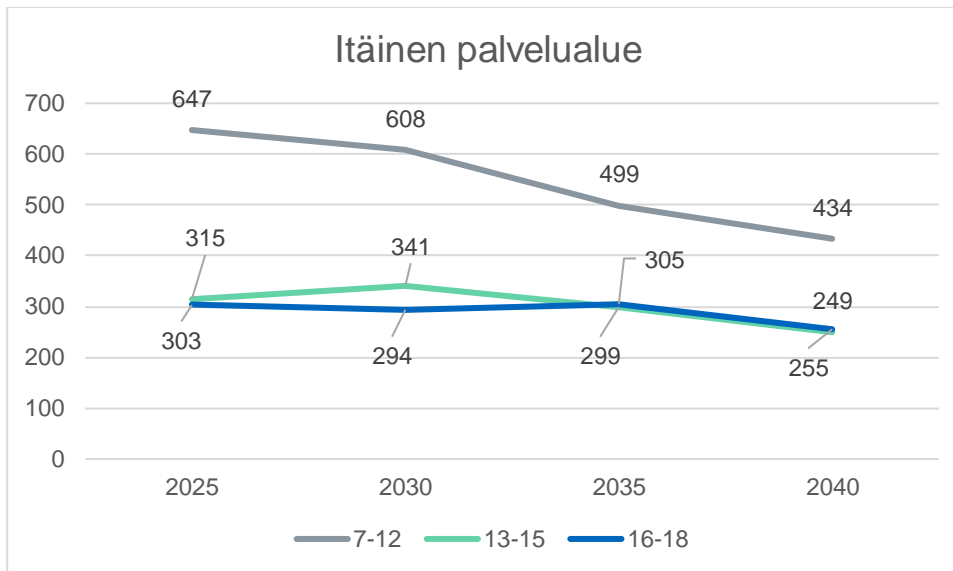
3.2.4 Väestöennusteet ruotsinkielisessä opetuksessa

Läntisellä palvelualueella ruotsinkielisten alakouluikäisten määrä vähenee ennusteen perusuran mukaan vuodesta 2025 vuoteen 2040 18 % ja yläkouluikäisten ja toisen asteen opiskelijoiden määrä 11 %.

Kuva 6. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella läntisellä ruotsinkielisillä palvelualueilla.

Itäisen palvelualueen alakoululaisten määrä vähenee ennusteen mukaan vuodesta 2025 vuoteen 2040 jopa kolmanneksella. Yläkouluikäisten määrä vähenee 21 prosenttia ja toisen asteen opiskelijoiden määrä 16 %.

Kuva 7. Väestöennusteet perusopetuksessa ja toisella asteella itäisellä ruotsinkielisillä palvelualueilla.

Ruotsinkielisen perusopetuksen oppilasmäärät vähenevät. Selvityksen mukaan ruotsinkielisessä perusopetuksessa on vuoteen 2040 mennessä yhteensä noin 200 oppilasta vähemmän.

Vuoteen 2035 mennessä oppilaiden määrä vähenee lännessä noin 30 oppilaalla. Idässä oppilasmäärä vähenee noin 40:llä vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2035 mennessä ruotsinkielisten koulujen 1.–6. luokkien oppilasmäärä idässä vähenee noin 150:llä.

Suhteessa vähenevään oppilasmäärään ruotsinkielisessä perusopetuksessa on enemmän tilaa kuin tarvitaan ja että pärjättäisiin vähemmällä. Tämä tarjoaa enemmän mahdollisuuksia panostaa muihin asioihin, kuten henkilöstökuluihin.

Nyt käytössä olevat yhdeksän koulurakennusta, joissa opetetaan ruotsiksi, ovat turvallisia ja toimivia. Kaupunki on investoinut viime vuosina ja kaikki koulukiinteistöt ovat joko peruskorjattuja tai uusia.

Antamalla uuden lähikoulun oppilaille, jotka asuvat pienillä alueilla, kaupunki voi päästä eroon tilasta ja alentaa sisäisiä vuokria investoimatta; useimmissa tapauksissa perustamalla uusia opetusryhmiä.

Lännessä on neljä koulua, joista pienimmät ovat Kullo skola ja Hindhår skola. Pienin on Kullo skola, jossa lukuvuonna 2024–2025 on noin 30 oppilasta ja jonka odotetaan olevan pienempi tulivana lukuvuosina. Ennusteiden mukaan nykyisellä Kulloon alueella

ruotsinkielisen esiopetuksen aloittavia lapsia on niin vähän, että esiopetusta ei järjestetä Kulloon sivistyskeskuksessa.

Koska oppilaiden määrä ei vähene lännessä yhtä paljon kuin idässä ja kahden suuren koulun kapasiteetti on tällä hetkellä korkea, ei lähitulevaisuudessa tarvita suuria muutoksia lännessä. Kaupunki on myös päättänyt investoida Hinthaaran sivistyskeskukseen.

Idässä on viisi koulua, joista pienin on Grännäs skola, jossa on noin 80 oppilasta. Sannäs skolassa on noin 100 oppilasta ja Vårberga skolassa noin 150 oppilasta. Sekä Sannäs skola, että Grännäs skola on mitoitettu maksimissaan 90 opiskelijalle.

Sannäs skola koostuu pääosin vuokratuista moduuleista (joita raportissa kutsutaan tilapäistiloiksi). Vårberga skola sijaitsee Kantele-talossa ja sillä on suuren oppilasmäärän vuoksi väistötila vuokratun moduulin muodossa yhdessä Kevätkummun koulun kanssa. Vuokrattu moduuli on nimeltään Vellamo ja siellä toimii kaksi ruotsinkielistä opetusryhmää.

Yhtenä periaatteena on ollut päästä eroon tilapäistiloista, jotka idässä koskevat Sannäs skola ja Vårberga skolan Vellamo-moduulia. Koska raportti osoittaa, että oppilasmäärä vähenee jopa 150 oppilaalla vuoteen 2035 mennessä, sen pitäisi tarjota mahdollisuus päästä eroon Vellamo-moduulin lisätiloista ruotsinkielisen koulun osalta.

Ennusteen mukaan Kvarnbackens skolalla on mahdollisuus ottaa vastaan lisää oppilaita. Ennusteet ovat kuitenkin aiemmin keskusta-alueen osalta olleet eniten epävarmoja/virheellisiä ja Kvarnbackens skolaan on tullut enemmän oppilaita kuin ennusteissa. Lisäksi Vårberga skolan läheisyyteen suunnitellaan uusia asuinalueita.

3.2.5 Tilojen riittävyys, kapasiteetti ja täyttöastetarkastelu

Väestöennusteiden lapsimäärät ovat laskennallisia ennusteita ja ne päivitetään vuosittain toteutuneen väestökehityksen perusteella. Mitä pienempään aikaikkunaan, ikäryhmään tai alueeseen ennuste kohdentuu, sitä epävarmempi ennuste on.

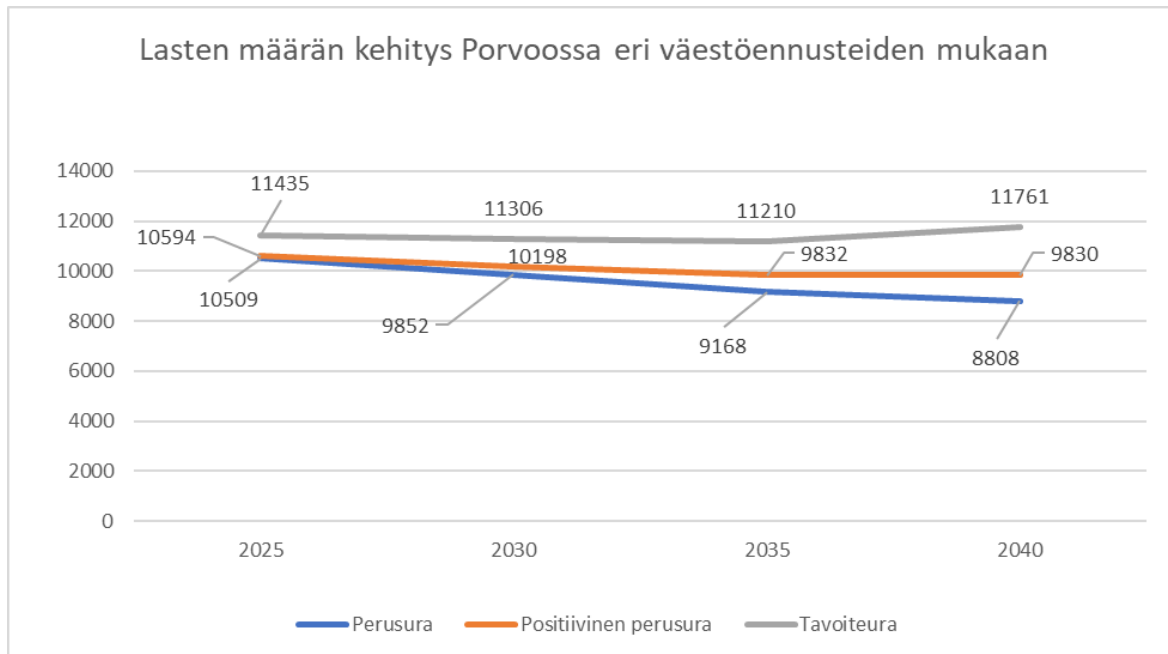
Palveluverkkosuunnitelmassa väestöennusteita on käsitelty:

- viiden vuoden jaksoissa ennusteista vuosille 2025, 2030, 2035 ja 2040,
- neljässä ikäryhmässä 0–6-vuotiaat (varhaiskasvatus ja esiopetus), 7–12-vuotiaat (alakouluikäiset), 13–15-vuotiaat (yläkouluikäiset), 16–18-vuotiaat (toinen aste) sekä
- kolmella palvelualueella varhaiskasvatuksessa ja suomenkielisessä opetuksessa ja kahdella palvelualueella ruotsinkielisessä perusopetuksessa.

Lapsimäärät eri väestöennusteissa ja peruste ennusteiden valinnalle suunnitelmassa

Kuvassa 8 alla on kolmen väestöennusteiden uran mukaiset lapsimäärät vuosina 2025–2040. Kaikissa väestöennusteen urissa lasten ja nuorten määrä laskee vuoteen 2035

saakka. Perusuran sekä positiivisen perusuran vaihtoehtoisissa muutokset lasten ja nuorten määrään vuoteen 2040 mennessä ovat huomattavia.

Kuva 8. Lasten määrän kehitys Porvoossa kahden väestöennusteen ja kaupungin tavoitteen mukaan.

Lasten määrän väheneminen eri ennusteissa johtuu 2010-luvulla alkaneesta ja 2020-luvulla jatkuneesta syntyvyyden nopeasta laskusta. Porvoossa syntyneiden määrä laski Porvoossa 2010-luvun alkupuolen yli 500 vuosittain syntyneestä ensin reiluun 400 syntyneeseen ja viime vuoden 2023 reiluun 350 syntyneeseen. Syntyvyyden väheneminen koskee koko maata. Luonnollinen väestönlisäys kääntyi negatiiviseksi Porvoossa vuonna 2019 ja Porvoota kasvattavat maahanmuutto sekä muutto muista kunnista. Tämän kehityksen seurauksena etenkin alle kouluikäisten määrä on laskenut nopeasti. Koska koulun aloittavan ikäluokan koosta ylivoimainen enemmistö perustuu aiempaan syntyvyyteen, johtaa syntyneiden määrän lasku huomattavaan murrokseen peruskoulussa ja myöhemmin muissa ikäluokissa.

Suunnitelmaan on valittu väestöennusteen perusura tarkasteluksi, koska se perustuu viimeisten viiden vuoden väestötoteumaan. Tarkasteluja tehdään myös positiivisen väestöennusteen perusteella, joka perustuu väestötoteumaan, mutta siinä painotetaan myönteisen kehityksen vuosia. Porvoon väestökehityksen kannalta parhaat vuodet viimeisen kymmenen vuoden aikana olivat vuodet 2014 (0,6 %), 2020 (0,5 %) ja 2021 (1 %). Vuosina 2020 ja 2021 maailmanlaajuinen koronapandemia osaltaan aiheutti muutoksia väestökehitykseen. Suunnitelmassa ei ole laadittu lainkaan heikon kehityksen väestöennustetta, jossa nopean kasvun vuosien vaikutusta olisi lievennetty.

Kaupungin oman tavoitteen mukaista kehitystä käsitellään suunnitelmassa ainoastaan ylätasolla. Kaupungin oman tavoitteen mukainen lasten määrä vuonna 2025 (11 435 lasta) on 638 lasta enemmän kuin toteuma heinäkuussa 2024 (10 797 lasta). Tämä edellyttäisi

lapsimäärän lisääntymistä seuraavan 1,5 vuoden aikana lähes kuudella prosentilla, mikä ei viime vuosien kehityksen perusteella ole kovin todennäköistä.

Tavoitteen mukainen väestönkasvu edellyttäisi vuosittain yli prosentin väestönkasvua, mikä ei ole Porvoossa toteutunut viimeisen kymmenen vuoden aikana yhtenkään vuonna. Tällaisen kasvun saavuttaminen edellyttäisi merkittäviä panostuksia, kuten:

- lisäkaavoitusta,
- uuden kaupunki-infran rakentamista,
- kaupunkimarkkinointia,
- asuinrakentamista ja
- työllisyysmahdollisuuksia

Tällaisten muutosten edistäminen edellyttää pitkäjänteistä työtä ja yksittäisten toimenpiteiden vaikutus on epävarma. Näin mahdolliset vaikutukset toteutuisivat vasta suunnitelman tarkastelujakson jälkeiseen aikaan.

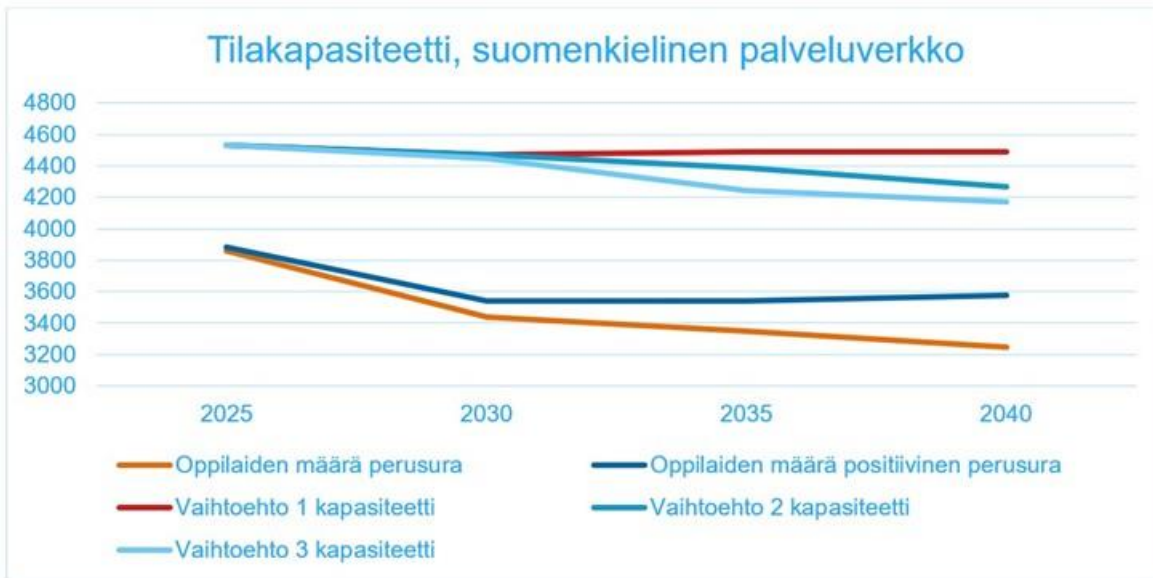
Tämänhetkisen kaupunkistrategian mukaan tulevaisuuden väestökasvu Porvoossa kohdentuu taajama-alueille. Kaupungin strategian seuraavan päivityksen yhteydessä tulee määritellä Porvoon kaupungin väestönkehityksen tavoite ja sen edellyttämät panostukset ja toimenpiteet. Palveluverkkosuunnitelmaa päivitetään muokatun strategian ja toteutuneen väestökehityksen perusteella. Palveluverkkoa tulee rakentaa ja uudistaa väestötoteumaan perustuvien ennusteiden mukaisesti.

Tilakapasiteetti ja täyttöaste

Alla olevissa kuvaajissa on esitettyä suomen- ja ruotsinkielisen sekä varhaiskasvatuksen palveluverkkojen vaihtoehtojen 1–3 mukaiset koulujen ja päiväkotiyksiköiden mukaiset kapasiteetit sekä Porvoon perusura sekä positiivinen perusura -lapsimääräennusteet.

0-vaihtoehtoa ei ole esitetty erikseen, koska sen tilanne on esitetty selvitysraportin nykytilan osana ja kapasiteettikuvaaja on lähes vaihtoehto 1 mukainen.

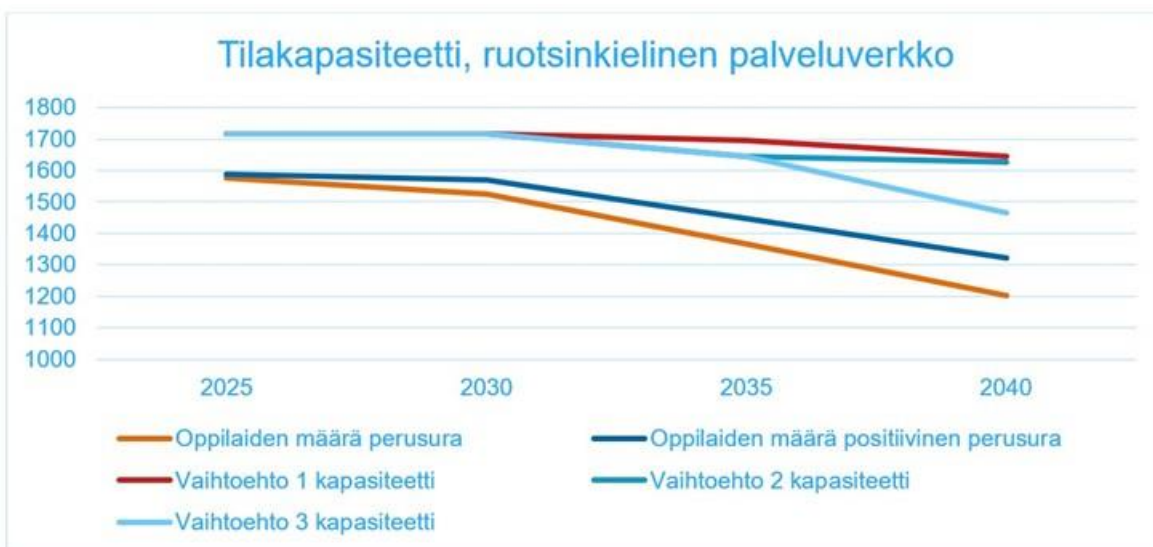
Kaikissa kolmessa vaihtoehdossa on hyödynnetty optimointia. Vaihtoehdoissa optimoidaan oppilasmääriä, ryhmien määriä, ryhmien kokojen määriä, yksiköiden määriä ja näin ollen kapasiteettia. Suunnittelu perustuu siihen, että kapasiteetti riittää kaikissa esitetyissä kolmessa vaihtoehdossa aikajanan mukaisesti.

Kuva 9. Suomenkielisen kouluverkon tilakapasiteetti.

Suomenkielisen kouluverkon täyttöaste vuonna 2040 olisi noin 85 % vaihtoehdoissa 2 ja 3, mikäli lapsimäärä kehittyisi **positiivisen perusuran** mukaisesti ja 77 % mikäli lapsimäärä kehittyisi **perusuran** mukaisesti. Suomenkielisten oppilaiden määrän ennustetaan vähenevän jyrkemmin vuosien 2025–2030 aikana, jonka jälkeen oppilasmäärät pysyvät tasaisempina.

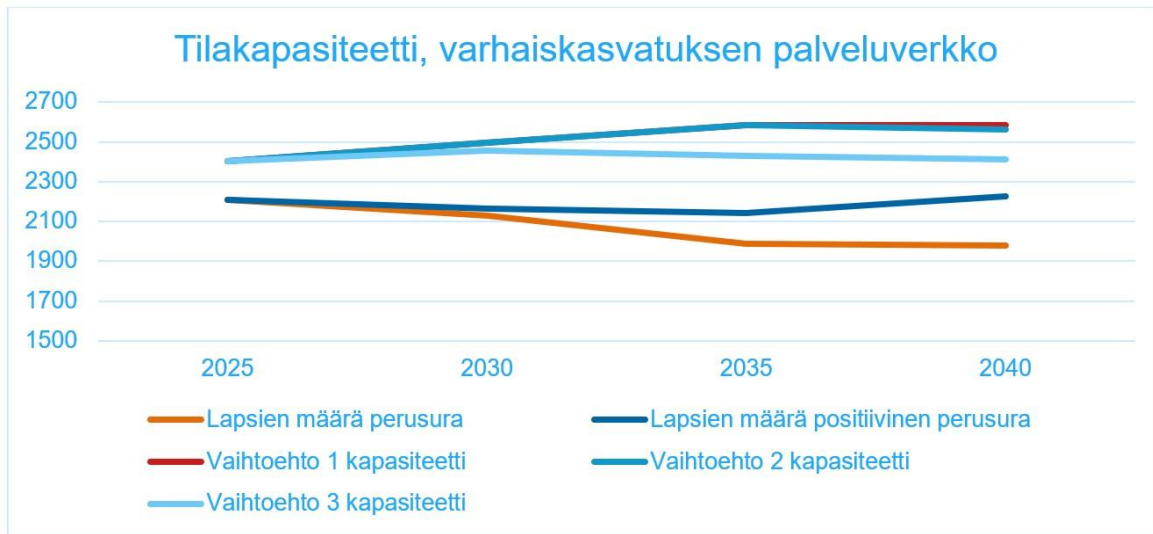
Kapasiteettitarkastelun mukaan suomenkielisissä kouluissa olisi siis riittävästi tilan oppilaskapasiteettia kaikissa vaihtoehdoissa, vaikka oppilasmäärä kehittyisi positiivisen perusuran mukaisesti.

Kuva 10. Ruotsinkielisen kouluverkon tilakapasiteetti.

Ruotsinkielisen palveluverkon täyttöaste vuonna 2040 olisi noin 85 % vaihtoehdossa 3, mikäli lapsimäärä kehittyisi **positiivisen perusuran** mukaisesti ja 80 % mikäli lapsimäärä kehittyisi **perusuran** mukaisesti.

Kapasiteettitarkastelun mukaan ruotsinkielisissä kouluissa olisi siis riittävästi oppilaskapasiteettia kaikissa vaihtoehdoissa, vaikka oppilasmäärä kehittyisi positiivisen perusuran mukaisesti.

Kuva 11. Varhaiskasvatus palveluverkon tilakapasiteetti.

Vaihtoehdossa 3 varhaiskasvatuksen täyttöaste tulisi vuonna 2040 olemaan noin 90 % lapsimäärän kehittyessä **positiivisen perusuran** mukaisesti ja 80 % mikäli lapsimäärä kehittyisi **perusuran** mukaisesti. Positiivisen perusuran ennusteessa Porvoon varhaiskasvatuksen lapsimäärä pysyy suhteellisen samana koko tarkastelujakson ajan.

Kapasiteettitarkastelun mukaan päiväkodeissa olisi siis riittävästi lapsi/tilakapasiteettia kaikissa vaihtoehdoissa, vaikka lapsimäärä kehittyisi positiivisen perusuran mukaisesti.

4 Palveluverkkovaihtoehdot

Vaihtoehtojen valmistelua on ohjannut ohjausryhmänä kaupunginhallitus.

Kaupunginhallitus 12.08.2024 § 215 97/12.00.01/2024

”Lopulliset skenaariot voivat olla esimerkiksi yhdistelmä esitetyistä vaihtoehdoista. Vaihtoehtoja ei tule tulkita eikä tarvitse hyödyntää tulevaisuudessa sellaisenaan, vaan jatkuvan arvioinnin kautta seuraamalla aitoa lapsiluvun laskua ja toteuttamalla vaihtoehtoja lapsimääriin ja väestökehitykseen suhteutettuna alueittain. Skenaariot rakennetaan

työvälineenä joustaviksi, kuten strategiseen johtamiseen kuuluu. Palveluverkkosuunnitelmaa tullaan arvioimaan säännöllisesti, jotta toteutus olisi toteutuneiden tunnuslukujen mukaista. Skenaariotarkasteluja voidaan tarkastaa lopullisissa toimenpanopäätöksissä ja ne antavat mahdollisuuden joustavaan tarkasteluun lapsimäärän toteutumisen mukaan.”

Kaupunginhallitus linjasi seuraavaa 12.8.2024:

”Kaupunginhallitus huomioi jatkovalmistelussa seuraavan kasvun ja oppimisen lautakunnan yksimielisen lausunnon.

Kasvun ja oppimisen lautakunta pitää tärkeänä, että skenaariot joita käytetään jatkotyöskentelyn pohjana ovat joustavia ja niiden pohjalta on mahdollista löytää myös luovia ja uudenlaisia ratkaisuja. Pohjana on kolme skenaariota, mutta niitä työstettäessä voi syntyä skenaario, joka yhdistelee eri tavoin näitä. On tärkeää supistamisen lisäksi tuoda esiin vahvemmin myös optimointi. On tarpeellista myös huomioida vahvasti se, että päätöksiä tehdessä tarkastellaan, miten oppilasennusteet ovat toteutuneet ja mitoittaa toimenpiteet sen mukaan.

Skenaarioita rakennettaessa on tärkeää avata tunnuslukuja ja varmistaa, että luvut ovat oikeita ja läpinäkyviä. Eri rakennuksissa on erilaisia rahoitusmalleja ja tietoisuus tästä on oltava kaikilla. Kaikkien on voitava luottaa siihen, että prosessi on neutraali ja sen pohjalta tehdään skenaariomallit ja myöhemmin päätökset. Skenaarioissa on huomioitava kaikki viisi päätettyä periaatetta.

Palveluverkon nykytilanteen kuvauksessa on kerrottu jo tehdyt päätökset ja niin sanotusti putkessa olevat kohteet. Näihin päätöksiin ei skenaarioissa tule palata vaan ne tulee toteuttaa talousarvion ja tutunan päätösten mukaisesti.

Skenaarioissa opetuksen laadun ja pedagogisten sekä sosiaalisten näkökulmien tulee olla vahvasti mukana, oppilaan edun mukaiset päätökset perustuvat kokonaisuuteen, joissa katsotaan niin pedagogisia, sosiaalisia kuin taloudellisia näkökulmia ja näiden kaikkien tulee olla skenaariomalleissa mukana. Kriteerit tarkentuvat myöhemmin ja lautakunta katsoo, että sillä tulee olla oikeus lausua myös kriteereistä työn seuraavassa vaiheessa.”

Työskentelyn edetessä käsitteestä skenaario on luovuttu. Tässä palveluverkkosuunnitelmassa puhutaan sen sijaan eri vaihtoehdoista.

Tässä raportin luvussa kuvatut palveluverkkotyöryhmän esittämät vaihtoehdot ovat tietopohjaisesti argumentoituja kuvauksia palveluverkon kehittämisen mahdollisista tulevaisuuksista. Kaikki vaihtoehdot (3 kpl) on rakennettu uusien palvelualueiden rakennetta mukailten. Palvelualueet ovat toiminnallinen pohja palvelujen järjestämiselle ja kaupungin strategian mukaisen ehyen kasvupolun muodostumiselle.

Tavoitteena on jokaisessa vaihtoehdossa taata laadukas opetus sekä kasvatus ja niissä kaikissa on noudatettu palveluverkon suunnittelun periaatteita. Ydintoiminnan tulee tulevaisuudessa olla tukipalveluja merkittävämpää sekä toiminnallisesti että taloudellisesti. Jokaisen vaihtoehdon tulee taata palvelujen järjestämiseen joustavuutta ja

tarkoituksenmukaisia tapoja reagoida ryhmien muodostamiseen ja yhdistämiseen hallitusti lapsimäärän vähentyessä.

Vaihtoehdoissa esitetyt yksiköiden sulkemiset perustuvat lasten liian pieneen määrään ja taloudellisten rasitteiden hallintaan valtionosuuksien laskiessa. Myös sosiaaliset ja pedagogiset perustelut ovat ydintoiminnassa merkittäviä.

Kun oppilasmäärä laskee ja yksiköitä lakkautetaan, voidaan henkilöstöä siirtää uusiin yksiköihin. Myös eläköitymisten huomioiminen ja ryhmien yhdistäminen mahdollistuu näin. Peruste lakkautukselle on myös tilojen käytön tehokkuus ja hyvä täyttöaste. Porvoo on investoinut viimeisten kahdentoista vuoden aikana noin 152 milj. euroa uusiin koulu- ja päiväkotirakennuksiin. Kaikissa vaihtoehdoissa on mainittu, että väliaikaistiloista ja lisätiloista luovutaan. Niitä ovat eri moduuli- ja parakkiratkaisut.

Jos lakkautuspäätöksiä tehdään, tulee huomioida sitoumuksien ja sopimusten päättymisajat ja irtisanomisajat sekä mahdolliset lunastuskäytänteet. Tämä koskee leasing- ja elinkaarikohteita. Aikatauluissa näihin tulee reagoida ennakoivasti. Ne on kuvattu taulukoissa 12, 20 ja 28.

4.1 Ei karsita palveluverkkoa (**Vaihtoehto 0**)

Tämä osio on laajasti kuvattu **kevällä 2024 julkaistussa palveluverkkoselvityksessä, nykytilassa**, kustannuksineen. Se toimii vertailupohjana tarkastelulle. Tämän kuvauksessa ei ole tehty mitään muutoksia tai supistuksia palveluverkkoon, vaan nykyisiä tiloja ylläpidetään. **Investointeja tehdään noin 80 miljoonan edestä.** Tiloista ei luovuta muutoin kuin investointien yhteydessä väliaikaisista väistötiloista (parakit). **Tämä käsitellään pohjavaihtoehtona ja vertailuna muihin kolmeen vaihtoehtoon.** Tällä vaihtoehdolla ei saavuteta hyväksytyin talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelman mukaisia tavoitteita. Tämän vaihtoehdon seurauksena tulisi tehdä merkittävä määrä henkilöstövähennyksiä nopealla aikavälillä, jotta saavutettaisiin taloudelliset tavoitteet. Eläköitymisen hyödyntäminen ei onnistu tässä vaihtoehdossa samalla lailla kuin muissa vaihtoehdoissa koska opetusryhmien määrä pysyy samoina.

- **Lapsimäärä vähenee perusuran mukaan 1 700 lasta (0–18 vuotiaat) ja positiivisen uran mukaan 800 lasta (0–18 vuotiaat).**
- Tehdään suunnitellut uudis- ja peruskorjausinvestoinnit, yhdestäkään koulusta tai päiväkodista ei luovuta.
- Palvelualueet muodostetaan (useammasta oppilaaksiottoalueesta) ja ryhmäkokoja optimoidaan palvelualueen sisällä. Ryhmäkoot ovat silti epätasaisia.
- Optimoitujen ja optimaalisten ryhmäkokojen saavuttamiseksi, joissain kouluissa ei lapsimäärän vähetessä muodostu alkavia luokkia.
- Lapsimäärän vähetessä tarkastelukauden loppupuolella 2035–2040 voi muodostua kouluja, joissa ei ole lainkaan lapsia.
- Tilatehokkuus heikkenee ja on edelleen epätasainen.
- Kustannukset oppilasta kohden kasvavat voimakkaasti vuoteen 2040 mennessä, koska palveluverkon kapasiteettia kasvatetaan, mutta samalla lapsimäärät pienenevät.

- Tällä ei saavuteta taloudellisia tavoitteita eikä se ole toiminnallisesti järkevä.

Arvio vaikutuksista 15 vuoden aikana:

- Täyttöaste nykytilassa 38–176 %;
 - Suomenkielinen perusopetus 38–114 %
 - Ruotsinkielinen perusopetus 64–112 %
 - Päiväkodit: 39–176 % epätasaisuus ja väljyys lisääntyvät vuoteen 2040 mennessä
- Luokkakoko nykytilanteen mukaan: erittäin epätasainen.
- Muutoksia nykyisten oppilasmäärien mukaan: 0 oppilaalle, Peipon koulusta siirrytään Gammelbackan kouluun (200–300 oppilasta).

Lapsimäärät, taloustiedot, henkilöstömäärät, rakennusten tiedot ja kapasiteetiluvut on avattu [Nykytilan selvitys -raportissa](#). (Kaupunginhallitus 17.6.2024, § 187) Ennusteet lapsimäärien kehityksestä löytyvät palveluverkkosuunnitelman luvusta 3 ja lapsimääräennusteet koskevat myös vaihtoehtoa 0. Positiivisessa ennusteessa on huomioitu myös uudisrakentaminen ja mahdollinen muuttovoitto.

Päiväkodit

Porvoossa on jouduttu turvautumaan tilapäisiin päiväkotiratkaisuihin, jotta kaikille lapsille on pystytty järjestämään palvelu toivotun ajan puitteissa. Tilapäisratkaisut on toteutettu vuokratilojen käyttöönotolla ja palkkaamalla lisähenkilöitä olemassa oleviin päiväkoteihin. Vuoden 2024 alussa Porvoossa oli 176 tilapäistä päiväkotipaikkaa.

Vuoden 2023 aikana tehtiin useita tarveselvityksiä Porvoon varhaiskasvatuksen tilatarpeista. Tarveselvitysten pohjalta on päätetty uusista rakennushankkeista, jotka monet ovat jo toteutusvaiheessa. Tarveselvityksien pohjalta käynnistettyjen rakennushankkeiden valmistuttua varhaiskasvatuksen rakennukset ovat pääosin hyvässä kunnossa ja suurelta osin voidaan luopua tilapäisjärjestelyistä. Rakennuskantaa tulee ylläpitää tavanomaisesti peruskorjauksin sekä pienemmin ylläpitokorjaustoimenpitein.

Suuremmilla kustannuksilla erottuvat etenkin pienemmät, alle sadan lapsen yksiköt, sekä suurin osa elinkaarikohteista. Toisaalta muutamassa alle sadan lapsen yksikössä kustannukset ovat alle keskiarvon.

Koulut

Osa kouluista käytetään tällä hetkellä yli kapasiteetin, etenkin ruotsinkielisissä kouluissa: yli puolessa ruotsinkielisen perusopetuksen yksiköistä täyttöaste on yli sadan prosentin. Myös suomenkielisessä perusopetuksessa muutamassa koulussa on oppilaita yli kapasiteetin. Vapaata kapasiteettia on myös etenkin haja-asutusalueilla sijaitsevilla kohteissa, mutta myös keskustan alueella. Tilannetta voidaan ratkaista palvelukapasiteettia lisäämällä, tai oppilasmääriä tasaamalla esimerkiksi oppilaaksiottoalueiden muutoksilla tai joustavuudella.

Rakennuskanta on pääosin hyvässä tai tyydyttävässä kunnossa. Rakennuskantaa tulee ylläpitää tavanomaisesti peruskorjauksin sekä pienemmin ylläpitokorjaustoimenpitein. Kuitenkin kouluissa on käytössä moduuli- tai muita tilapäisratkaisuja, joista on tavoitteiden mukaista luopua pitkällä aikavälillä, ja siirtyä pysyvien tilojen käyttöön.

4.2 Vaihtoehto 1

4.2.1 Peruskuvauk

Vaihtoehdossa 1 tehdään maltillinen määrä optimointia ja supistuksia palveluverkkoon sekä luovutaan väistö- ja lisätiloista sekä pienistä ja kannattamattomista yksiköistä.

Mukana vaihtoehdossa on myös kolme sivistyskeskusta ja kaksikielisiä ratkaisuja sekä muita monimuotoisia ratkaisuja.

Vaihtoehdon 1 mukaisilla toimilla ei saavuteta taloudellisia tavoitteita kuin murto-osa eli 12,6 miljoonaa euroa vuoteen 2040 mennessä. Taloudellisia tavoitteita ei voida saavuttaa, sillä edelleen suurempi määrä kohteita lisää korjaus-, ylläpito- ja toimintakustannuksia enemmän kuin kahdessa muussa vaihtoehdoissa.

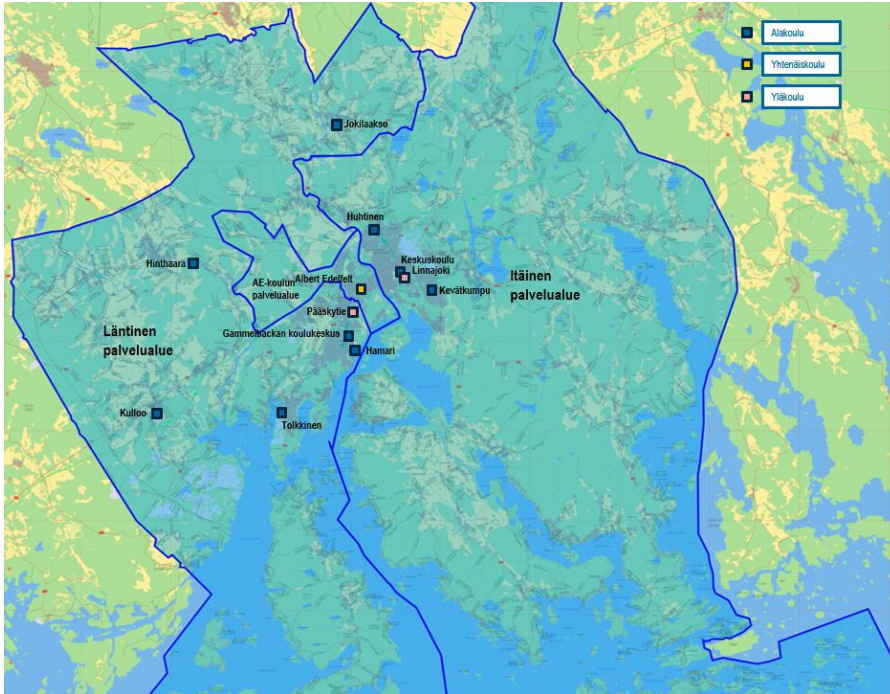
Uudisrakennuskohteet ovat vuoden 2023–2024 investointien mukaiset.

Palvelujen järjestämisen edellytykset vaihtelevat vielä suuresti (mm ryhmäkoko, yksikkökoko, palveluvalikoima).

Arvio vaikutuksista 15 vuoden aikana:

- Täyttöaste ennusteen mukaan vuonna 2040: 74 %
- Luokkakoko nykytilanteen mukaan: erittäin epätasainen.
- Muutoksia nykyisten oppilasmäärien mukaan: alle 500 oppilaalle, sis. Peipon koulun oppilaat

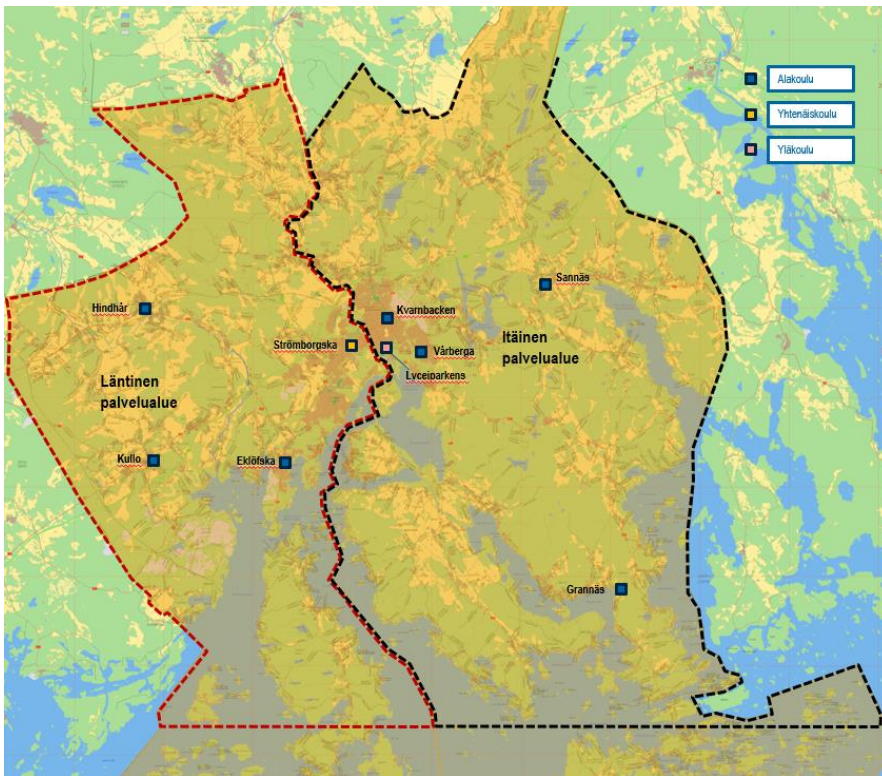
4.2.2 Kohteiden sijainti 2040 ja muutostoimenpiteet palveluittain

Kuva 12. Suomenkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 1.

Taulukko 5 Vaihtoehdon 1 muutokset suomenkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.

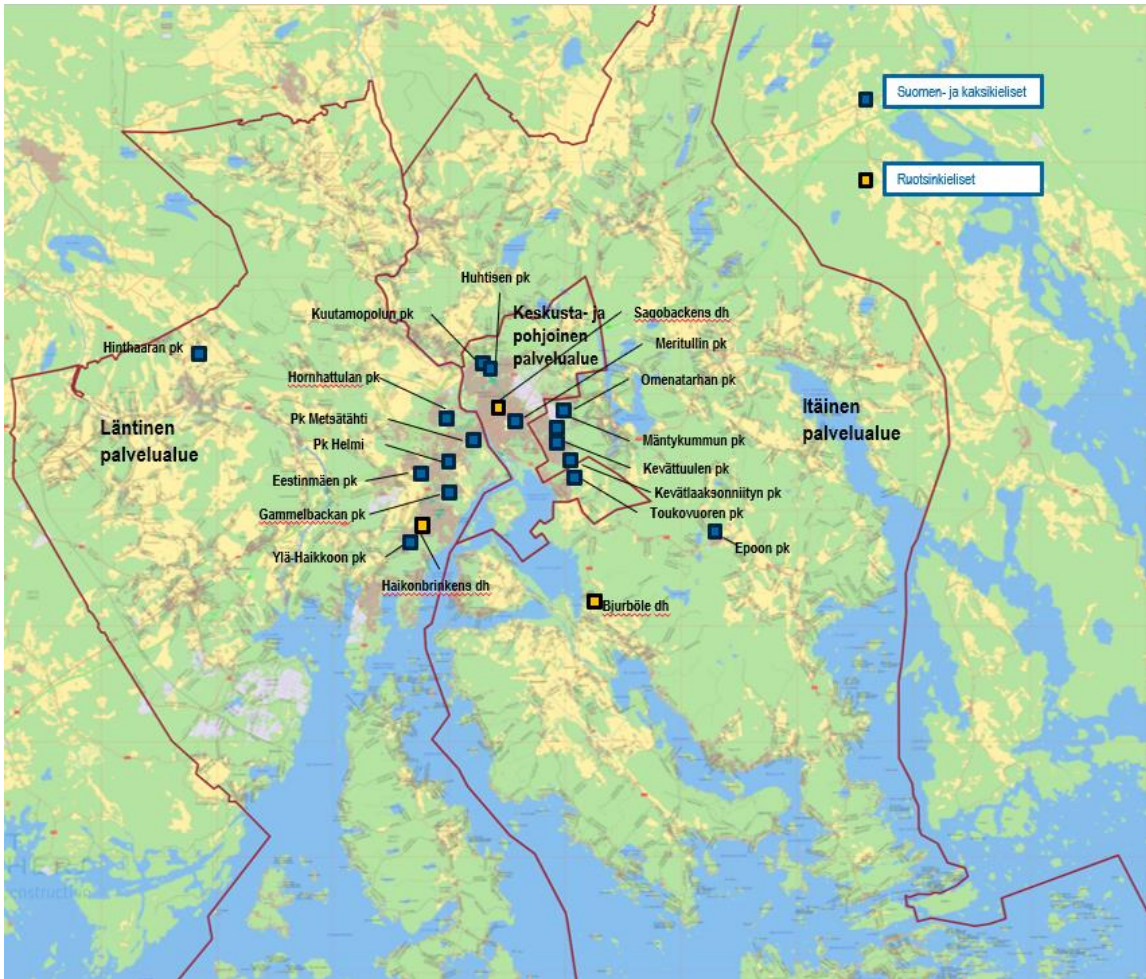
Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Epoon koulu	Luovutaan	2025
Ilolan koulu	Luovutaan	2026
Peipon koulu	Luovutaan, oppilaat Gammelbackan kouluun	2028
Gammelbackan koulu	Perustetaan	2028

Kuva 13. Ruotsinkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 1.

Taulukko 6 Vaihtoehdon 1 muutokset ruotsinkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.

Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Vårberga skola, Vellamo-moduuli	Siirtyy Kevätkummun koulun käyttöön	2032
Kullo skola	Luovutaan	2040 mennessä

Kuva 14. Varhaiskasvatuksen kunnalliset päiväkodit vuonna 2040 vaihtoehdossa 1.

Taulukko 7. Vaihtoehdon 1 muutokset päiväkotiverkkoon aikavälillä 2024-2040.

Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Huvikummun päiväkot	Luovutaan	2026
Puistopäiväkot	Luovutaan ja toiminta siirretään Meritullin päiväkotiin	2029
Meritullin päiväkot	Uusi päiväkot	2029
Kevätaaksonniityn päiväkot	Uusi päiväkot	2032

4.2.3 Investointitarpeet ja kustannukset, elinkaarikustannukset, säästöpotentiaali, kiinteistökan

Taulukossa 8 on esitetty vaihtoehdon 1 mukaiset toimenpiteet. Toimenpiteet on jaoteltu palvelualueittain. Uudisinvestoinnit on suunniteltu tehtävän laskentajakson alkupuolella,

kun taas peruskorjausinvestoinnit on suunniteltu tehtävän laskentajakson lopussa. Mikäli kohteet ovat Porvoon kaupungin omistuksessa, niihin on laskettu purkukustannus luopumisen yhteydessä. Kustannuslaskenta ei sisällä Porvoon yksityisiä päiväkoteja.

Koulujen ja päiväkotien kustannusvaikutukset on arvioitu siten, että kohteesta luovuttaessa on arvioitu säästettävän 100 % siivouspalveluissa ja tilavuokrissa sekä 60 % henkilöstökuluista. Todellisuudessa henkilöstökulujen kohdalla säästö saattaa olla tätä lukua suurempi tai pienempi riippuen siitä, miten lapset saadaan yhdistettyä jo olemassa oleviin ryhmiin.

Käyttö- ja investointikustannukset on laskettu erillisinä ja yhdistetty taulukoissa 9 (koulut) ja 10 (varhaiskasvatus).

Taulukko 8 Vaihtoehdossa 1 luovuttavien kohteiden vaikutus käyttökustannuksiin.

Kohde (siirtyvien oppilaiden määrä)	Vuosi	Luovutusvuoden käyttökustannukset	Vaikutus käyttökustannuksiin	Selitys
Läntinen suomenkielinen palvelualue				
Peipon koulu (323)	2028	3 186 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Oppilaat siirtyvät Gammelbackan uuteen kouluun. Toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Itäinen suomenkielinen palvelualue				
Ilolan koulu (42)	2026	864 000 €	-604 000 €	Käyttökustannuksista 260 000 € laskettu siirtyvän Keskuskouluun
Epoon koulu (27)	2025	566 000 €	-317 000 €	Käyttökustannuksista 249 000 € laskettu siirtyvän Keskuskouluun
Läntinen ruotsinkielinen palvelualue				
Kullo skola (22)	2040	479 000 €	-289 000 €	Kustannuksista 191 000 €

				laskettu siirtyvän Eklöfskaan
Vårberga skola, Vellamo-moduuli	2032	266 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Vellamo-moduulin käyttö siirtyy kokonaan Kevätkummun koulun käyttöön. Käyttökustannuksia laskettu siirtyvän 87 000 € Kevätkummun kouluun.
Keskustan ja pohjoisen varhaiskasvatus alue				
Huhtisen päiväkodin väistötila (87)	2026	963 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Lapset siirtyvät Huhtisen uuteen päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Huvikummun päiväkoti (44)	2026	856 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Lapset siirtyvät Huhtisen uuteen päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Puistopäiväkoti (132)	2029	1 428 000 €	Ei vaikutusta merkittävää vaikutusta	Lapset siirtyvät Meritullin uuteen päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin

Lapsilla, jotka siirtyvät luovuttavasta kohteesta uudisrakennuksiin sen käyttöönottovuotena, ei oleteta olevan vaikutusta palveluverkon kokonaiskäyttökustannuksiin, sillä palveluverkon kokonaiskapasiteetti ei vähene.

Luovuttaville kohteille on laskettu purkukustannukset, jotka on lisätty purkuvuoden käyttökustannuksiin.

Taulukoissa 9 ja 10 on esitetty koulujen ja päiväkotien keskimääräiset investointi- ja käyttökustannukset viiden vuoden ajanjaksoilla. Taulukoissa olevat luvut kertovat siis, kuinka paljon keskimäärin vuoden aikana syntyy investointi- ja käyttökustannuksia tietyllä ajanjaksolla.

Taulukko 9 Vaihtoehdon 1 koulujen keskimääräiset vuosittaiset kokonaiskustannukset.

Aikaväli	2024-2029	2030-2034	2035-2040
Investointikustannukset	6 050 000 €	- €	1 884 033 €
Käyttökustannukset	60 659 192 €	57 719 400 €	56 367 902 €
Yhteensä	66 709 192 €	57 719 400 €	58 251 935 €
€/oppilas	12 094 €	11 614 €	12 982 €
Käyttökustannukset €/oppilas	10 997 €	11 614 €	12 562 €

Taulukko 10 Vaihtoehdon 1 päiväkotien keskimääräiset vuosittaiset kustannukset.

Aikaväli	2024-2029	2030-2034	2035-2040
Investointikustannukset	4 015 458 €	1 107 618 €	153 495 €
Käyttökustannukset	30 012 667 €	30 502 300 €	30 618 529 €
Yhteensä	34 028 125 €	31 609 918 €	30 772 024 €
€/lapsi	15 300 €	14 799 €	15 425 €
Käyttökustannukset €/lapsi	13 495 €	14 280 €	15 348 €

Vaihtoehdossa 1 koulujen vuosittaiset käyttökustannukset laskevat noin 4,3 miljoonaa euroa ja päiväkotien käyttökustannukset puolestaan kasvavat noin 0,61 miljoonaa euroa aikavälillä 2024-2040. Tämä johtuu siitä, että päiväkotiverkon kokonaiskapasiteetti kasvaa vaihtoehdossa 1.

4.2.4 Lapsimäärät ja kapasiteetti

Taulukossa 11 on esitetty palveluverkon lapsimäärät ja kapasiteetti vaihtoehdossa 1. Lapsimäärä kehittyy Porvoon perusura -ennusteen mukaisesti ja kapasiteetti vaihtoehdossa tehtävien uudisinvestointien ja luopumisten mukaisesti.

Taulukko 11 Porvoon palveluverkon lapsimäärät ja kapasiteetti vaihtoehdossa 1.

Vuosi	2025	2030	2035	2040	Täyttöaste vuonna 2040

Läntinen suomenkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	1649	1395	1324	1247	
Kapasiteetti	1826	1894	1894	1894	66 %
Itäinen suomenkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	1717	1656	1613	1547	
Kapasiteetti	2108	1976	1996	1996	78 %
AE-palvelualue					
Oppilasmäärä	493	390	410	452	
Kapasiteetti	600	600	600	600	75 %
Läntinen ruotsinkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	614	575	570	518	
Kapasiteetti	740	740	740	690	75 %
Itäinen ruotsinkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	963	949	798	683	
Kapasiteetti	976	976	956	956	71 %
Läntinen varhaiskasvatusalue					
Oppilasmäärä	1157	1132	1076	1074	
Kapasiteetti	1239	1239	1239	1239	87 %
Itäinen varhaiskasvatusalue					
Oppilasmäärä	588	560	516	516	
Kapasiteetti	688	688	772	772	67 %
Keskustan ja pohjoisen varhaiskasvatusalue					
Oppilasmäärä	479	444	412	405	
Kapasiteetti	478	571	571	571	71 %
Porvoo yhteensä					
Oppilasmäärä	7660	7101	6719	6442	
Kapasiteetti	8655	8684	8768	8718	74 %

Vaihtoehdossa 1 Porvoon palveluverkon kokonaiskapasiteetti kasvaa, sillä uudiskohteiden kapasiteetti on luovuttavien kohteiden menetettyä kapasiteettia suurempi. Albert Edelfeltin palvelualueen täyttöaste on muuta suomenkielisen alueen täyttöastetta suurempi. Tätä voitaisiin tasata esimerkiksi siirtämällä oppilaita Läntisen palvelualueen piiriin.

Myös läntisen varhaiskasvatusalueen täyttöaste on keskimääräistä suurempi. Läntisen varhaiskasvatusalueen lapsia voitaisiin siirtää keskustan päiväkoteihin, jotta täyttöasteet olisivat tasaisempia.

Vaihtoehdossa 1 palveluverkon kapasiteetti olisi riittävä, vaikka Porvoon lapsimäärä kehittyisi perusuraennusteen sijasta positiivinen perusura -ennusteen mukaisesti, sillä myös positiivisen perusuran ennusteessa lapsien kokonaismäärä vähenee.

Vaihtoehtoihin sisältyy päätöksentekopisteitä, joissa arvioidaan leasing- ja elinkaarikohteiden käytön jatkamisesta. Vaihtoehdossa 1 on tehty alla olevan taulukon mukaiset oletukset.

Taulukko 12 Leasing- ja elinkaarikohteiden käytön jatkaminen vaihtoehdossa 1.

Kohde	Tyyppi	Ajankohta	Oletus
Kevätkummun koulun Vellamo-moduuli	Leasing	2032	Kevätkummun koulu jatkaa käyttöä
Sannäs skola, leasingosa	Leasing	2031/2036	Käyttöä jatketaan
Omenatarhan päiväkot	Elinkaari	2032	Käyttöä jatketaan
Toukokuoren päiväkot	Elinkaari	2037	Käyttöä jatketaan
Jokilaakson koulu	Leasing	2031/2036	Käyttöä jatketaan
Tolkkisten koulun lisätila	Vuokra	2026	Käyttöä jatketaan
Päiväkot Helmi	Elinkaari	2038	Käyttöä jatketaan

Vaihtoehdossa 1 palveluverkon toiminta tasavertaistuu ja palveluverkossa ylläpidetään suurin osa nykyisistä kohteista. Täydennysrakentamista, jonka avulla voidaan luopua kannattamattomista tiloista, toteutuu osittain. Palveluverkkoa olisi mahdollista tehostaa enemmän, kuin sitä on oletettu tehtävän vaihtoehdossa 1.

4.2.5 Vaihtoehto 1:n vaikutukset palveluihin

4.2.5.1 Suomenkielinen perusopetus

Läntisellä palvelualueella on nykyisin kuusi alakoulua (Tolkkinen, Hamari, Hinthaara, Kulloo, Jokilaakso ja Peippo) ja yksi yläkoulu (Pääskytie). Palvelualue muodostaa kokonaisuuden ja sillä on useampia yksiköitä, joihin koulunsa alkavat oppilaat ohjataan yhdenmukaisten oppilaaksiottoperiaatteiden mukaisesti, siten että ryhmäkoko olisi aloittavilla luokilla noin 20 oppilasta. Koulunsa alkavien oppilaiden opetusryhmiä voidaan

muodostaa siten, että alueen sisäistä eriarvoistumista voidaan ehkäistä eri yksiköiden välillä ja ryhmien lukumäärä on tarkoituksenmukainen. Tätä on syytä tarkastella varsinkin Hamarin ja Peipon koulun alkavia ryhmiä muodostettaessa. Lisäksi jo päätetyt Peipon koulun korvaus ja Hinthaaran koulun saneeraus investoinnit parantavat oppimisympäristön laatua koko palvelualueella. Tolkkisten koulun lisätilat säilytetään, kunnes oppilasmäärän lasku mahdollistaa niistä luopumisen.

Itäisellä palvelualueella on nykyisin viisi alakoulua (Kevätkumpu, Keskuskoulu, Huhtinen, Epoo ja Ilola) ja yksi yläkoulu (Linnajoki). Palvelualue muodostaa kokonaisuuden ja sillä on useampia yksiköitä, joihin koulunsa alkavat oppilaat ohjataan yhdenmukaisten oppilaaksiottoperiaatteiden mukaisesti, siten että aloittavien luokkien koko olisi noin 20 oppilasta. Tässä vaihtoehdossa itäisellä alueella on vuodesta 2027 alkaen kolme alakoulua ja yksi yläkoulu. Tällöin säilytetään Kevätkummun koulun moduulit, jotka palvelevat niin esiopetusta kuin ruotsinkielistä ja suomenkielistä opetuksen järjestämistä ja luovutaan Epoon koulusta vuonna 2025 ja Ilolan koulusta vuonna 2026. Kyseisten koulujen lapset ohjataan Keskuskouluun, jossa on heille riittävät ja laadukkaat tilat. Muutoksilla palveluiden saatavuutta ja laatua parannetaan ja luodaan kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet tilojen näkökulmasta laadukkaaseen oppimiseen. Lisäksi muutokset lisäävät henkilöstön mahdollisuutta kollegiaaliseen kehittymiseen. Palvelualueen sisällä koulunsa aloittavien oppilaiden opetusryhmien kokoja voidaan tasata ja siten oppimisen edellytyksen ryhmäkoon näkökulmasta paranevat. Palvelualueen kiinteistöjen kustannukset eivät kasva ja opetushenkilöstöön voidaan satsata. Palvelualueen sisäistä joukkoliikennettä hyödynnetään koulukuljetusten järjestelyissä ja lisäksi sitä täydennetään tilausliikenteellä.

Albert Edelfeltin koulun palvelualueelle vaihtoehdossa ei suunnitella muutoksia nykytilaan ja palvelut jatkuvat laadukkaina ja asianmukaisissa tiloissa.

4.2.5.2 Ruotsinkielinen perusopetus

Läntisellä alueella on neljä peruskoulua eikä yhtään väistötilaa. Hindhår skolalla, Kullo skolalla ja Eklöfska skolalla on jonkin verran yhteistä tilaa suomalaisten koulujen ja päiväkotien kanssa. Hindhår skolaan on päätetty rakentaa yhteinen liikuntasali. Kahden suurimman koulun, Eklöfska skolan ja Strömborgskan skolan, oppilasmäärä on vuosina 2025–2030 lähes 100 prosenttia tai enemmän koulun arvioidusta sopivasta oppilasmäärästä. Hindhår skola ja Kullo skola toimivat sivistyskeskuksessa. Yhteissijainti tekee kouluista taloudellisesti kustannustehokkaampia ja antaa henkilökunnalle mahdollisuuden tehdä yhteistyötä yli kielirajojen. Hyvän laadun varmistamiseksi pienemmälläkin oppilasmäärällä oletetaan, että perusopetusryhmiä on ainakin kolme, eli Hindhår skolassa ja Kullo skolassa vuosiluokkien 1–2, 3–4 ja 5–6 yhdistelmäluokkia. Tämä tarkoittaa, että kustannukset oppilasta kohden ovat korkeat, jos opiskelijoiden määrä perusryhmää kohden on pieni. Strömborgska skolan on peruskoulu, joka vastaanottaa oppilaita kolmesta muusta koulusta vuosiluokille 7–9. Vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärä on vuoteen 2033 asti lähellä arvioitua sopivaa oppilasmäärää tai sen yläpuolella. Tässä vaihtoehdossa Kullo skola suljetaan 2035–2040.

Itäisellä alueella on viisi koulua, joista yksi on luokille 7–9. Kahdessa koulussa on väistötilat; Vårberga skolan Vellamo-laajennus, joka on yhteinen suomenkielisen koulun kanssa, ja Sannäs skola, jossa kaikki perusopetusryhmätilat ovat vuokramoduuleja. Molempien koulujen vuokrasopimukset päättyvät vuosina 2030–2035 ja jatkoa Vellamo-moduulille arvioidaan ensisijaisesti ja luovutaan 2030–2035. Kvarnbackens skolassa on jo usean vuoden ajan toiminut esiopetusryhmiä, joilla on vuonna 2025 omat tilat koulun yhteydessä, jolloin koulun käyttöön vapautuu kaksi luokkahuonetta. Itäisellä alueella vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärä on melko samanlainen kuin viime vuosina 2025–2030, mutta oppilasmäärä vähenee vuoden 2030 jälkeen. Sopiva oppilasmäärä vuosiluokkien 1–6 kouluissa on Vellamo-moduulista huolimatta lähes 100 % tai enemmän, mutta sitä helpottaa jonkin verran Kvarnbackens skolan esiopetustilojen valmistuminen 2025.

Kun oppilaaksiottoalueet muutetaan suuremmaksi palvelualueeksi, voidaan helpottaa sopivien opetusryhmien muodostumista ja tasapainottaa työkuormaa varsinkin keskusta-alueella. Joustavammat opetustilat helpottavat tätä tavoitetta entisestään, koska se tarjoaa paremmat mahdollisuudet muodostaa tasa-arvoisia ja taloudellisesti järkeviä opetusryhmiä.

Tässä vaihtoehdossa perusopetusryhmien tilojen määrä vähenee viidellä vuoteen 2040, joista kolme on läntisellä alueella (Kulloo) ja kaksi itäisellä alueella (Vellamo).

4.2.5.3 Varhaiskasvatuspalvelut

Päiväkotien tilapäisjärjestelyistä päästään luopumaan vuosien 2025–2029 aikana, kun investointisuunnitelman mukaiset rakennushankkeet, joista osa on jo toteutusvaiheessa, saadaan toteutettua. Näillä järjestelyillä taataan kaikille kunnallisissa päiväkodeissa oleville lapsille lähes tasavertainen toimintaympäristö. Henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden näkökulmasta tämä vaihtoehto asettaa omat haasteensa, kun henkilöstömitoituksen varmistaminen kaikissa toimipisteissä päiväkodin aukioloaikoina edellyttää pienemmissä toimipisteissä usein lisähenkilöstön palkkaamista aiheuttaen kustannusten kasvua.

Kunnalliset päiväkodit ovat joko kaupungin oma tila, leasing-sopimuksella oleva moduuli tai elinkaarisopimuksen piirissä oleva rakennus. Moduulien ja elinkaari päiväkotien sopimuksien päättövaiheessa (2032–2038) on tarkasteltava kyseisen toimipaikan tarpeellisuutta huomioiden väestökehityksen tilanne.

Keskusta-pohjoinen alueella voidaan luopua Huvikummun päiväkodin tiloista, Rauhankadun vuokratiloista sekä kahdesta erillisestä vuokratilasta, kun Huhtisen päiväkoti valmistuu 2025 ja Puistopäiväkodin toiminnaksi tulevat keskustan alueen tilapäistilat otetaan käyttöön ajalle 2025–2029. Meritullin päiväkoti tulee korvaamaan keskustan alueen tilapäistilat vuonna 2029.

Esiopetustilojen valmistuminen Kvarnbackens skolan yhteyteen vuonna 2026 vapauttaa esiopetusryhmien käytössä olleet luokkatilat takaisin koulun käyttöön.

Perusuran mukaisen väestöennusteen perusteella keskustan alueelta vähenee lapsimäärä eniten. Investoinnit keskustan alueelle ovat kuitenkin perusteltuja, koska keskustan alueelta voidaan tarjota päiväkotipaikkoja myös itäisen ja läntisen alueen lapsille.

Keskustan alueen päiväkodeissa olevien lasten oppimispolkua suunniteltaessa huomioidaan lapsen tuleva lähikoulu, johon tullaan paljon laajemmalta alueelta kuin vain keskustasta. Joukkoliikenne ja huoltajien työmatkaliikenne toimii parhaiten ja eniten keskustan suuntaan.

Itäisellä alueella Epoon päiväkodin tarve on arvioitava vuonna 2025, koska päiväkodin peruskorjaustarve on vuonna 2027. Myös lapsimäärän kehitys huomioitava päätettäessä Epoon päiväkodin jatkosta. Epoon päiväkodissa järjestetään sekä suomen- että ruotsinkielistä palvelua, jonka mahdollistaminen on arvioitava vuosittain, koska molemmissa kieliryhmissä ikäluokkien koot vaihtelevat vuosittain.

Investointisuunnitelmassa on varauduttu tulevaisuudessa uudisrakennuspäiväkodin rakentamiseen Kevätlaaksoon.

Läntisellä alueella Eestinmäen päiväkodin peruskorjaus ja päiväkodin palauttaminen kahdeksan ryhmän päiväkodiksi valmistuu vuoden 2026 alussa. Peruskorjaamalla päiväkotia varaudutaan Tuulikummun asuinalueen rakentamiseen.

4.3 Vaihtoehto 2

4.3.1 Peruskuvauk

Vaihtoehdossa 2 tehdään enemmän tiivistämistä ja optimointia kuin vaihtoehdossa 1. Esimerkiksi vanhemman tai pienemmän yksikön toiminta voidaan siirtää osaksi toista yksikköä.

Palveluverkossa säilyviä tiloja ylläpidetään. Väliaikaistiloista luovutaan. Mukana tiloissa on myös sivistyskeskuksia 1–2 kpl ja kaksikielisiä ratkaisuja sekä muita monimuotoisia ratkaisuja.

Vaihtoehdon 2 mukaisilla toimilla saavutetaan paremmin taloudelliset tavoitteet kuin vaihtoehdossa 1, sillä pienempi määrä kohteita laskee korjaus-, ylläpito- ja toimintakustannuksia.

Vaihtoehdon 2 mukaisilla toimilla saavutetaan paremmin taloudellisia tavoitteita kuin vaihtoehdossa 1 ja säästöt ovat 20,3 miljoonaa euroa vuoteen 2040 mennessä. Vaihtoehdon mukaisilla toimilla mahdollistetaan taloudellisesti jonkin verran tehokkaampi palveluverkko, kun kohteita on verkossa vähemmän kuin vaihtoehdossa 1.

Vaihtoehto 2 antaa paremman mahdollisuuden kuin vaihtoehto 1 priorisoida henkilöstökustannuksia ja muita taloudellisia tavoitteita enemmän kuin sisäistä vuokraa. Oppimisympäristöt ja oppimisen edellytykset ovat lähes yhdenvertaiset vaihtoehtoon 1 nähden. Opetusresurssit jaetaan tasaisemmin ryhmäkoon paremmin yhtenevyyden ansiosta. Palveluvalikoima yksiköissä on laajempi ja saatavuus varmempaa kuin vaihtoehdossa 1.

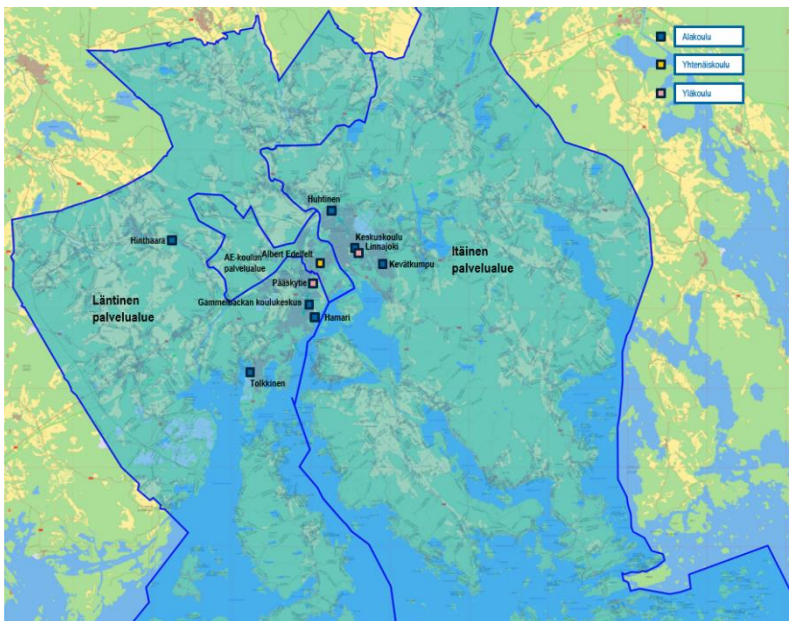
Uudisrakennuskohteet ovat vuoden 2023–2024 investointien mukaiset.

Palvelujen järjestämisen edellytykset vaihtelevat vielä jonkin verran (mm. ryhmäkoko, yksikkökoko, palveluvalikoima).

Arvio vaikutuksista 15 vuoden aikana:

- Täyttöaste ennusteen mukaan vuonna 2040: 76 %
- Luokkakoko nykytilanteen mukaan: tasoittunut hieman.
- Muutoksia nykyisten oppilasmäärien mukaan vuoteen 2040 mennessä alle 1 000 oppilaalle sisältäen Peipon koulun oppilaat

4.3.2 Kohteiden sijainti 2040 ja muutostoimenpiteet palveluittain

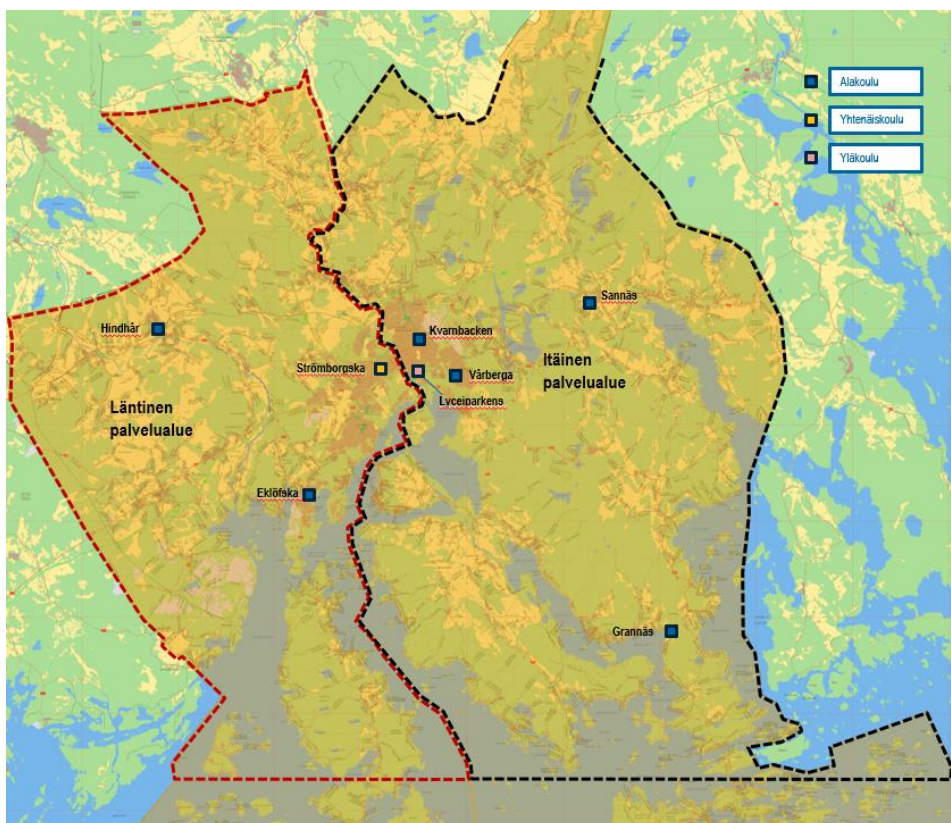

Kuva 15. Suomenkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 2.

Taulukko 13 Vaihtoehdon 2 muutokset suomenkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.

Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Epoon koulu	Luovutaan	2025
Ilolan koulu	Luovutaan	2026
Hamarin koulu	Peipon koulun sivutoimipisteeksi	2027
Tolkkisten koulu	Parakeista luovutaan	2028
Peipon koulu	Luovutaan, oppilaat Gammelbackan kouluun	2028
Gammelbackan koulu	Perustetaan	2028
Kulloon koulu	Luovutaan	2035

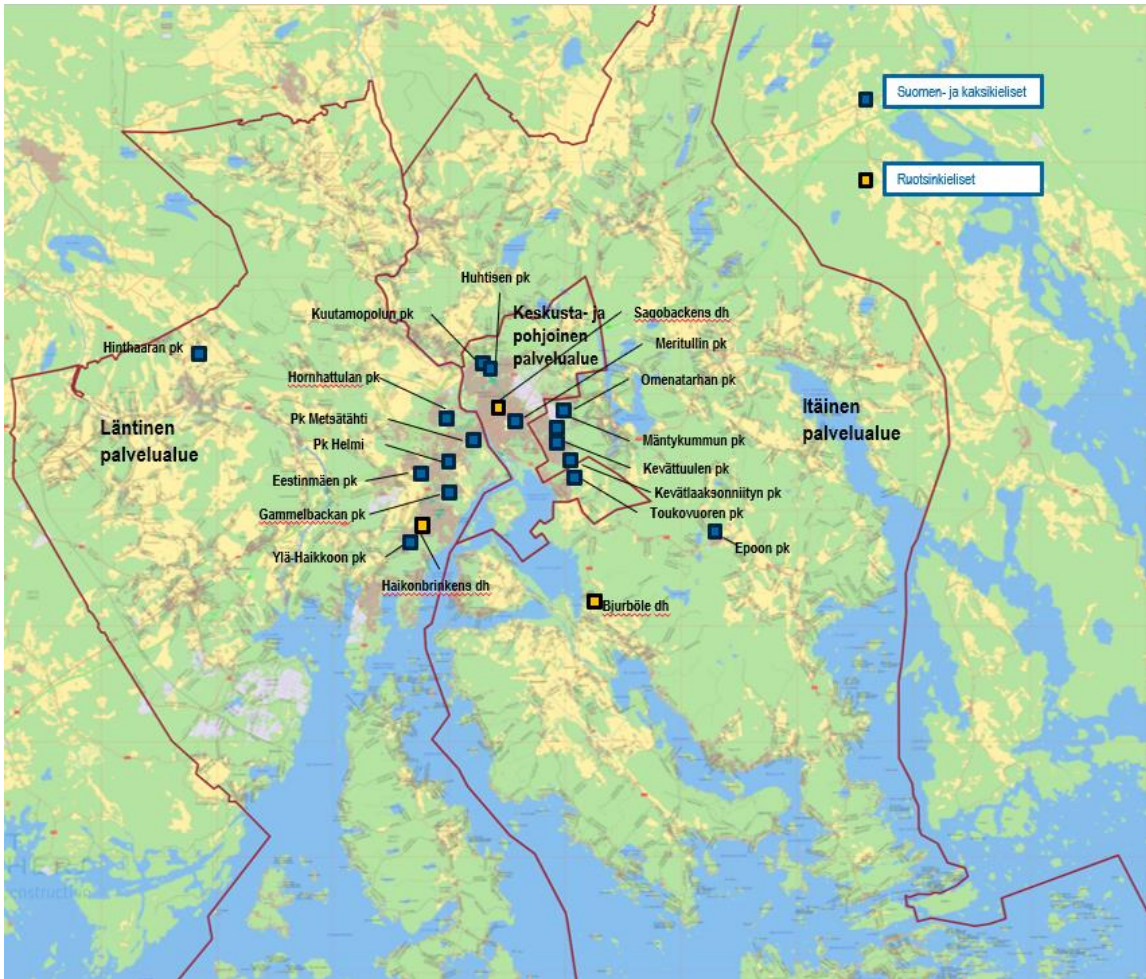
Jokilaakson koulu	Luovutaan	2036
AE-koulun pienluokat	Siirretään Pääskytien kouluun	2036

Kuva 16. Ruotsinkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 2.

Taulukko 14 Vaihtoehdon 2 muutokset ruotsinkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.

Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Kullo skola	Luovutaan	2030
Vårberga skola, Vellamo-moduuli	Siirtyy Kevätkummun koulun käyttöön	2032

Kuva 17. Varhaiskasvatuksen kunnalliset päiväkodit vuonna 2040 vaihtoehdossa 2.

Taulukko 15. Vaihtoehdon 2 muutokset päiväkotiverkkoon aikavälillä 2024-2040.

Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Huvikummun päiväkot	Luovutaan	2026
Puistopäiväkot	Luovutaan ja toiminta siirretään Meritullin päiväkotiin	2029
Meritullin päiväkot	Uusi päiväkot	2029
Kevätaaksonniityn päiväkot	Uusi päiväkot	2032
Kulloon päiväkot	Luovutaan	2035

4.3.3 Investointitarpeet ja kustannukset, elinkaarikustannukset, säästöpotentiaali, kiinteistökanta

Taulukossa 16 on esitetty vaihtoehdossa 2 tehtävät toimenpiteet. Merkittävimmät erot vaihtoehtojen 1 ja 2 välillä ovat Jokilaakson sekä Kulloon suomen- ja ruotsinkielisistä kouluista luopuminen.

Koulujen ja päiväkotien kustannusvaikutukset on arvioitu siten, että kohteesta luovuttaessa on arvioitu säästettävän 100 % siivouspalveluissa ja tilavuokrissa sekä 60 % henkilöstökuluista. Todellisuudessa henkilöstökulujen kohdalla säästö saattaa olla tätä lukua suurempi tai pienempi riippuen siitä, miten lapset saadaan yhdistettyä jo olemassa oleviin ryhmiin.

Käyttö- ja investointikustannukset on laskettu erillisinä ja yhdistetty taulukoissa 17 (koulut) ja 18 (varhaiskasvatus).

Taulukko 16. Vaihtoehdossa 2 luovuttavien kohteiden vaikutus käyttökustannuksiin.

Kohde (siirtyvien oppilaiden määrä)	Vuosi	Luovutusvuoden käyttökustannukset	Vaikutus käyttökustannuksiin	Selitys
Läntinen suomenkielinen palvelualue				
Peipon koulu (323)	2028	3 186 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Oppilaat siirtyvät Gammelbackan uuteen kouluun. Toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Jokilaakson koulu (93) Moduuliosa + oma liikuntasali	2036	984 800 €	-661 800 €	Käyttökustannuksista 161 500 € laskettu siirtyvän Huhtisen kouluun ja 161 500 € AE-kouluun.
Kulloon koulu (51)	2035	583 000 €	-408 000 €	Käyttökustannuksista 175 000 € laskettu siirtyvän Tolkkisten kouluun

Itäinen suomenkielinen palvelualue				
Ilolan koulu (42)	2026	864 000 €	-604 000 €	Käyttökustannuksista 260 000 € laskettu siirtyvän Keskuskouluun
Epoon koulu (27)	2025	566 000 €	-317 000 €	Käyttökustannuksista 249 000 € laskettu siirtyvän Keskuskouluun
Läntinen ruotsinkielinen palvelualue				
Kullo skola (22)	2030	479 000 €	-289 000 €	Kustannuksista 191 000 € laskettu siirtyvän Eklöfskaan
Itäinen ruotsinkielinen palvelualue				
Vårberga skola, Vellamo-moduuli	2032	266 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Vellamo-moduulin käyttö siirtyy kokonaan Kevätkummun koulun käyttöön. Käyttökustannuksia laskettu siirtyvän 87 000 € Kevätkummun kouluun.
Keskustan, pohjoisen ja läntisen varhaiskasvatus alue				
Huhtisen päiväkodin väistötila (87)	2026	963 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Lapset siirtyvät Huhtisen uuteen päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Huvikummun päiväkotito (44)	2026	856 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Lapset siirtyvät Huhtisen uuteen

				päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Puistopäiväkoti (132)	2029	1 428 000 €	Ei vaikutusta merkittävää	Lapset siirtyvät Meritullin uuteen päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Kulloon päiväkoti (75)	2035	1 050 000 €	-700 000 €	Käyttökustannuksista 350 000 € laskettu siirtyvän Meritullin uuteen päiväkotiin

Taulukko 17. Vaihtoehdon 2 koulujen keskimääräiset vuosittaiset kokonaiskustannukset.

Aikaväli	2024-2029	2030-2034	2035-2040
Investointikustannukset	4 793 333 €	- €	1 884 033 €
Käyttökustannukset	60 659 192 €	57 452 280 €	55 041 029 €
Yhteensä	65 452 525 €	57 452 280 €	56 925 061 €
€/oppilas	11 866 €	11 560 €	12 687 €
Käyttökustannukset €/oppilas	10 997 €	11 560 €	12 267 €

Taulukko 18. Vaihtoehdon 2 päiväkotien keskimääräiset vuosittaiset kustannukset.

Aikaväli	2024-2029	2030-2034	2035-2040
Investointikustannukset	4 015 458 €	1 107 618 €	153 495 €
Käyttökustannukset	30 012 667 €	30 502 300 €	30 618 529 €
Yhteensä	34 028 125 €	31 609 918 €	30 772 024 €
€/lapsi	15 300 €	14 799 €	15 425 €
Käyttökustannukset €/lapsi	13 495 €	14 280 €	15 348 €

Vaihtoehdon 2 koulujen käyttökustannukset laskevat noin 5,6 miljoonaa euroa ja päiväkotien käyttökustannukset puolestaan kasvavat noin 0,61 miljoonaa euroa aikavälillä 2024–2040.

4.3.4 Lapsimäärät ja kapasiteetti

Taulukko 19. Porvoon palveluverkon lapsimäärät ja kapasiteetti vaihtoehdossa 2.

Vuosi	2025	2030	2035	2040	Täyttöaste vuonna 2040
Läntinen suomenkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	1649	1395	1324	1247	
Kapasiteetti	1826	1894	1794	1674	74 %
Itäinen suomenkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	1717	1656	1613	1547	
Kapasiteetti	2108	1976	1996	1996	78 %
AE-palvelualue					
Oppilasmäärä	493	390	410	452	
Kapasiteetti	600	600	600	600	75 %
Läntinen ruotsinkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	614	575	570	518	
Kapasiteetti	740	740	690	690	75 %
Itäinen ruotsinkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	963	949	798	683	
Kapasiteetti	976	976	956	936	73 %
Läntinen varhaiskasvatusalue					
Oppilasmäärä	1157	1132	1076	1074	
Kapasiteetti	1239	1239	1239	1218	88 %
Itäinen varhaiskasvatusalue					
Oppilasmäärä	588	560	516	516	
Kapasiteetti	688	688	772	772	67 %
Keskustan ja pohjoisen varhaiskasvatusalue					
Oppilasmäärä	479	444	412	405	

Kapasiteetti	478	571	571	571	71 %
Porvoo yhteensä					
Oppilasmäärä	7660	7101	6719	6442	
Kapasiteetti	8655	8684	8618	8457	76 %

Vaihtoehdossa 2 palveluverkon täyttöasteet ovat tasaisemmat vaihtoehtoon 1 verrattuna. Jokilaakson ja Kullon kouluista luopuminen parantaa Läntisen suomenkielisen palvelualueen täyttöastetta, mutta kapasiteettia on riittävästi, jotta Albert Edelfeltin palvelualueen oppilaita voidaan tarvittaessa tasata muihin suomenkielisiin palvelualueisiin.

Vaihtoehdossa 2 palveluverkon kapasiteetti olisi riittävä, vaikka Porvoon lapsimäärä kehittyisi perusuraennusteen sijasta positiivinen perusura -ennusteen mukaisesti.

Vaihtoehdon 2 päätöksenteko leasing- ja elinkaarikohteiden käytön jatkamisen suhteen on oletettu alla olevan taulukon mukaisesti.

Taulukko 20. Leasing- ja elinkaarikohteiden käytön jatkaminen vaihtoehdossa 2.

Kohde	Tyyppi	Ajankohta	Oletus
Kevätkummun koulun Vellamo-moduuli	Leasing	2032	Käyttöä jatketaan
Omenatarhan päiväkot	Elinkaari	2032	Käyttöä jatketaan
Toukovuoren päiväkot	Elinkaari	2037	Käyttöä jatketaan
Jokilaakson koulu ja Jokilaakson päiväkotitilat	Leasing + oma liikuntasali	2031/2036	Jokilaakson koulusta ja Jokilaakson päiväkotitiloista luovutaan 2036
Tolkkisten koulun lisät	Vuokra	2028	Luovutaan
Päiväkot Helmi	Elinkaari	2038	Käyttöä jatketaan

Vaihtoehdossa 2 palveluverkon toiminta tasavertaistuu ja tehostuminen toteutuu vaihtoehtoa 1 paremmin. Myös väliaikaistiloista luopuminen tapahtuu tavoitteiden mukaisesti ja palveluverkon kapasiteetti pienenee maltillisesti.

4.3.5 Vaihtoehto 2:n vaikutukset palveluihin

4.3.5.1 Suomenkielinen perusopetus

Läntisellä palvelualueella on kuusi alakoulua (Tolkkinen, Hamari, Hinthaara, Kullo, Jokilaakso ja Peippo) ja yksi yläkoulu (Pääskytie). Palvelualue muodostaa kokonaisuuden ja sillä on useampia yksiköitä, joihin koulunsa alkavat oppilaat ohjataan yhdenmukaisten

oppilaaksiottoperiaatteiden mukaisesti, siten että luokkakoko olisi noin 20 oppilasta. Koulunsa alkavien oppilaiden opetusryhmiä voidaan muodostaa siten, että alueen sisäistä eriarvoistumista voidaan ehkäistä eri yksiköiden välillä ja ryhmien lukumäärä on tarkoituksenmukainen. Tätä on syytä tarkastella varsinkin Hamarin ja Peipon koulun alkavia ryhmiä muodostettaessa. Lisäksi jo päätetyt Peipon koulun korvaus ja Hinthaaran koulun saneeraus investoinnit parantavat oppimisympäristön laatua koko palvelualueella. Tässä vaihtoehdossa luovutaan Hamarin koulusta erillisenä yksikkönä ja se liitetään Peipon koulun sivutoimipisteeksi Peipon koulun uudisrakennuksen valmistuttuavuonna 2028, jolloin alueelle jää viisi alakoulua ja yksi yläkoulu. Lisäksi Tolkkisten koulun lisätiloista luovutaan vuonna 2028, jolloin oppilasmäärän ennakoitaan laskevan siten, että lisätiloista luopuminen on mahdollista. Tässä vaihtoehdossa myös oppilasmäärän laskiessa vuosina 2035–2040 voidaan Jokilaakson koulun toiminnat sijoittaa Albert Edelfeltin kouluun ja Huhtisen kouluun ja Kullon koulun toiminnat siirtää läntisen alueen muihin kouluihin.

Itäisellä palvelualueella on nykyisin viisi alakoulua (Kevätkumpu, Keskuskoulu, Huhtinen, Epoo ja Ilola) ja yksi yläkoulu (Linnajoki). Palvelualue muodostaa kokonaisuuden ja sillä on useampia yksiköitä, joihin koulunsa alkavat oppilaat ohjataan yhdenmukaisten oppilaaksiottoperiaatteiden mukaisesti, siten että luokkakoko olisi noin 20 oppilasta. Tässä vaihtoehdossa itäisellä alueella on vuodesta 2027 alkaen kolme alakoulua ja yksi yläkoulu. Tällöin säilytetään Kevätkummun koulun moduulit, jotka palvelevat niin esiopetusta kuin ruotsinkielistä ja suomenkielistä opetuksen järjestämistä ja luovutaan Epoon koulusta vuonna 2025 ja Ilolan koulusta vuonna 2026. Kyseisten koulujen lapset ohjataan Keskuskouluun, jossa on heille riittävät ja laadukkaat tilat. Muutoksilla palveluiden saatavuutta ja laatua parannetaan ja luodaan kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet tilojen näkökulmasta laadukkaaseen oppimiseen. Lisäksi muutokset lisäävät henkilöstön mahdollisuutta kollegiaaliseen kehittymiseen. Palvelualueen sisällä koulunsa aloittavien oppilaiden opetusryhmien kokoja voidaan tasata ja siten oppimisen edellytyksen ryhmäkoon näkökulmasta paranevat. Palvelualueen kiinteistöjen kustannukset eivät kasva ja opetushenkilöstöön voidaan satsata. Palvelualueen sisäistä joukkoliikennettä hyödynnetään koulukuljetusten järjestelyissä ja lisäksi sitä täydennetään tilausliikenteellä.

Albert Edelfeltin koulun palvelualueelle vaihtoehdossa ei suunnitella suuria muutoksia nykytilaan ja palvelut jatkuvat laadukkaina ja asianmukaisissa tiloissa. Tavoite on kuitenkin selvittää Albert Edelfeltin koulun pienluokkien siirtämistä Pääskytien koulun tiloihin vuosien 2030–2035 välillä.

4.3.5.2 Ruotsinkielinen perusopetus

Läntisellä alueella Kullo skola suljetaan vuosina 2030–2035. Kolmella muulla yksiköllä on tilaa ottaa oppilaat vastaan lisäämättä perusopetusryhmien määrää. Opetusryhmien koko on tämän toimenpiteen jälkeen läntisissä kouluissa tasaisempi kuin ensimmäisessä vaihtoehdossa. Vuokratkustannukset ja henkilöstön määrä vähenevät. Vaihtoehdossa vuokratkustannukset pienenevät ja henkilöstöä vähennetään.

Itäisellä alueella on kaksi väliaikaista tilaa. Kvarnbackens skolan rakennus on hyvässä kunnossa ja sinne tulee tilat esiopetukselle. Keskusta alueen vähenevän oppilasmäärän huomioimiseksi Kvarnbackens skola voi ottaa vastaan oppilaita itäiseltä alueelta, jolloin alueen väistötilojen (Vellamon ja Sannäs skola) tarve vähenee oppilasmäärän vähentyessä. Vårberga skola luopuu Vellamo-moduulista. Vårberga skolan taloudellista kustannustehokkuutta ja yhteistyömahdollisuuksia paranevat Kevätkummun koulun kanssa yhteisten tilojen ansiosta.

Tässä vaihtoehdossa perusopetusryhmien tilojen määrä vähenee viidellä vuoteen 2035, joista kolme on läntisellä alueella (Kulloo) ja kaksi itäisellä alueella (Vellamo). Keskusta-alueen oppilasmäärää on ollut vaikea ennustaa ja Vårberga skolan ympärille suunnitellaan uusia asuinalueita. Ennusteen mukaan oppilasmäärä kuitenkin laskee jopa yli sadalla vuosina 2030–2035. Kaupunki suunnittelee uusia asuinalueita Vårberga skolan läheisyyteen, mikä puolustaa ruotsinkielisen koulun tälle alueelle. Mikäli keskusta-alueen oppilasmäärä laskee ennakoitusti, tässä vaihtoehdossa oppilasryhmät itäisellä alueella ovat pienemmät kuin läntisellä alueella ja kapasiteettia on enemmän viimeistään vuodesta 2035.

Koulukuljetusten kannalta oppilaan uuden koulun sijainnilla on ratkaiseva merkitys. Jos moduuli poistetaan Vårberga skolalta, sillä on hyvin vähän vaikutusta koulukuljetuksiin, koska Vårberga skolan toiminta voi jatkua. Nykyään myös Kråkön ja Vessön alueen oppilaat tulevat Vårberga skolaan ja heillä on oikeus koulukuljetukseen.

Kun oppilaaksiottoalueet muutetaan suuremmaksi palvelualueeksi, voidaan helpottaa sopivien opetusryhmien muodostumista ja tasapainottaa työkuormaa. Joustavammat opetustilat helpottavat tätä tavoitetta entisestään, koska se tarjoaa paremmat mahdollisuudet muodostaa tasa-arvoisia ja taloudellisesti järkeviä opetusryhmiä.

4.3.5.3 Varhaiskasvatuspalvelut

Toiminnan maltillista tehostamista voidaan tehdä vähentämällä toimitilojen ja henkilöstön määrää. Päiväkotiryhmien lakisääteinen henkilöstömitoitus on varmistettava kaikissa vaihtoehdoissa. Lapsimäärän vähenemisen myötä voidaan arvioida päiväkotiryhmien määrän tarvetta eri toimipisteissä. Lapsiryhmien määrää voidaan vähentää siinä vaiheessa, kun lasten määrä päiväkotiryhmässä näyttää jäävän pienemmäksi kuin kolmen aikuisen ryhmät (12/21 lasta/päiväkotiryhmä). Vajaat lapsiryhmät ovat lapsikohtaisilta kustannuksiltaan korkeammat kuin ns. täydet ryhmät. Lisäksi toiminnan järjestäminen kahden tai yhden aikuisen ryhmässä ovat haastavia ja edellyttää lapsiryhmien yhdistämistä päiväkotipäivän aikana. Henkilöstön jatkuvuuden turvaaminen lapsiryhmässä mahdollistetaan paremmin kolmen aikuisen ryhmässä.

Keskusta-pohjoinen alueella toiminnan maltillinen tehostaminen toteutuu jo sovittujen investointien toteuttamisella, jolloin päästään luopumaan tilapäisjärjestelyistä. Keskusta-pohjoinen alueella ei ole moduulipäiväkotia eikä elinkaari-päiväkotia.

Itäisellä alueella Epoon päiväkotia on ainut ei-päiväkodiksi rakennettu kiinteistö. Päiväkodin tilat eivät mahdollista kaikissa ryhmässä kolmen aikuisen lapsiryhmien toimintaa. Päiväkodin pienen lapsimäärän vuoksi päiväkodin toiminta voidaan yhdistää muihin

olemassa oleviin päiväkodeihin lapsimäärän edelleen vähentyessä. Itäisellä alueella on yksi moduulipäiväkoti ja kaksi elinkaaripäiväkotiä (sopimukset päättyvät 2032 ja 2037).

Läntisellä alueella perusuran mukainen lapsimäärän väheneminen edellyttää Jokilaakson koululla olevien päiväkotiryhmien tarpeellisuuden arviointia. Perusuraennusteen mukaan Jokilaakson koulun tiloissa olevat päiväkotiryhmät voidaan yhdistää muihin olemassa oleviin päiväkodeihin siinä vaiheessa, kun Jokilaakson koulun tiloista voidaan luopua (2036). Lisäksi Kulloon päiväkodin toiminnan jatkuminen on myös arvioitava lapsimäärän vähentyessä. Kulloon päiväkodin toiminta päättyy, kun Kulloon koulun toiminta päättyy 2035.

Kaikki läntisellä alueella olemassa olevat päiväkodit (ei Jokilaakson koulun tilat eikä Opintien tilapäistilat) ovat päiväkodeiksi rakennettuja ja mahdollistavat varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen monipuolisen toiminnan. Läntisellä alueella on neljä elinkaaripäiväkotiä, joiden elinkaarisopimus umpeutuu vuosina 2032–2038. Sopimusten päättyessä on arvioitava jatkotoimenpiteet.

4.4 Vaihtoehto 3

4.4.1 Peruskuvauk

Vaihtoehdossa tehdään laajimpia supistuksia ja optimointia palveluverkkoon. Yksiköitä yhdistetään olemassa olevaan tai uuteen rakennukseen.

Yksiköiden määrä on palveluverkossa pienempi, ja yksiköt suurempia kuin vaihtoehdossa parannettu palveluverkko. Palveluverkossa säilyviä tiloja ylläpidetään. Kaikista väliaikaistiloista luovutaan.

Vaihtoehdon 3 mukaisilla toimilla saavutetaan parhaiten taloudelliset tavoitteet ja säästöt ovat 47,9 miljoonaa euroa vuoteen 2040 mennessä. Vaihtoehdon mukaisilla toimilla mahdollistetaan taloudellisesti selvästi tehokkaampi palveluverkko, kun kohteita on verkossa edelleen vähemmän.

Uudisrakennuskohteet ovat vuoden 2023–2024 investointien mukaiset ja ne koskevat lähinnä päiväkotia.

Palvelujen järjestämisen edellytykset ovat tasalaatuiset (mm ryhmäkokoo, yksikkökokoo, palveluvalikoima). Tämä vaihtoehto antaa paremman mahdollisuuden kuin vaihtoehto 2 priorisoida henkilöstökustannuksia ja muita taloudellisia tavoitteita enemmän kuin sisäistä vuokraa.

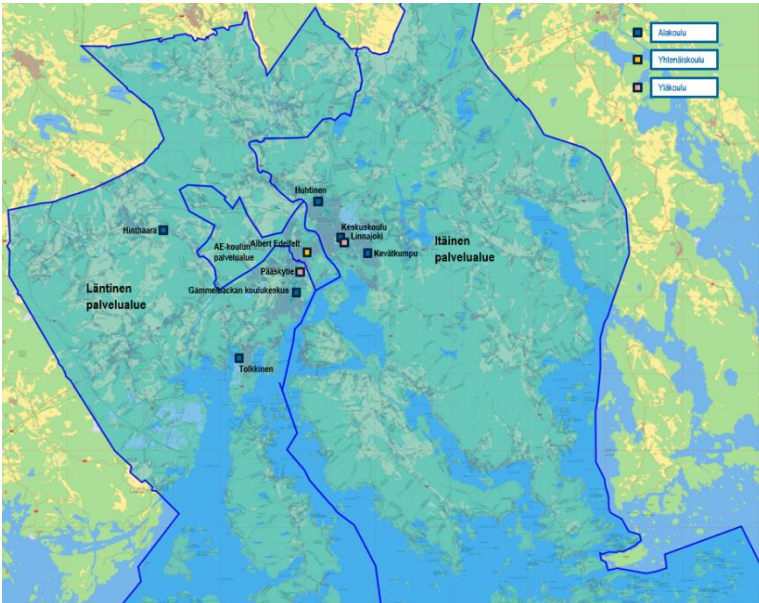
Oppimisympäristöt ja oppimisen edellytykset ovat yhdenvertaiset. Opetusresurssit jaetaan tasaisemmin ryhmäkooon paremmin yhtenevyyden ansiosta. Palveluvalikoima yksiköissä on laajempi ja saatavuus varmempaa kuin vaihtoehdossa 1 ja 2.

Arvio vaikutuksista 15 vuoden aikana:

- Täyttöaste: 80 %

- Luokkakoko nykytilanteen kouluissa: tasaisin.
- Muutoksia nykyisten oppilasmäärien mukaan vuoteen 2040 mennessä reilulle 2 000 oppilaalle, sisältäen Peipon, Linnajoen ja Keskuskoulun oppilaat

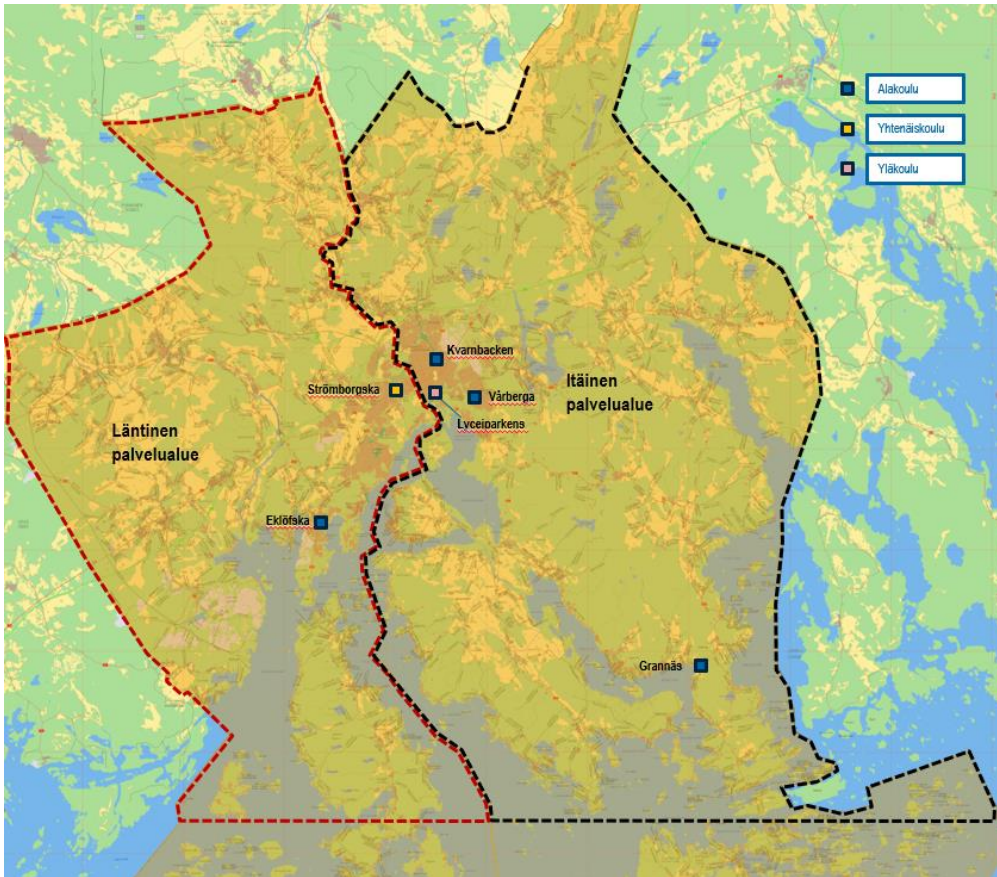
4.4.2 Kohteiden sijainti 2040 ja muutostoimenpiteet palveluittain

Kuva 18. Suomenkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 3.

Taulukko 21. Vaihtoehdon 3 muutokset suomenkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.

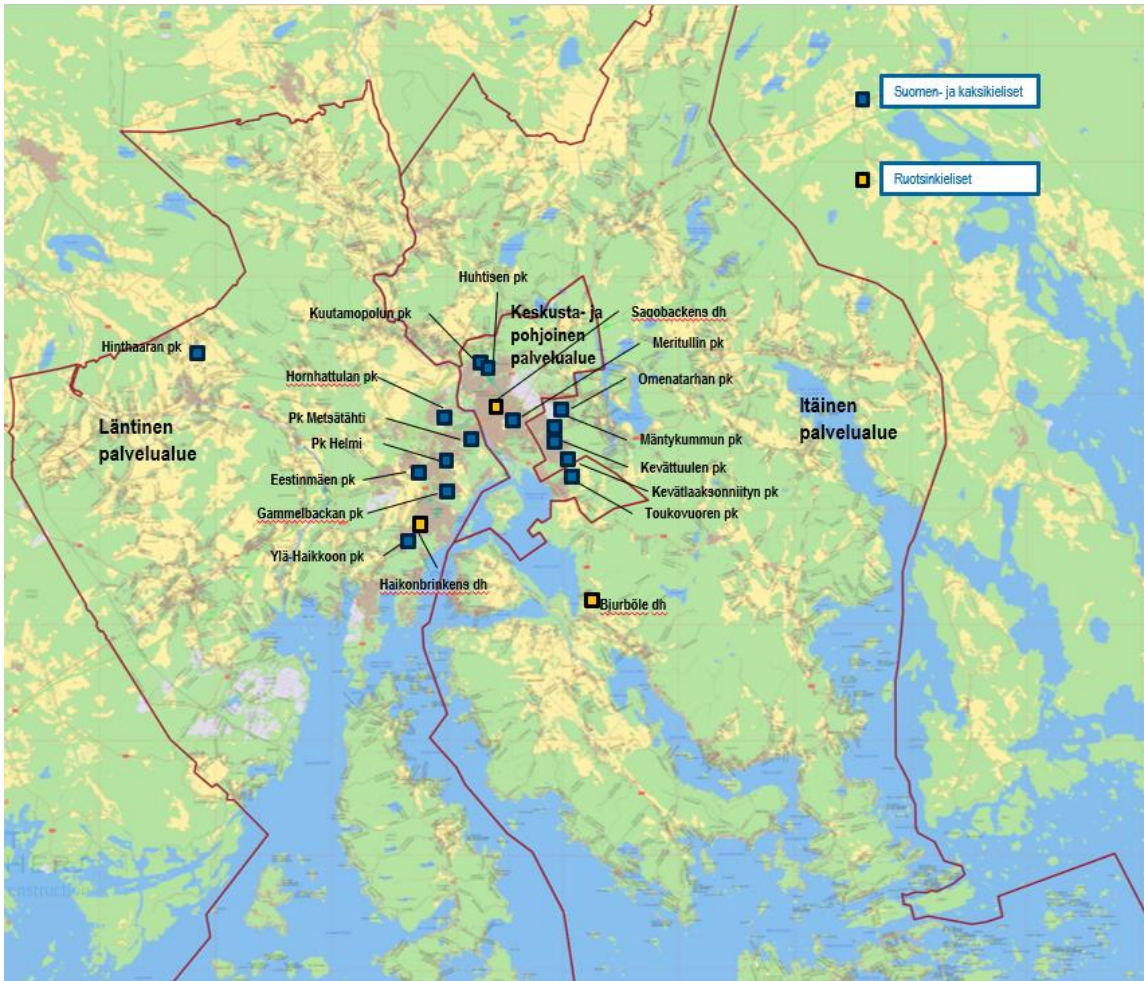
Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Epoon koulu	Luovutaan	2025
Ilolan koulu	Luovutaan	2026
Peipon koulu	Luovutaan, oppilaat Gammelbackan kouluun	2028
Gammelbackan koulu	Perustetaan	2028
Tolkkisten koulu	Parakeista luovutaan	2028
Jokilaakson koulu	Luovutaan	2031
AE-koulun pienluokat	siirretään Pääskytielle	2031
Hamarin koulu	Luovutaan	2033
Kulloon koulu	Luovutaan	2033
Keskuskoulu ja Linnanjoen koulu	Yhdistyy yhtenäiskouluksi	2035
Kevätkummun koulu	Vellamo-moduulista luovutaan	2038

Kuva 19. Ruotsinkieliset koulut vuonna 2040 vaihtoehdossa 3.

Taulukko 22. Vaihtoehdon 3 muutokset ruotsinkieliseen kouluverkkoon aikavälillä 2024-2040.

Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Kullo skola	Luovutaan	2028
Värberga skola, Vellamo-moduuli	Siirtyy Kevätkummun koulun käyttöön	2032
Sannäs skola	Luovutaan	2032
Hindhår skola	Luovutaan	2038

Kuva 20. Varhaiskasvatuksen kunnalliset päiväkodit vuonna 2040 vaihtoehdossa 3.

Taulukko 23. Vaihtoehdon 3 muutokset päiväkotiverkkoon aikavälillä 2024–2040.

Kohde	Toimenpide	Ajankohta
Huvikummun päiväkot	Luovutaan	2026
Puistopäiväkoti	Luovutaan ja toiminta siirretään Meritullin päiväkotiin	2029
Meritullin päiväkot	Uusi päiväkot	2029
Epoon päiväkot	Luovutaan	2029
Kevätlaaksonniityn päiväkot	Uusi päiväkot	2032
Kulloon päiväkot	Luovutaan	2035

4.4.3 Investointitarpeet ja kustannukset, elinkaarikustannukset, säästöpotentiaali, kiinteistökanta

Taulukossa 23 on esitetty vaihtoehdon 3 mukaiset toimenpiteet. Merkittävimmät erot muihin vaihtoehtoihin ovat Hamarin koulusta luopuminen peruskorjaamisen sijasta, Sannäs skolasta luopuminen.

Koulujen ja päiväkotien kustannusvaikutukset on arvioitu siten, että kohteesta luovuttaessa on arvioitu säästettävän 100 % siivouspalveluissa ja tilavuokrissa sekä 60 % henkilöstökuluista. Todellisuudessa henkilöstökulujen kohdalla säästö saattaa olla tätä lukua suurempi tai pienempi riippuen siitä, miten lapset saadaan yhdistettyä jo olemassa oleviin ryhmiin.

Käyttö- ja investointikustannukset on laskettu erillisinä ja yhdistetty taulukoissa 25 (koulut) ja 26 (varhaiskasvatus).

Taulukko 24. Vaihtoehdossa 3 luovuttavien kohteiden vaikutus käyttökustannuksiin.

Kohde (siirtyvien oppilaiden määrä)	Vuosi	Luovutusvuoden käyttökustannukset	Vaikutus käyttökustannuksiin	Selitys
Läntinen suomenkielinen palvelualue				
Peipon koulu (323)	2028	3 186 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Oppilaat siirtyvät Gammelbackan uuteen kouluun. Toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Jokilaakson koulu (68) Leasing + oma liikuntasali	2031	984 800 €	-661 800 €	Käyttökustannuksista 161 500 € laskettu siirtyvän Huhtisen kouluun ja 161 500 € laskettu siirtyvän AE-kouluun.
Hamarin koulu (122)	2033	1 387 000 €	-975 000 €	Käyttökustannuksista 411 000 € laskettu siirtyvän Gammelbackan kouluun

Tolkkisten väliaikaistilat (25)	2028	-179 000 €	-179 000 €	Laskettu vähentävät Tolkkisten koulun käyttökustannuksia 179 000 €
Kulloon koulu (51)	2033	583 000 €	-408 000 €	Käyttökustannuksista 175 000 € laskettu siirtyvän Tolkkisten kouluun
Itäinen suomenkielinen palvelualue				
Ilolan koulu (42)	2026	864 000 €	-604 000 €	Käyttökustannuksista 260 000 € laskettu siirtyvän Keskuskouluun
Epoon koulu (27)	2025	566 000 €	-317 000 €	Käyttökustannuksista 249 000 € laskettu siirtyvän Keskuskouluun
Kevätkummun koulu, Vellamo-moduuli	2038	266 000 €	-266 000 €	Vähennetty Kevätkummun käyttökustannuksia 266 000 €.
Läntinen ruotsinkielinen palvelualue				
Kullo skola (22)	2028	479 000 €	-289 000 €	Kustannuksista 191 000 € laskettu siirtyvän Eklöfska skolaan
Hindhår skola (51)	2038	679 000 €	-415 000 €	Käyttökustannuksista 264 000 € laskettu siirtyvän alueen muihin kouluihin.
Itäinen ruotsinkielinen palvelualue				
Sannäs skolan (70)	2036	1 357 000 €	-821 000 €	Käyttökustannuksista 535 000 € laskettu siirtyvän Kvarnbackeniin

Vårberga skola, Vellamo-moduuli	2032	266 000 €	-87 000 €	Vellamo-moduulin käyttö siirtyy kokonaan Kevätkummun koulun käyttöön. Käyttökustannuksia laskettu siirtyvän 87 000 € Kevätkummun kouluun.
Itäinen ja läntinen varhaiskasvatus alue				
Epoon päiväkoti (53)	2029	755 000 €	-434 000 €	Käyttökustannuksista laskettu 311 000 € siirtyvän Huhtisen uuteen päiväkotiin
Kulloon päiväkoti (75)	2035	1 050 000 €	-700 000 €	Käyttökustannuksista 350 000 € laskettu siirtyvän Meritullin uuteen päiväkotiin
Myöhemmin määriteltävä päiväkodista luopuminen pohjautuen lapsiennusteisiin ja täyttöasteisiin	2032	1 200 000 €	-780 000 €	Lapset siirtyvät palveluverkon muihin päiväkoteihin, käyttökustannuksia arvoitu siirtyvän 420 000 €
Keskustan ja pohjoisen varhaiskasvatus alue				
Huhtisen päiväkodin väistötila (87)	2026	963 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Lapset siirtyvät Huhtisen uuteen päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin

Huvikummun päiväkotiki (44)	2026	856 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Lapset siirtyvät Huhtisen uuteen päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin
Puistopäiväkotiki (132)	2029	1 428 000 €	Ei merkittävää vaikutusta	Lapset siirtyvät Meritullin uuteen päiväkotiin, toimenpiteellä vähäinen vaikutus käyttökustannuksiin

Taulukko 25. Vaihtoehdon 3 koulujen keskimääräiset vuosittaiset kokonaiskustannukset.

Aikaväli	2024-2029	2030-2034	2035-2040
Investointikustannukset	6 050 000 €	- €	1 484 033 €
Käyttökustannukset	60 562 433 €	56 429 230 €	53 245 007 €
Yhteensä	66 612 433 €	56 429 230 €	54 729 040 €
€/oppilas	12 076 €	11 354 €	12 197 €
Käyttökustannukset €/oppilas	10 979 €	11 354 €	11 867 €

Taulukko 26. Vaihtoehdon 3 päiväkotien keskimääräiset vuosittaiset kustannukset.

Aikaväli	2024-2029	2030-2034	2035-2040
Investointikustannukset	3 963 500 €	1 107 618 €	153 495 €
Käyttökustannukset	29 872 193 €	29 797 471 €	29 569 934 €
Yhteensä	33 835 693 €	30 905 089 €	29 723 429 €
€/lapsi	15 214 €	14 469 €	14 899 €
Käyttökustannukset €/lapsi	13 432 €	13 950 €	14 822 €

Vaihtoehdossa 3 koulujen käyttökustannukset laskevat noin 7,3 miljoonaa euroa ja päiväkotien käyttökustannukset pysyvät kokonaisuudessaan lähes samoina vuoteen 2040 mennessä.

4.4.4 Lapsimäärät ja kapasiteetti

Taulukko 27. Porvoon palveluverkon lapsimäärät ja kapasiteetti vaihtoehdossa 3.

Vuosi	2025	2030	2035	2040	Täyttöaste vuonna 2040
Läntinen suomenkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	1649	1395	1324	1247	
Kapasiteetti	1826	1869	1649	1649	76 %
Itäinen suomenkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	1717	1656	1613	1547	
Kapasiteetti	2108	1976	1996	1924	80 %
AE-palvelualue					
Oppilasmäärä	493	390	410	452	
Kapasiteetti	600	600	600	600	75 %
Läntinen ruotsinkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	614	575	570	518	
Kapasiteetti	740	740	690	620	84 %
Itäinen ruotsinkielinen palvelualue					
Oppilasmäärä	963	949	798	683	
Kapasiteetti	976	976	956	846	81 %
Läntinen varhaiskasvatusalue					
Lapsimäärä	1157	1132	1076	1074	
Kapasiteetti	1239	1239	1131	1110	97 %
Itäinen varhaiskasvatusalue					
Lapsimäärä	588	560	516	516	
Kapasiteetti	688	645	729	729	71 %
Keskustan ja pohjoisen varhaiskasvatusalue					
Lapsimäärä	479	444	412	405	
Kapasiteetti	478	571	571	571	71 %
Porvoo yhteensä					

Oppilas/lapsimäärä	7660	7101	6719	6442	
Kapasiteetti	8655	8616	8322	8049	80 %

Vaihtoehdossa 3 suomen- ja ruotsinkielisten koulujen palvelualueiden täyttöasteet ovat samankaltaisia muiden vaihtoehtojen kanssa. Läntisellä varhaiskasvatusalueella täyttöaste kasvaa suureksi alueen päiväkodeista luopumisen takia. Itäisellä varhaiskasvatusalueella täyttöaste puolestaan pienenee, sillä alueelle rakennetaan uusi päiväkoti. Albert Edelfeltin alueen oppilaita voitaisiin ohjata itäiselle tai läntiselle suomenkieliselle palvelualueelle suuren täyttöasteen vuoksi.

Vaihtoehdossa 3 palveluverkon kapasiteetti olisi riittävä, vaikka Porvoon lapsimäärä kehittyisi perusuraennusteen sijasta positiivinen perusura -ennusteen mukaisesti. Läntisen varhaiskasvatusalueen lapsia jouduttaisiin mahdollisesti siirtämään esimerkiksi keskustan päiväkoteihin täyttöasteiden tasaamiseksi.

Vaihtoehdon 3 päätöksenteko leasing- ja elinkaarikohteiden käytönarvioinnista on oletettu alla olevan taulukon mukaisesti.

Taulukko 28. Leasing- ja elinkaarikohteiden käytön jatkaminen vaihtoehdossa 3.

Kohde	Tyyppi	Ajankohta	Oletus
Kevätkummun koulun Vellamo-moduuli	Leasing	2032/2038	Vårberga skola luopuu moduulin käytöstä 2032. Moduulin käytöstä luovutaan kokonaisuudessaan 2038
Sannäs skola	Leasing	2032	Luovutaan
Omenatarhan päiväkoti	Elinkaari	2032	Käyttöä jatketaan
Toukovuoren päiväkoti	Elinkaari	2037	Käyttöä jatketaan
Jokilaakson koulu ja Jokilaakson päiväkotitilat	Leasing + oma liikuntasali	2031/2036	Jokilaakson koulusta ja Jokilaakson päiväkotitiloista luovutaan 2031
Tolkkisten koulun lisätila	Vuokra	2028	Lisätilasta luovutaan
Päiväkoti Helmi	Elinkaari	2038	Käyttöä jatketaan

Vaihtoehdossa 3 tavoite väliaikaistiloista luopumisesta toteutuu hyvin. Kohteiden toimintaa tasavertaistetaan ja toimintaa tehostetaan laajasti. Palveluverkon kokonaiskapasiteettia vähennetään paremmin suhteessa lapsimäärän pienenemiseen kuin muissa vaihtoehdoissa.

4.4.5 Vaihtoehto 3:n vaikutukset palveluihin

4.4.5.1 Suomenkielinen perusopetus

Läntisellä palvelualueella on tässä vaihtoehdossa vuonna 2040 kolme alakoulua (Tolkkinen, Hinthaara, ja Peippo) ja yksi yläkoulu (Pääskytie). Palvelualue muodostaa kokonaisuuden ja sillä on useampia yksiköitä, joihin koulunsa alkavat oppilaat ohjataan yhdenmukaisten oppilaaksiottoperiaatteiden mukaisesti, siten että luokkakoko olisi noin 20 oppilasta. Koulunsa alkavien oppilaiden opetusryhmiä voidaan muodostaa siten, että alueen sisäistä eriarvoistumista voidaan ehkäistä eri yksiköiden välillä ja ryhmien lukumäärä on tarkoituksenmukainen. Lisäksi jo päätetyt Peipon koulun korvaus ja Hinthaaran koulun saneeraus investoinnit parantavat oppimisympäristön laatua koko palvelualueella. Tässä vaihtoehdossa luovutaan Hamarin koulusta erillisenä yksikkönä kokonaan silloin, kun se tulee peruskorjauksen tarpeeseen ja siihen asti kiinteistö toimii Peipon koulun sivutoimipisteenä Peipon koulun uudisrakennuksen valmistuttua vuonna 2028. Tolkkisten koulun lisätiloista luovutaan vuonna 2028, jolloin oppilasmäärän ennakoitaan laskevan siten, että lisätiloista luopuminen on mahdollista. Lisäksi Kulloon koulun kiinteistöstä luovutaan, kun se tulee peruskorjausikänsä ja oppilaat ohjataan palvelualueen toisiin kouluihin. Tässä vaihtoehdossa Jokilaakson koulun oppilaat ohjataan myös joen länsipuolelta Albert Edelfeltin kouluun ja joen itäpuolelta Huhtisen kouluun ja koulun tiloista voidaan luopua. Lisäksi Pääskytien koulun oppilasmäärän vähentyminen mahdollistaa Albert Edelfeltin koulun pienluokkien siirtymisen Pääskytien koulun tiloihin, jotka saneerataan kyseisiin tarpeisiin.

Itäisellä palvelualueella on tässä vaihtoehdossa vuonna 2040 kaksi alakoulua (Kevätkumpu, ja Huhtinen) ja yksi yhtenäiskoulu (Linnajoki ja Keskuskoulu). Palvelualue muodostaa kokonaisuuden ja sillä on useampia yksiköitä, joihin koulunsa alkavat oppilaat ohjataan yhdenmukaisten oppilaaksiottoperiaatteiden mukaisesti, siten että ryhmäkoko olisi noin 20 oppilasta. Huhtisen koulun on mahdollista ottaa vastaan Jokilaaksosta joen itäpuolen oppilaat. Kevätkummun koulun moduuleista, jotka palvelevat niin esiopetusta kuin ruotsinkielistä ja suomenkielistä opetuksen järjestämistä, luovutaan 2035–2040. Linnajoen koulu ja Keskuskoulu muodostavat yhtenäiskoulun, jossa tilojen käyttö on tehokasta, henkilöstön saatavuus on turvattu ja oppilaiden koulupolku on mahdollisimman yhtenäinen. Koulun johtamisjärjestelyt tukevat yhtenäiskoulun rakennetta mahdollisimman tehokkaasti ja hyvin. Muutoksilla palveluiden saatavuutta ja laatua parannetaan ja luodaan kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet tilojen näkökulmasta laadukkaaseen oppimiseen. Lisäksi muutokset lisäävät henkilöstön mahdollisuutta kollegiaaliseen kehittymiseen. Palvelualueen sisällä koulunsa aloittavien oppilaiden opetusryhmien kokoja voidaan tasata ja siten oppimisen edellytyksen ryhmäkoon näkökulmasta paranevat. Palvelualueen kiinteistöjen kustannukset eivät kasva ja opetushenkilöstöön voidaan satsata. Palvelualueen sisäistä joukkoliikennettä hyödynnetään koulukuljetusten järjestelyissä ja lisäksi sitä täydennetään tilausliikenteellä.

Albert Edelfeltin koulun palvelualueella alakouluun tulee Jokilaakson koulun oppilaita joen läntiseltä puolelta. Lisäksi nykyisestä Tulliportin pienluokkien kiinteistöstä luovutaan viimeistään vuonna 2035 ja toiminnat siirretään Pääskytien koulun sisään remontoituihin

tiloihin. Tilojen muuntojoustavuus ja tarkoituksenmukaisuus tälle erityisryhmälle tulee ensin selvittää.

4.4.5.2 Ruotsinkielinen perusopetus

Läntisellä alueella Kullo skola suljetaan kuten muissa vaihtoehdossa, mutta jo 2025–2030. Jos oppilasmäärä sallii, myös Hindhår skola suljetaan vuosina 2035–2040. Oppilaiden pitäisi mahtua läntisen alueen kahteen muuhun yksikköön ilman investointeja, sillä myös vuosiluokkien 7–9 oppilasmäärä pienenee vuoden 2033 jälkeen.

Itäisellä alueella Sannäs skola suljetaan 2030–2035 ja oppilasmäärän salliessa Vellamo-moduuliakaan ei enää tarvita.

Tässä vaihtoehdossa perusopetusryhmien tilojen määrä vähenee 12:llä; 6 itäpuolella ja 6 länsipuolella. Tämä vaihtoehto tarjoaa parhaat mahdollisuudet alentaa vuokratkustannuksia ja vähentää henkilöstöä. Ruotsinkielisiä kouluja on sitten lännessä, keskustassa, Kevätkummussa ja etelässä, yhteensä kuusi.

Koulujen määrän vähentyessä koulukuljetusten kustannukset kasvavat. Koulukuljetusten kannalta oppilaan uuden koulun sijainnilla on ratkaiseva merkitys. Sannäs skolan sulkeminen vaikuttaa koulukuljetusoikeuden piiriin kuuluvien oppilaiden määrään, ja välimatka pitenee niillä oppilailla, joiden osoite on kauempana keskustasta. Tänä lukuvuonna noin puolet oppilaista on oikeutettu koulukuljetukseen Sannäs skolaan. Tällä hetkellä Ylikeen tai Illbyhyn ei ole olemassa julkista liikennettä, mikä aiheuttaa ylimääräisiä kuljetuskustannuksia. Jos moduuli poistetaan Vårberga skolasta, sillä on hyvin vähän vaikutusta koulukuljetuksiin, koska Vårberga skolan toiminta voi jatkua. Nykyään myös Kråkön ja Vessön alueen oppilaat tulevat Vårberga skolaan ja heillä on oikeus koulukuljetukseen.

Kun oppilaaksiottoalueet muutetaan suuremmaksi palvelualueeksi, voidaan helpottaa sopivien opetusryhmien muodostumista ja tasapainottaa työkuormaa. Joustavammat opetustilat helpottavat tätä tavoitetta entisestään, koska se tarjoaa paremmat mahdollisuudet muodostaa tasa-arvoisia ja taloudellisesti järkeviä opetusryhmiä.

4.4.5.3 Varhaiskasvatuspalvelut

Kaikilla alueilla, keskusta-pohjoinen alueella, läntisellä alueella sekä itäisellä alueella on huomioitava perusuran mukainen lapsimäärän väheneminen, 395 lasta vähemmän vuonna 2040 nykytilanteeseen verrattuna. Tarvittaviin toimenpiteisiin tulee ryhtyä siinä vaiheessa, kun on päiväkotitilojen peruskorjauksen aika, päiväkotimoduulien leasing-sopimusten päättymisajankohta ja elinkaaripäiväkotien sopimusten päättymisajankohta. Seuraavista päiväkotitiloista voidaan luopua: Epoon päiväkotitila v. 2029, Jokilaakson koululla olevat päiväkotitilat 2031 ja Kulloon päiväkotitila 2035.

Päiväkotij- ja esiopetusryhmien lapsimäärän seuranta kieliryhmittäin on tehtävä aktiivisesti ja ryhmien yhdistämistä kolmen aikuisen ryhmäksi tehtävä siinä vaiheessa, kun lapsimäärän väheneminen tulevina vuosina näyttää jatkuvan.

4.5 Vaihtoehtojen vertailu palvelujen järjestämisen näkökulmasta

4.5.1 Vaihtoehdot varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisen näkökulmasta

Kunnan velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta ja lapsen oikeus varhaiskasvatukseen

Varhaiskasvatuslaissa (540/2018) säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen ja varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja tuottamisesta.

Kunnalla on velvollisuus järjestää varhaiskasvatusta, jolla tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan. Vuorohoitoa järjestetään iltaisin, öisin, viikonloppuisin ja arki- ja juhlapyhinä päiväkodeissa tai perhepäivähoidossa. Vuorohoitoa on järjestettävä tarpeen mukaisessa laajuudessa lapselle, joka tarvitsee sitä vanhemman tai muun huoltajan työssäkäynnin tai opiskelun vuoksi. Porvoossa vuorohoitoa järjestetään Toukokuoren päiväkodissa.

Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen sen kalenterikuukauden alusta, jona lapsi täyttää yhdeksän kuukautta. Varhaiskasvatusta ei kuitenkaan ole järjestettävä ajalta, jolta lapsen hoidosta maksetaan sairausvakuutuslain mukaista vanhempainrahaa. Varhaiskasvatusta on kuitenkin järjestettävä ajalta, jolta vanhempainraha maksetaan osittaisena osa-aikatyön vuoksi. Esiopetukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada täydentävää varhaiskasvatusta.

Varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, joka asuu kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsella ei ole Suomessa kotikuntaa tai lapsen kotikunta on kotikuntalain perusteella toinen kunta.

Lastensuojelulaissa (417/2007) tarkoitetun avohuollon tukitoimena tai sijaishuoltoon sijoitetun taikka jälkihuollossa olevan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuus on lapsen sijoituspaikan sijaintikunnalla ja jälkihuollossa olevan lapsen osalta asuinkunnalla.

Kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle lapselle kuin kunnan asukkaalle.

Huomioon otettavat seikat varhaiskasvatuspalveluiden järjestämisen näkökulmasta

Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat:

1. päiväkotitoiminta, jota järjestetään päiväkodissa;
2. perhepäivähoito, jota järjestetään perhepäiväkodissa;
3. avoin varhaiskasvatustoiminta, jota järjestetään toimintaan soveltuvassa paikassa.

Varhaiskasvatusta voi järjestää kunta, kuntayhtymä tai yksityinen palveluntuottaja.

Esiopetuksesta säädetään perusopetuslaissa (628/1998). Päiväkodissa järjestettävässä esiopetuksessa noudatetaan varhaiskasvatuslain mukaista päiväkotiryhmien ryhmäkokoja ja henkilöstömitoitusta.

Kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi voi saada varhaiskasvatusta lapsen äidinkielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä tai saamen kielellä. Kaksikielisessä kunnassa varhaiskasvatus järjestetään kunnan molemmilla kielillä siten, että palvelunkäyttäjä saa varhaiskasvatusta valitsemallaan kielellään, joko suomeksi tai ruotsiksi.

Varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys. Varhaiskasvatuksessa olevalle lapselle on järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen ja tarpeellinen ravinto. Ruokailu järjestetään ohjatusti kaikille läsnä oleville lapsille.

Varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella on oikeus saada hänen yksilöllisen kehityksensä, oppimisensa ja hyvinvointinsa edellyttämää yleistä tukea osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä. Jos lapsi tarvitsee tukea vammasta, sairaudesta, kehityksen viivästyisestä tai muusta, merkittävästi hänen toimintakykyään alentavasta oppimisen tai kehityksen tuen tarpeesta johtuen, on tukea annettava yksilöllisesti suunniteltuna erityisenä tukena. Erityinen tuki muodostuu useista tukimuodoista ja on jatkuvaa ja kokoaikaista. Porvoossa lasten tuen tarpeet ovat kasvaneet ja yhtenä tukitoimena käytetään päiväkotien ryhmäkokojen pienentämistä käyttämällä lapsikohtaisia kertoimia 1,5/2,0.

Lapsen vanhemman tai muun huoltajan, joka haluaa lapselle kunnan järjestämän varhaiskasvatuspaikan, on tehtävä sitä koskeva hakemus viimeistään neljä kuukautta ennen kuin lapsi tarvitsee paikan. Mikäli varhaiskasvatuksen tarve johtuu työllistymisestä, opinnoista, koulutuksesta tai muutosta toiseen kuntaan työn tai opintojen takia eikä tarpeen alkamisajankohta ole ennakoitavissa, varhaiskasvatuspaikkaa on haettava niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään kaksi viikkoa ennen kuin lapsi tarvitsee paikan. Varhaiskasvatus on järjestettävä viimeistään siitä päivästä lukien, kun lapsi tarvitsee paikan. Varhaiskasvatusta on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä lapsen vanhemman tai muun huoltajan toivomassa muodossa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoitukset ja päiväkotiryhmien koko

Varhaiskasvatusasetus (753/2018) määrittää henkilöstömitoituksen varhaiskasvatusryhmissä. Päiväkotiryhmät voidaan muodostaa enintään kolmen aikuisen ryhmäksi.

Henkilöstömitoitus:

- 0–2 v. 4 lasta per 1 aikuinen (1/4)
- 3–6 v. 7 lasta per 1 aikuinen (1/7)

Päiväkotiryhmän laissa määritelty maksimikoko on:

- 3 aikuista / 0–2 v. max 12 lasta
- 3 aikuista / 3–6 v. max 21 lasta
- 3 aikuista / 0–5 v. 12–18 lasta

Varhaiskasvatuksen rakennemuutos, palvelusiirtymä muista palveluista päiväkoteihin

Kotihoidon tuella olevien lasten määrä on merkittävästi vähentynyt. Vuodesta 2012 kotihoidon tuella olevien lasten määrä Porvoossa on laskenut 500:lla, 800:sta 300:aan. Myös perhepäivähoidossa olevien lasten määrä on vähentynyt samalla ajanjaksolla 190:stä 60:een.

Porvoossa 1–6-vuotiaiden lasten osallistumisaste varhaiskasvatuksessa (kunnalliset ja yksityiset päiväkodit sekä perhepäivähoito) on kasvanut ja se oli 86,5 % syksyllä 2023. Erityisesti alle kolmevuotiaiden osallistumisaste on noussut lyhyessä ajassa merkittävästi ja se oli syksyllä 2023 noin 74 %. 0–2-vuotiaat käyttävät 1.75 paikkaa päiväkodeissa verrattuna 3–6 vuotiaisiin. Päiväkotien lapsimäärä vähenee, kun 0–2-vuotiaiden 12 lapsen lapsiryhmiä tulee 3–6-vuotiaiden 21 lapsen ryhmän tilalle.

Syntyvyyslukuihin verrattuna lapsimäärät kasvavat Porvoossa merkittävästi ennen esiopetusvuoden / koulun alkua, koska lapsiperheet muuttavat usein tässä vaiheessa. Varhaiskasvatuksessa ikäluokan koko kasvaa syntyneiden määrästä 6. ikävuoteen mennessä noin 15 %.

Päiväkodeissa lapsimäärät ovat keväällä suuremmat kuin syksyllä, jolloin alle 3-vuotiaiden (suhdeluku 1/4) määrät ovat suuremmat. Vuosittain alkuvuodesta tulee uusia lapsia varhaiskasvatukseen ja kolme vuotta täyttäneiltä (suhdeluku 1/7) vapautuviin tiloihin voidaan ottaa uusia lapsia.

Palvelusiirtymä kotihoidosta ja perhepäivähoidosta päiväkoteihin on lisännyt lyhyessä ajassa päiväkotipaikkojen tarvetta. Tilapäisiä päiväkotiratkaisuja on toteutettu vuokratilojen käyttöönotolla ja palkkaamalla lisähenkilöitä olemassa oleviin päiväkoteihin.

Varhaiskasvatuspaikkojen tarpeista tehtyjen tarveselvitysten pohjalta on käynnistetty rakennushankkeita, jotka monet ovat jo toteutusvaiheessa. Keskustan alueelle on tulossa uusia päiväkotitiloja vuoden 2025 alussa ja lopussa. Alkuvuodesta 2025 keskustan alueella otetaan käyttöön tilapäistilat kuudelle ryhmälle, jolloin voidaan luopua kolmen ryhmän vuokratiloista (entinen yksityinen päiväkotito). Keskustan tilapäistiloista on suunniteltu luovuttavan, kun keskustaan valmistuu uusi 10 ryhmän päiväkotito vuonna 2029.

Huhtisen uudisrakennuspäiväkotito kymmenelle ryhmälle valmistuu syksyllä 2025. Huhtisen päiväkodin neljä ryhmää siirtyy väistötiloista uuteen päiväkotiin ja väistötiloista luovutaan. Lisäksi kahdesta vuokratilasta luovutaan. Siinä vaiheessa luovutaan myös Huvikummun päiväkodista, jonka toiminta (3 ryhmää) siirretään uuteen Huhtisen päiväkotiin.

Syksyllä 2025 valmistuu Kvarnbackens skolalle tilat kolmelle esiopetusryhmälle, jotka lukuvuonna 2024–2025 toimivat Kvarnbackens skolan luokkatiloissa. Luokkatilat vapautuvat koulun käyttöön. Ruotsinkielisten esiopetusryhmien määrä keskustassa vaihtelee eri vuosina 2–3 välillä riippuen ikäluokan koosta.

Vuoden 2026 alussa Eestinmäen päiväkotito siirtyy väistötiloista peruskorjattuun kahdeksan ryhmän päiväkotiin. Lisäksi läntisellä alueella Opintiellä on neljä ryhmää tilapäistiloissa, joista päästään luopumaan, kun vuonna 2028 Gammelbackaan valmistuu uusi koulu, jonne voidaan sijoittaa kolme esiopetusryhmää.

Edellä mainittujen investointien avulla voidaan luopua päiväkodeissa olevista lisäryhmistä ja sijoittaa niissä oleva henkilöstö Huhtisen tai Eestinmäen päiväkoteihin tai keskustan tilapäistiloihin.

Porvoossa on yhdeksän palvelusetelillä toimivaa yksityistä päiväkotito, jotka ovat 1–4 ryhmän päiväkoteja. Keväällä 2024 yksityisissä päiväkodeissa oli noin 350 lasta. Yksityisten päiväkotien toiminnan tulee vastata vähintään samaa tasoa kuin kunnallisten päiväkotien. Kunta valvoo yksityisen varhaiskasvatuksen toimintaa. Jos jostakin syystä yksityinen palveluntuottaja lopettaa toimintansa, on kunnan varmistettava palvelujen jatkuvuus asiakkaille.

4.5.2 Vaihtoehdot perusopetuspalveluiden järjestämisen näkökulmasta

Lainsäädäntö ja perusopetuksen järjestäminen

Perusopetuslain mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Kunta voi järjestää palvelut itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa.

Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämipaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita. Kunta osoittaa oppivelvolliselle koulun, niin kutsutun lähikoulun, jossa annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen

opetusta järjestämään. Oppivelvollinen voi pyrkiä oppilaaksi myös muuhun kuin kunnan osoittamaan lähikouluun, jolloin oppilaita otettaessa hakijoihin on sovellettava yhdenvertaisia valintaperusteita.

Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, ja sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Perusopetuksen koulussa on vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko 7–16-vuotiaiden ikäluokalle.

Opetussuunnitelman perusteet antavat yhtenäisen pohjan paikallisille opetussuunnitelmille ja siten vahvistavat koulutuksen tasa-arvoa koko maassa. Kuntien ja koulujen omat opetussuunnitelmat ohjaavat opetusta ja koulutyötä tarkemmin ja ottavat huomioon paikalliset tarpeet ja näkökulmat.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Opetusryhmät tulee muodostaa siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Opetussuunnitelman toteuttaminen laadukkaasti ja lain mukaisesti asettaa vaatimuksia koulutiloille, opetusjärjestelyille, opettajien monipuoliselle osaamiselle, opiskeluhuollon ja oppimisen tuen palveluille sekä johtamiselle. Lisäksi opetuksen järjestäjän vastuulla on päättää opetukseen käytettävistä taloudellisista reunaehdoista.

Porvoon kaupunginhallitus on hyväksynyt 8.4.2024 viisi periaatetta palveluverkon suunnittelemiseksi, joiden toteutuminen tulee huomioida kussakin vaihtoehdossa ja kaikilla palvelualueilla.

Huomioon otettavat asiat perusopetuspalveluiden järjestämisen näkökulmasta

Oppilaiden määrän väheneminen on otettava huomioon. Lisäksi on oletettu, että taloudelliset realiteetit, jotka johtuvat opiskelijoiden määrän vähenemisestä ja tulojen vähenemisestä, merkitsevät sitä, että vuokratustannukset uhkaavat täysimittaisia panostuksia opetuksen laatuun, lähinnä henkilöstömenoihin.

Porvoo on viimeisten vuosien aikana investoinut merkittävästi kouluverkkoon, jolloin koulujen oppimiseen tarkoitettut tilat on kehitetty. Samassa kouluja on myös suljettu ja osa peruskorjattu, mutta on rakennettu monta uutta koulua. Kapasiteettiakin on mukautettu tässä prosessissa pienenevään oppilasmäärään. Kaikki koulukiinteistöt missä opitaan ruotsiksi, täyttävät tänä päivänä terveelliselle ja toimivalle koulukiinteistölle asetetut vaatimukset. Näiden viimevuosien investointien ja pääomavuokran seurauksena, sisäinen vuokra on noussut. Pitkällä aikavälillä uudet rakennukset tuovat säästöjä ylläpitovuokrissa.

Yleisesti ottaen pienempi määrä kouluja johtaa harvempiin opetusryhmiin, joissa on enemmän oppilaita perusryhmää kohti. Tähän auttaa se, että oppilaiden kokonaismäärän

odotetaan vähenevän. Perusopetusryhmien määrän väheneminen tuo säästöjä henkilöstökuluihin.

Koulujen määrän vähentyessä koulukuljetusten kustannukset kasvavat. Vaikutus on kuitenkin kokonaisuuteen nähden maltillinen.

On selvää, että koulun koko voi vaikuttaa kustannustehokkuuteen. Pienemmissä kouluissa kustannukset oppilasta kohden ovat yleensä korkeammat, koska kiinteät kustannukset on jaettava harvemmille oppilaille. Suuremmat koulut voivat usein hyötyä mittakaavaeduista, mikä tarkoittaa, että ne voivat tarjota enemmän resursseja ja aktiviteetteja pienemmillä oppilaskohtaisilla kustannuksilla.

Useat tutkimukset osoittavat, että koulun kokoa itsessään ei voida pitää ratkaisevana tekijänä oppilaiden suorituskyvyn kannalta. Ei ole myöskään yksiselitteistä tutkimusta, joka suoraan sanoo, milloin koulusta tulee liian pieni ollakseen turvallinen ympäristö oppilaalle, tai yksiselitteistä näyttöä siitä, että suuri koulu on yleensä parempi kuin pieni koulu tai päinvastoin.

On tekijöitä, jotka yhdessä luovat ympäristön, jossa oppilaat menestyvät ja viihtyvät hyvin koulun koosta riippumatta. Johtajuus, henkilöstön osaaminen, koulun ympäristö, kuten fyysiset rakennukset, vanhempien osallistuminen sekä opetusta helpottavien oppimateriaalien ja teknologian saatavuus ovat esimerkkejä tällaisista tekijöistä. Tutkimus korostaa myös sosiaalisen osallisuuden ja kielen kehityksen merkitystä hyvän ympäristön luomisessa oppilaille. Tämä tarkoittaa, että koulun koosta riippumatta on tärkeää, että oppilaat tuntevat olevansa mukana yhteisössä ja heillä on mahdollisuus kehittää sosiaalisia ja kielellisiä taitojaan.

Opetuksen laatu on ratkaisevan tärkeää oppilaiden oppimiselle ja saavutuksille. Opettajien koulutuksella, kokemuksella ja ammatillisella kehityksellä on suuri merkitys.

On otettava huomioon, että vuosiluokkien koko vaihtelee, vaikka ne pienenisivät. Tämä tarkoittaa, että kapasiteetin osalta tarvitaan joustavuutta ja että 100 prosentin kapasiteettitavoite ei ole realistinen eikä ideaali. Esimerkkinä nykyiset ikäluokat ruotsinkielisissä kouluissa vaihtelevat 178 ja 206 välillä ja suomenkielisissä kouluissa 327 ja 488 oppilaan välillä.

Porvoossa on aiemmin etsitty vähintään 120 oppilaan koulukohtaisia ratkaisuja, jotka vastaavat pedagogisesti toivetta laajemmasta osaamisesta, sopivista ryhmäkoista ja yhdestä luokka-asteesta ryhmää kohden sekä taloudellista tehokkuutta. Myös sivistyskeskukset, joissa on suomen- ja ruotsinkielisiä kouluja samassa rakennuksessa, voivat osittain tarjota näitä toivottuja etuja. Tavoitteena Porvoossa on ollut mahdollisuuksien mukaan saada esikoulu sijoitettua koulun kiinteistöön. Kieliryhmät ovat kuitenkin hallinnollisesti ja lain mukaan erilisiä yksiköitä ja niitä johdetaan erillisinä. Opetukieli on joko suomi tai ruotsi. Kielikylpyopetus poikkeaa tästä omana mallinaan.

4.6 Vaihtoehtojen kiinteistöihin liittyvät kustannukset

Taulukossa 28 on esitetty tarkastelujaksolla suunnitellut investoinnit. Lähtökohtaisesti samat investoinnit toteutetaan jokaisessa vaihtoehdossa. Tähdellä (*) merkityistä kohteista on suunniteltu luovuttavan peruskorjaamisen sijasta vaihtoehdossa 3.

Epoon koulusta on suunniteltu luovuttavan jokaisessa skenaariossa. Mikäli näin ei tehdä, Epoon kouluun on tehtävä perusparannus. (**)

Taulukko 29. Tarkastelujaksolla suunnitellut investoinnit.

Kohde	Toimenpide	Toimenpid vuosi	Kustannusarvio
Läntinen suomenkielinen palvelualue			
Hinthaaran sivistyskeskus liikuntasali ja korjaus	Uudisrakennus ja korjaus	2025	5 000 000 €
Gammebackan koulukeskus	Uudisrakennus	2028	28 500 000 €
Hamarin koulu*	Peruskorjaus	2040	2 400 000 €
Epoon koulu**	Perusparannus	2027	1 825 000 €
Itäinen suomenkielinen palvelualue			
Huhtisen koulu	Peruskorjaus	2040	3 198 000 €
Keskuskoulu	Peruskorjaus	2040	5 706 000 €
Läntinen ruotsinkielinen palvelualue			
Hindhår skola, liikuntasali ja korjaus	Uudisrakennus ja korjaus	2025	Sisältyy Hinthaaran sivistyskeskuksen kustannusarvioon
Itäinen ruotsinkielinen palvelualue			
Kvarnbackens skola	Lisätilat	2025	4 600 000 €
Läntinen varhaiskasvatusalue			
Eestinmäen päiväkot	Peruskorjaus	2026	4 600 000 €
Haikobrinken daghem	Peruskorjaus	2033	1 238 000 €
Itäinen varhaiskasvatusalue			

Epoon päiväkoti*	Peruskorjaus	2027	330 000 €
Kevätlaaksonniityn päiväkoti	Uudisrakennus	2032	4 300 000 €
Keskustan ja pohjoisen varhaiskasvatusalue			
Huhtisten uusi päiväkoti	Uudisrakennus	2026	8 850 000 €
Meritullinpäiväkoti	Uudisrakennus	2029	11 000 000 €
Kevätuulen päiväkoti	Peruskorjaus	2040	921 000 €
Kustannusarvio yhteensä			82 468 000 €

Taulukossa on esitetty kaikissa vaihtoehdoissa suunnitellut rakennuksista luopumiset, niiden purkukustannukset sekä tasearvon alaskirjaukset. Purkukustannukset vaikuttavat purkuvuoden käyttötalouskustannuksiin. Purkukustannukseksi on laskettu 150 €/brm².

Taulukko 30. Vaihtoehdoissa suunnitellut luopumiset.

Kohde	Kustannusarvio + tasearvon alaskirjaus luopumisvuonna
Läntinen suomenkielinen palvelualue	
Kulloon koulu	254 550 €
Jokilaakson koulu, liikuntarak.	281 250 € + 360 000 €
Hamarin koulu	411 300 €
Itäinen suomenkielinen palvelualue	
Ilolan koulu	34 200 € + 105 000 € (vanha rakennus)
Ilolan koulun vuokratila	Ei purkukustannuksia, koska kyseessä on vuokratilakohde
Epoon koulu	138 600 €
Läntinen ruotsinkielinen palvelualue	
Kullo skola	104 000 €
Hindhår skola	384 000
Itäinen ruotsinkielinen palvelualue	
Sannäs skola	186 750 € + 530 000 €
Läntinen varhaiskasvatusalue	
Kulloon päiväkoti	170 850 €

Itäinen varhaiskasvatusalue	
Epoon päiväkoti	57 150 €
Keskustan ja pohjoisen varhaiskasvatusalue	
Puistopäiväkoti	118 000 €
Huhtisten päiväkodin väistötila	Ei purkukustannuksia, koska kyseessä on vuokrakohde
Huvikummun päiväkoti	119 700 €

Rakennuksesta luopumisen vaikutus palveluverkon käyttökustannuksiin on arvioitu kohdekohtaisesti. Tähän vaikuttaa muun muassa kohteen henkilöstö- ja vuokratulot. Henkilöstökulujen on arvioitu vähentyvän keskimäärin noin 60 %, mikäli koulusta luovutaan. Tähän vaikuttaa kuitenkin se, mikä ryhmäkoosta tulee olemaan uudessa koulussa. Esimerkiksi pienempien koulujen oppilaat saatetaan pystyä sijoittamaan jo olemassa oleviin ryhmiin, jolloin säästöä henkilöstökuluissa tulee enemmän.

Alla olevassa taulukossa on esitetty keskimääräiset vuosittaiset käyttökustannukset viiden vuoden ajanjaksoilla vaihtoehtoisissa suunniteltujen kohteista luopumisten mukaisesti. Tässä, ei karsita palveluverkkoa (0), palveluverkkoon toteutetaan jo suunnitellut uudis- sekä peruskorjausinvestoinnit, mutta Epoon ja Ilolan kouluista ei luovuta.

Taulukko 31. Keskimääräiset vuosittaiset käyttökustannukset.

	2024–2029	€/oppilas	2030–2034	€/oppilas	2035–2040	€/oppilas
Ei karsita palveluverkkoa (0)	91 262 759 €	11 840 €	89 142 700 €	12 919 €	87 998 638 €	13 576 €
Vaihtoehto 1	90 671 859 €	11 763 €	88 221 700 €	12 786 €	86 986 431 €	13 420 €
Vaihtoehto 2	90 653 700 €	11 761 €	87 845 630 €	12 731 €	85 841 395 €	13 243 €
Vaihtoehto 3	90 434 626 €	11 733 €	85 785 651 €	12 433 €	82 594 405 €	12 742 €

Ei karsita palveluverkkoa (0) vuosien 2024–2029 keskimääräiset vuotuiset käyttökustannukset ovat noin 591 900–828 133 euroa muita vaihtoehtoja suuremmat riippuen vaihtoehdosta.

Taulukko 32. Kumulatiivinen säästö vuoteen 2024 verrattuna 0 vaihtoehtoon.

Kumulatiivinen säästö vuoteen 2024 verrattuna	2040
Vaihtoehto 0	0 €
Vaihtoehto 1	12 620 536 €
Vaihtoehto 2	20 316 858 €
Vaihtoehto 3	47 947 075 €

Vaihtoehto 1

- Koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden menot olisivat vuosina 2024–2029 keskimääriin 90,7 miljoonaa euroa vuodessa, eli noin 0,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin ns. nollavaihtoehdossa.
- Tarkastelujakson lopussa vuonna 2040 vuosittaiset kustannukset olisivat noin 1,0 miljoonaa euroa alemmat kuin nollavaihtoehdoissa ja kumulatiivisesti säästöä kertyisi noin 12,6 miljoonaa euroa nollavaihtoehtoon verrattuna vuoteen 2040 mennessä.

Vaihtoehto 2

- Koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden menot olisivat vuosina 2024–2029 keskimääriin 90,7 miljoonaa euroa vuodessa, eli noin 0,6 miljoonaa euroa vähemmän kuin ns. nollavaihtoehdossa.
- Tarkastelujakson lopussa vuonna 2040 vuosittaiset kustannukset olisivat noin 2,2 miljoonaa euroa alemmat kuin nollavaihtoehdoissa ja kumulatiivisesti säästöä kertyisi noin 20,3 miljoonaa euroa nollavaihtoehtoon verrattuna vuoteen 2040 mennessä.

Vaihtoehto 3

- Koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden menot olisivat vuosina 2024–2029 ovat keskimääriin 90,4 miljoonaa euroa vuodessa, eli noin 0,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin ns. nollavaihtoehdossa.
- Tarkastelujakson lopussa vuonna 2040 vuosittaiset kustannukset olisivat noin 5,4 miljoonaa euroa alemmat kuin nollavaihtoehdoissa ja kumulatiivisesti säästöä kertyisi noin 47,9 miljoonaa euroa nollavaihtoehtoon verrattuna vuoteen 2040 mennessä.

5 Lapsivaikutusten arviointi palveluverkkosuunnitelma ssa

5.1 Lapsivaikutusten arviointi prosessina

Palveluverkkoselvityksen ja -suunnitelman toteutuksen keskiössä on läpi työn lapsivaikutuksien huomioiminen. Lapsivaikutusten arviointi on toteutettu Porvoon kaupungin sivistyslautakunnan vuonna 2022 hyväksymän mallin mukaisesti.

Lapsivaikutusten arviointia on tehty kahdessa vaiheessa; palveluverkon nykytilan selvityksen yhteydessä sekä palveluverkkosuunnittelun yhteydessä. Lapsivaikutusten arviointi sisältää sekä lasten että vanhempien tai lähiaikuisten osallistamista työn molemmissa vaiheissa ja tehtävien toimenpide-ehdotusten analysoinnissa.

Lapsivaikutusten arvioinnin lähtökohtana ovat kansallinen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma ja siihen liittyvät Opetus- ja kulttuuriministeriön antamat ohjeistukset, Unicefin lapsiystävällinen kunta -malli, sivistyslautakunnan hyväksymä Porvoon lapsivaikutusten arviointimalli 2022 (liite 4), sekä muut Porvoon kaupungin strategiset linjaukset. Lapsivaikutuksia arvioidaan laajasti monin eri mittarein sekä pedagogisista toiminnallisista, teknisistä että sijaintiin liittyvistä näkökulmista painottaen lasten yhdenvertaisuutta.

Palveluverkon nykytilan selvityksen yhteydessä arviointi toteutettiin kyselytutkimuksella, joka kohdennettiin kaikkiin palveluverkon yksiköihin. Kyselyllä kartoitettiin lasten tyytyväisyyttä kohteiden nykyisiin toiminnallisiin ja tilaratkaisuihin, haettiin kehitysehdotuksia ja toiveita tulevaan sekä näkemystä, mikä lasten näkökulmasta on hyvä koulu tai päiväkotit. Kyselytutkimus toteutettiin yksiköissä osallistaen eri ryhmiä edustavaa lapsi- tai oppilasjoukkoa lautakunnan päättämän mallin mukaan. Osallistuminen on vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa.

Kyselytutkimuksen toteutus

Kyselytutkimus toteutettiin toukokuussa- ja kesäkuun aikana 2024. Siihen kuului kohdennetut kyselyt perusopetuksen lapsille, varhaiskasvatuksen lapsille sekä perusopetuksessa olevien että varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmille tai lähiaikuisille. Aikuisille suunnattuun kyselyyn vastattiin sähköisellä lomakkeella. Kysely sisälsi avoimen palautteen lisäksi monivalintakysymyksiä, joissa esimerkiksi priorisoitiin

tärkeimpiä asioita varhaiskasvatuksessa tai koulussa. Lapsille suunnatuissa kyselyissä käytettiin lapsilähtöisiä ja ikätasoon sopivia menetelmiä.

Kouluissa siihen vastattiin opetushenkilökunnan avustamana koulupäivän aikana. Perusopetuksen yksiköissä kyselyyn vastasivat demokraattisesti valitun oppilaskunnan jäsenet. Kyselyn vastaamiseen tuli taata puolueettomuus.

Opetushenkilökunta sai ohjata kouluissa keskustelua puolueettomasti ja esittää tarvittaessa etenkin pienemmille koululaisille kysymyslomakkeeseen kirjattuja apukysymyksiä. Kysymykset käsiteltiin koululaisten kanssa yksi kerrallaan. Koululaisten vastaukset kirjattiin ylös dokumentointilomakkeeseen.

Kyselyn kysymykset oli jaettu kolmeen teemaan: kouluun, oppimisympäristöön ja koulumatkaan. Kyselyn tarkoituksena oli saada selville lasten mielipiteitä ja ajatuksia teemoihin liittyen.

Varhaiskasvatuspaikoissa kysely toteutettiin varhaiskasvatushenkilökunnan avustamana. Varhaiskasvatuspaikkoja ohjattiin valitsemaan lapsiryhmä, joka edustaa kyseistä varhaiskasvatuspaikkaa ja mahdollisuuksien mukaan huomioi eri ikäiset lapset sekä erityisryhmät kuten erityisen tuen tarpeiset tai eri kieliryhmät.

Kyselyn vastaamisessa tuli taata puolueettomuus. Päiväkodinjohtajan tai rehtorin läsnäolo kyselytilanteessa oli suositeltavaa puolueettomuuden takaamiseksi. Kyselyllä kartoitettiin lasten näkökulmia hyvään varhaiskasvatuspaikkaan.

Kyselyn mukana toimitettiin kuvia, jotka liittyivät aiheiltaan varhaiskasvatuksen toiminnalliseen ympäristöön, tiloihin ja arkeen. Aiheina oli mm. luonto, piha, sisäliikuntatila, leikkivälineet, lepo, leikkiminen yksin tai ryhmässä ja ohjattu ryhmätoiminta. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tuli varmistaa apukysymyksillä, että lapset ymmärtävät, mitä kuva esittää.

Lasten tehtävä oli laittaa yksi kuva kerrallaan valitsemaansa hymynaamakoriin sen mukaisesti, mitä tuntemuksia kuvan asia heissä herättää ja kuuluuko kuvan asia heidän mielestään hyvään varhaiskasvatus- tai eskaripäivään. Hymynaamojen merkitykset annettiin lapsille seuraavalla tavalla: mukava / iloinen asia = vihreä, neutraali / en osaa sanoa / ihan ok = keltainen, epämiellyttävä tai pelottava asia = punainen. Lasten kanssa keskusteltiin kuva kerrallaan, ja aikuinen kirjasi lasten kertomat perustelut lomakkeelle.

Lapsivaikutusten arvointiin liittyvien kyselyiden tulokset analysoitiin laskemalla ja kirjaamalla ylös eniten mainintoja saaneet asiat. Jokaisesta koulusta ja varhaiskasvatuspaikasta sai vastata kyselyyn vain kerran. Mikäli jostain yksiköstä oli vastattu monta kertaa, vastauksia käsiteltiin yhtenä, jotta vältettiin vääristymät vastauksissa. Kyselyt toteutettiin sekä suomeksi että ruotsiksi.

Lapsivaikutusten arviointi -työpajan toteutus

Palveluverkon suunnitteluvaiheessa toteutettiin osallistava työpaja, Linnankosken lukiolla 15.8.2024. Tilaisuudessa esiteltiin lapsille keväällä 2024 koululaisille toteutetun sähköisen kyselyn päätulokset ymmärrettävässä muodossa. Tilaisuus järjestettiin kaksikielisenä.

Tilaisuuteen kutsuttiin kustakin Porvoon koulusta kaksi lapsiedustajaa, joiden suositeltu vähimmäisikä oli 10 vuotta. Tilaisuudessa lapset jaettiin pienryhmiin siten, että ryhmissä oli lapsia eri kouluista. Ylä- ja alakoululaiset jaettiin omiin ryhmiinsä, jotta kaikilla on mahdollisuus osallistua keskusteluun.

Tilaisuudessa lasten tehtävänä oli pohtia ja vastata palveluverkkoselvitykseen liittyviin kysymyksiin, jotka olivat teemoiltaan: hyvä koulu, kaverit koulussa, turvallinen koulu ja koulun piha-alue.

Lapsilla oli mahdollisuus vuorovaikutukseen pienryhmissä ja lisäksi koko osallistujajoukon kesken. Pienryhmissä lapset keskustelivat annetusta tehtävästä ja perustelivat vastauksensa kirjallisesti. Tämän jälkeen jokainen ryhmä kertoi tärkeimmäksi kokemansa asiat vastauksistaan ääneen koko yleisölle.

Työpaja toteutettiin asiantuntijavetoisesti ulkopuolisen asiantuntijan toimesta ja yksikön henkilökunnan avustuksella.

Edellisten osallistamistoimien lisäksi, työpajaan osallistuneille oppilaille lähetettiin vastattavaksi työpajassa ajanpuutteen vuoksi käsittelemättömät kysymykset. Kysymykset koskivat koulun viihtyisyyttä, hyvää luokkatilaa, koulumatkaa, koulun lähiympäristöä ja asioita, jotka tekevät koulupäivästä helpompaa ja hausempaa. Kysymykset perustuivat kevään kyselyn keskeisimpiin tuloksiin.

5.2 Lapsivaikutusten arvioinnin tulokset

Lapsivaikutusten arviointikyselyiden päätulokset

Kyselyyn peruskouluissa olevien lasten vanhemmille vastasi 471 kaikista suomenkielisistä kouluista ja 232 kaikista ruotsinkielisistä kouluista. Oppilaita on tällä hetkellä suomenkielisessä perusopetuksessa 3791 ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa 1754 oppilasta. Koululaisten kyselyyn on vastattu 13/14 suomenkielisestä ja 6/9 ruotsinkielisestä koulusta. Kyselyyn varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmille vastasi 212 suomen kielellä kaikkien varhaiskasvatuspaikkojen osalta ja 46 ruotsin kielellä 11 varhaiskasvatuspaikan osalta. Varhaiskasvatuspaikkoja on tällä hetkellä 56. Varhaiskasvatuksessa olevat lapset vastasivat suomen kielellä seitsemästä ja ruotsin kielellä kolmesta yksiköstä.

Kyselyistä tuli ilmi, että koululaisten mielestä hyvä koulu on sellainen, jossa ei kiusata ja siellä on turvallista. Hyvässä koulussa tärkein asia lasten mielestä on kaverit. Hyvään oppimisympäristöön liittyvissä kysymyksissä nousi esille, että lapset toivovat luokkahuoneiden olevan tilavia ja siistejä. Oppimista eniten hankaloittavana asiana lapset

mainitsivat huonon työrauhan ja melun. Koulun pihassa tärkeimmät asiat ovat keinut, peli- ja futiskentät sekä katokset tai puut, jotka antavat sade- ja aurinkosuojaa. Koulumatkassa tärkeintä lapsille on se, että se on turvallinen ja lyhyt.

Varhaiskasvatuksen lapsille suunnatusta kyselystä tuli ilmi, että lapset pitävät mukavimpina asioina sisäliikuntatilaa, sisällä leikkimistä ja yhdessä leikkimistä. Ikävimpiä asioita varhaiskasvatuksessa lasten mielestä olivat ohjattu toiminta kuten aamupiiri, yksin leikkiminen ja päivälepo. Lasten vastauksista tuli ilmi, että liikkuminen ja leikkiminen on heille tärkeää sekä sisällä että ulkona. Lisäksi leikkivälineet ulkona, lelut sisällä ja kavereiden kanssa yhdessä leikkiminen ovat heille merkityksellisimpiä asioita varhaiskasvatuksessa.

Aikuisille suunnatusta kyselystä tuli ilmi, että vanhempien ja lähiaikuisten mielestä lapsen koulunkäynnissä tärkeimpiä asioita ovat osaava ja ammattitaitoinen henkilökunta sekä se, että lapsi menee mielellään kouluun. Kyselyn avoimessa kohdassa vanhemmat nostivat esiin liikuntatilojen käytettävyyden, turvallisuuden ja terveellisyysvarmistamisen sekä koulujen piha-alueet, joissa on kehitettävää mm. tilan tuntua lisäämällä ja oppituntien työrauhan varmistamisen.

Varhaiskasvatuksessa olevien lasten vanhemmille suunnatun kyselyn tuloksista tuli ilmi, että tärkein asia varhaiskasvatuksessa on se, että osaavaa henkilökuntaa on riittävästi. Lisäksi kyselyssä arvostettiin sitä, että lapsi menee mielellään hoitopaikkaan aamuisin, ja että tilat ovat terveelliset ja turvalliset. Kyselyn avoimessa kohdassa vanhemmat nostivat esiin, että pihassa tulisi olla nykyistä enemmän suojaa tuulelta ja paahteelta.

Työpajan päätulokset

Työpajan tuloksista tuli ilmi, että tärkein oppimista edistävä asia on mahdollisuus välipalaan ja lapset toivoivat kouluhin esim. välipala-automaattia, liite 3. Lapset olivat yksimielisesti sitä mieltä, että samalla luokka-asteella on oltava kavereita, koska silloin yksin jäämisen riski on mahdollisimman pieni. Samalla luokka-asteella olevan kaverin kanssa on paljon samoja asioita, oppiaineita ja tehtäviä.

Tilaisuuden tuloksista kävi lisäksi ilmi, että koulun turvallisuus muodostuu luotettavista opettajista, kavereista ja aikuisista, liite 3. Koulun pihaan lapset toivovat sade- ja aurinkosuojaa, jonka alla on mahdollista myös leikkiä sekä lisää liikkumista mahdollistavia asioita kuten trampoliineja, kiipeilypaikkoja, pelipaikkoja ja mahdollisuutta uimiseen. Myös viihtyisyyttä kaivattiin pihoihin lisää, jota toisivat esim. kasvillisuus ja penkit.

Työpajan jälkeen saatujen vastausten tulokset

LAVA-työpajan jälkeen kouluissa annetuista vastauksista kävi ilmi, että viihtyisä kouluympäristö rakentuu monista tekijöistä. Ensinnäkin hyvät kaverit ja ammattitaitoiset, luotettavat opettajat luovat perustan turvalliselle ja kannustavalle ilmapiirille. Myös muiden aikuisten läsnäolo tunneilla ja välitunneilla on tärkeää, jotta kukaan ei jää yksin ja apua on aina saatavilla.

Opiskelun monimuotoisuus on avainasemassa: pareittain, ryhmissä tai rauhallisissa tiloissa, joissa voi keskittyä. Mukavat ja käytännölliset huonekalut, kuten ergonomiset pöydät, tuolit ja sohvut, yhdistettynä hyvään sisäilmaan ja valaistukseen, parantavat oppimisympäristöä merkittävästi. Värikkäät tilat ja suuret ikkunat tuovat iloa ja energiaa, ja rauhoittumiseen tarkoitettut tilat auttavat keräämään voimia.

Luonto ja liikunta ovat myös keskeisiä viihtyisyyden tekijöitä. Lähes jokainen ryhmä toi esiin metsän, luonnon ja liikkumisen tärkeyden. Koulu olisi ihanteellisesti lähellä metsää, jossa oppilaat voisivat viettää välitunteja ja pitää oppitunteja. Koulumatkat kuljettaisiin mieluiten turvallisia reittejä pitkin pyöräillen tai kävellen. Lisäksi useammat ja paremmat välipalat sekä levähdystauot tukevat jaksamista ja oppimista. Kaikkien näiden tekijöiden yhdistelmä luo koulusta paikan, jossa on hyvä olla ja oppia.

Lapsivaikutusten arvioinnin koontitaulukko

Lapsivaikutusten arviointi on koottu kolme vaihtoehtoa yhdistävään taulukkoon. Lasten ja huoltajien osallistaminen on yksi osa tarkasteltavia perusteita. Perusteina koontitaulukossa (liite 5) ovat:

1. Lapsen oikeus laadukkaaseen kasvuun ja oppimiseen
2. Lapsen oikeus tukeen ja oman tarpeen mukaiseen kasvuun ja opetukseen
3. Lapsen oikeus sosiaaliseen ja kehitykselliseen tukeen
4. Lapsen oikeus kuulluksi tulemiseen
5. Lapsen ja perheen elämäntilanne, huoltajien kuuleminen ja osallistaminen
6. Vaikutukset muihin sidosryhmiin
7. Henkilöstön kuuleminen, osallistaminen ja informoiminen
8. Lapsen ja perheen elämäntilanne
9. Lapsen oikeus turvalliseen kasvu- ja oppimisympäristöön
10. Lapsen oikeus leikkiin ja harrastuksiin

Jokaisessa vaihtoehdossa ydintoiminnan laatu tulee säilyä mahdollisimman laadukkaana. Eri palvelualueiden väliset erot vaihtoehdoissa eivät ole välttämättä suuria ja siten vaikeuttavat vaikutusten arvioinnin laatimista. Tässä on kuitenkin haluttu nostaa sellaiset vaikutukset esille, jotka selkeästi nousevat nykytilan muutoksina tai ovat vaihtoehtoja tai kouluja ja varhaiskasvatusta erottavia. Taulukkoon on haluttu myös nostaa näkyville lasten ja huoltajien näkemyksiä hyvästä varhaiskasvatuksesta ja koulusta, nykypalveluiden toimivuudesta ja mitä asioita he pitävät palveluiden näkökulmasta tärkeänä. Osallistamisen tulokset on esitelty tarkemmin erikseen raportin liitteenä 5.

Selkeimmät vaikutukset ovat suomenkielisen perusopetuspalveluiden uudet palvelualueet ja varhaiskasvatuspalveluiden joidenkin palveluiden suurempi keskittäminen keskusta-alueelle. Toiminnan tehostaminen tuo enemmän lapsia ja oppilaita vähempään määrään yksiköitä. Tämä vahvistaa henkilöstön kollegiaalisuutta ja osaamisen keskittymistä, varmistaa tukipalveluiden, oppimisen ja koulunkäynnin tuen saavutettavuutta ja laajentaa kouluissa tasapuolisemmin valinnaisaineiden ja harrastustoiminnan tarjontaa.

Vaihtoehtojen vaikutukset lapsiin vaihtelevat lyhyellä aikavälillä nykyisen koulun lakkautuksesta, toiseen tai uuteen kouluun siirtymisestä, koulumatkan pitenemisestä tai lyhenemisestä siihen, että omaan kouluun tulee mahdollisesti uusia oppilaita ja mahdollisesti niin, ettei mitään muutosta tule tapahtumaan.

Valitun vaihtoehdon yksiköissä, joissa on odotettavissa suurempia toiminnallisia muutoksia, tullaan tekemään tarkennettua lapsivaikutusten arviointia. Tärkeää on aina pitää lapsivaikutusten arviointia mukana päätöksenteossa ja myös päätösten vaikutusten seurannassa.

6 Vaikutukset henkilöstötarpeeseen

Palveluverkkosuunnitelman henkilöstövaikutukset syntyvät ryhmien määrän vähentymisestä. Kun opetus tai varhaiskasvatus siirtyvät toiseen toimipisteeseen, voidaan ryhmiä muodostaa optimaalisemmin. Toimipisteessä olevan toiminnan siirtyminen toisen toimipisteen yhteyteen ei tarkoita henkilöstötarpeen poistumista kokonaan. Suunnitelmassa olevissa taloudellisissa laskelmissa on lähtökohtana ollut, että henkilöstökustannuksista 40 % siirtyy uuteen toimipisteeseen toiminnan siirtymisen myötä. Toisaalta lapsimäärän väheneminen tarkoittaa pitkällä aikavälillä väistämättä myös ryhmien vähentymistä, vaikka palveluverkko ja toimipisteiden lukumäärä pysyisivät ennallaan.

Perusopetuspalvelut

Palveluverkkosuunnitelmassa kuvatut vaihtoehdot vaikuttavat henkilöstötarpeeseen perusopetuspalveluissa seuraavasti:

Taulukko 33. Henkilöstötarve perusopetus ja lukiokoulutuspalveluissa eri vaihtoehdoissa.

Vaihtoehto 1	opetusryhmien vähennys vuoteen mennessä		
	2025-2030	2030-2035	2035-2040
Suomenkieliset palvelut	5-8 ryhmää	7-10 ryhmää	10-12 ryhmää
ruotsinkieliset palvelut	1-4 ryhmää	3-6 ryhmää	5-6 ryhmää

Vaihtoehto 2	opetusryhmien vähennys vuoteen mennessä		
	2025-2030	2030-2035	2035-2040
Suomenkieliset palvelut	4-7 ryhmää	7-10 ryhmää	7-12 ryhmää
ruotsinkieliset palvelut	1-4 ryhmää	4-8 ryhmää	6-9 ryhmää

Vaihtoehto 3	opetusryhmien vähennys vuoteen mennessä		
	2025-2030	2030-2035	2035-2040
Suomenkieliset palvelut	4-7 ryhmää	12-15 ryhmää	n. 20 ryhmää
ruotsinkieliset palvelut	1-4 ryhmää	8-12 ryhmää	11-13 ryhmää

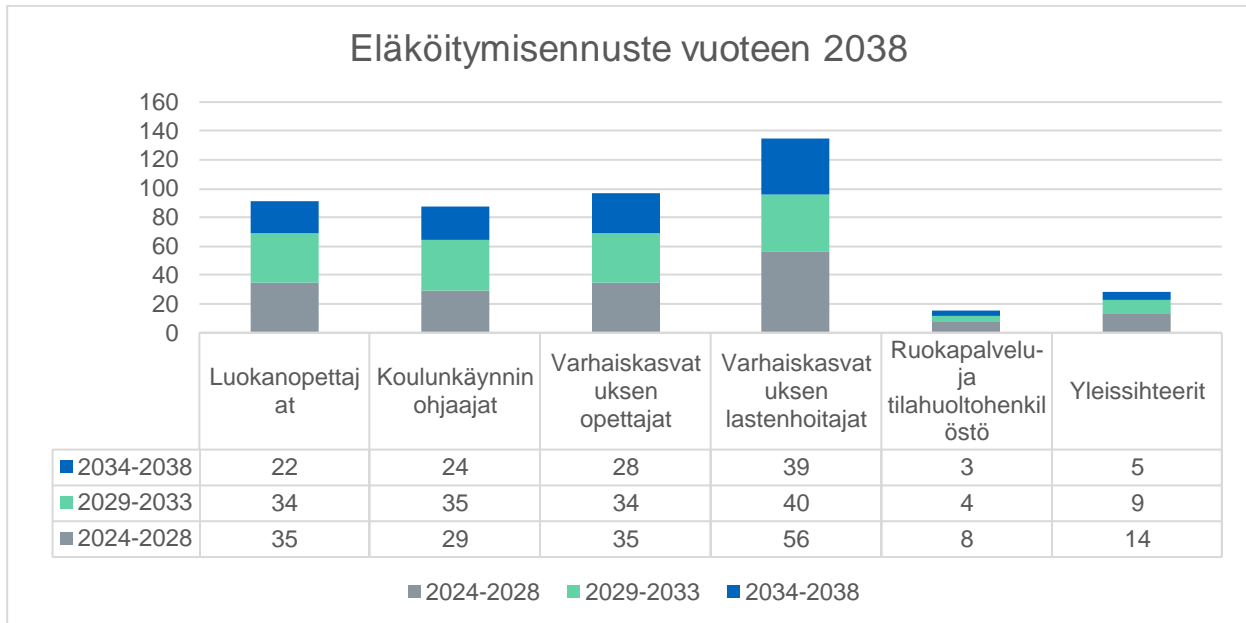
Opetusryhmien väheneminen vähentää suoraan opetushenkilöstön ja koulunkäynninohjaajien lukumäärää. Yhden ryhmän väheneminen, vähentää myös yhden opettajan työpanoksen. Lisäksi laskennallisesti vähenee noin 0,3–0,5 koulunkäynnin ohjaajan työpanos. Siten enimmillään vuoteen 2035 mennessä ryhmien vähentämisen myötä vähenisi 33 opettajan työpanos ja noin 13–17 koulunkäynninohjaajan työpanos. Kokonaisen toimipisteen lakkauttaminen vähentää myös koulun tukipalveluhenkilöstön määrää pienimmissä toimipisteissä noin 2 työntekijän verran.

Porvoon suomenkielisissä perusopetuspalveluissa on vuoden 2024 henkilöstösuunnitelman mukaisesti yhteensä 211 vakinaista ja 42 määräaikaista opettajan virkaa sekä 13 rehtorin tai apulaisrehtorin virkaa. Suomenkielisissä palveluissa on myös yhteensä 99 koulunkäynninohjaajaa, joista 28 on määräaikaisessa työsuhteessa.

Ruotsinkielisissä perusopetuspalveluissa on vuoden 2024 henkilöstösuunnitelman mukaan yhteensä 137,5 vakinaista ja 17 määräaikaista opettajan virkaa sekä 7 rehtorin tai apulaisrehtorin virkaa. Ruotsinkielisissä palveluissa on yhteensä 67 koulunkäynninohjaajaa, joista 22 on määräaikaisessa työsuhteessa.

Kevan ennusteen mukaan luokanopettajia jää eläkkeelle alla olevan kuvion mukaisesti yhteensä 91 henkilöä vuoteen 2038 mennessä. Koulunkäynninohjaajia jää ennusteen

mukaan eläkkeelle vuoteen 2038 mennessä 88 henkilöä. Ruokapalvelu- ja tilahuoltotehtävistä jää eläkkeelle arviolta 15 henkilöä ja yleissihteereitä 28 henkilöä vuoteen 2038 mennessä. Henkilöstötarpeen väheneminen voidaan kattaa kokonaisuudessaan eläköitymisillä.

Kuva 21. Eläköitymisennuste vuoteen 2038.

Varhaiskasvatuspalvelut

Porvoon kaupungin väestöennusteen perusuran mukaan 0-6-vuotiaiden lasten määrä laskee vuodesta 2025 vuoteen 2030 reilulla 180 lapsella ja nykyisen tasoisella alhaisella syntyvyydellä vuoteen 2040 lähes 400 lapsella.

Alle 1-vuotiaita lapsia varhaiskasvatuksen piirissä on alle kymmenen vuosittain. Vuonna 2025 varhaiskasvatuksen piirissä 1-6-vuotiaista lapsista 76 % on kunnallisessa perhepäivähoidossa ja päiväkodeissa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa 12-14 %. 10 % alle kouluikäisistä lapsista on kotihoidontuella. Palvelusiirtymää alle kouluikäisten palveluissa tapahtuu vuoteen 2040 mennessä. Perhepäivähoidossa olevien lasten määrä vähenee vuosittain perhepäivähoitajien eläköitymisen myötä, kotihoidontuella olevien lasten määrä vähenee ja osallisuusaste varhaiskasvatukseen kasvaa arvion mukaan 90 %:iin nykyisestä 86 %:sta.

Palvelusiirtymän ja osallisuusasteen kasvun vaikutukset huomioiden vuonna 2040 kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa yhteensä on 14 ryhmää vähemmän kuin vuonna 2025. Jokaisessa päiväkotiryhmässä on kolme työntekijää, joista kaksi korkeakoulutettua, varhaiskasvatuksen opettaja ja/tai varhaiskasvatuksen sosionomi sekä yksi lastenhoitaja.

Vuoden 2024 henkilöstösuunnitelman mukaisesti varhaiskasvatuspalveluissa on 191 varhaiskasvatuksen opettajan tehtävää, 41 sosionomin tehtävää ja 248,5 varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tehtävää. Varhaiskasvatuksen opettajien tehtäviä on ollut haastavaa saada täytettyä kelpoisilla henkilöillä, joten määräaikaista varhaiskasvatuksen opettajia on noin 30.

Varhaiskasvatuksen opettajia jää eläkkeelle Kevan ennusteen mukaan vuoteen 2038 mennessä 97 henkilöä. Lastenhoitajia eläköityy ennusteen mukaan vuoteen 2038 mennessä 135 henkilöä.

Henkilöstötarve vähenee ryhmien suhteessa. Henkilöstövähennykset saadaan edellä olevan perusteella toteutettua kokonaan eläköitymistien kautta.

Taulukko 34. Henkilöstötarve varhaiskasvatuksen eri vaihtoehtoissa.

Vaihtoehto 1	lapsiryhmien vähennys vuoteen mennessä		
	2025-2030	2030-2035	2035-2040
Varhaiskasvatuspalvelut	Kaksi ryhmää		
Vaihtoehto 2	lapsiryhmien vähennys vuoteen mennessä		
	2025-2030	2030-2035	2035-2040
Varhaiskasvatuspalvelut		5 ryhmää	2 ryhmää
Vaihtoehto 3	lapsiryhmien vähennys vuoteen mennessä		
	2025-2030	2030-2035	2035-2040
Varhaiskasvatuspalvelut	4 ryhmää	2 ryhmää	5-8 ryhmää

7 Aikataulu päätöksenteolle

Uusien toimintansa aloittavien kohteiden kohdalla päätös suunnittelun aloittamisesta tehdään 4 vuotta ennen toiminnan aloittamista ja päätös rakentamisen aloittamisesta sekä toiminnan suunnittelu tehdään 2 vuotta ennen toiminnan aloittamista.

Lopetettava kohde, päätös toiminnan siirtämisestä tehdään 2 vuotta ennen toiminnan siirtämistä ja kohteesta luopuminen tehdään leasing/vuokrasopimuksen mukaisia irtisanomisaikoja noudattaen.

Palveluverkkosuunnitelma hyväksytään alustavasti seuraavaa päätöksentekomallin mukaisesti:

- Päätetään ottaa käyttöön varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen palvelualueet. Palvelualueilla on useampia päiväkotia ja kouluja.
- Päätetään uudistaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoa valitun vaihtoehdon mukaisesti.
- Valitun vaihtoehdon toimeenpano:
 - Päätetään hyväksyä toimenpiteet vuosille 2025–2029. Nämä toimenpiteet viedään talousarvioon tulevina vuosina. Ennen päätöksentekoa käydään yhteistoimintaneuvottelut henkilöstön kanssa.
 - Vuosien 2030–2034 ja 2035–2040 osalta on hahmoteltu muutoksia, mutta niistä tehdään tarkemmat päätökset myöhemmin väliarviointien jälkeen, kun tiedetään tarkemmin, miten Porvoon kaupungin väestö ja erityisesti lasten määrä sekä rahoitus kehittyy. Väliarviointi tehdään kerran valtuustokaudessa väestö- ja taloustietojen sekä kaupunkirakenteen kehityksen pohjalta.
 - Toimeenpanosta päätetään vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Alla kuvattu päätöksenteon eteneminen:

- Palveluverkkosuunnitelma valmistuu syyskuun lopussa.
- Kaupunginvaltuusto käsittelee suunnitelmaa iltakoulussa 3.10.2024
- Kaupunginhallitus lähettää suunnitelman vaihtoehtoiseen lausunnoille 7.10.2024 kokouksessa. Suunnitelmaa käsitellään loka-marraskuun aikana jaostoissa ja lautakunnissa. Lausunnon antajia pyydetään ottamaan kantaa palveluverkkosuunnitelmaan ja päätöksentekomalliin. Lausunto pyydetään ainakin:
 - Kasvun ja oppimisen lautakunnalta ja koulutusjaostoilta
 - Kaupunkikehityslautakunnalta
 - Elinvoimalautakunnalta
 - Nuorisovaltuustolta
 - Vanhusneuvostolta
 - Vammaisneuvostolta
- Asukkaille järjestetään info- ja keskustelutilaisuus 10.10.2024.
- Henkilöstöä informoidaan asian etenemisestä.
- Kaupunginjohtajan esitys palveluverkkosuunnitelmasta julkaistaan lautakuntien lausuntojen jälkeen marraskuun puolivälin jälkeen.
- Kaupunginvaltuuston on tarkoitus päättää palveluverkkoratkaisusta ja vuoden 2025 talousarviosta kokouksessaan 11.12. 2024.

8 Tiivistelmä ja johtopäätökset

Porvoon kaupungin vuoden 2024 talousarviossa on päätetty laatia vuoden aikana palveluverkkoselvitys koulujen ja päiväkotien osalta sekä tulevaisuuden suunnitelma kasvun ja oppimisen toimialalle.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkosuunnitelmassa on tarkasteltu Porvoon kaupungin koulu- ja varhaiskasvatuspalveluverkkoa ja siihen tehtäviä muutostarpeita vuoteen 2040 mennessä.

Palveluverkkosuunnittelu perustuu monitahoarviointiin, jota tehdään yhteistyönä kasvun ja oppimisen toimialan, toimitilapalveluiden ja maankäytön suunnittelun, kehitysyksikön ja rahoitusjohdon kesken. Palveluverkkohanketta on ohjannut kaupunginhallitus.

Lasten määrän vähentyessä palveluverkkoa on uudistettava, jotta tulevaisuudessakin pystytään tuottamaan laadukkaita palveluita kustannustehokkaasti. Mikäli lasten määrä vähenee ennusteen mukaisesti, vähentää tämä myös kaupungin saamia valtionosuuksia huomattavasti. Arvioitu valtionosuuksien lasku positiivisen perusuran mukaan on noin 5,8 miljoona euroa ja perusuran mukaan noin 12 miljoonaa euroa vuodessa. Samanaikaisesti Kasvun ja oppimisen toimialan kustannuskehitys kasvaa vuoden 2023 tasosta 17 miljoona euroa vuoteen 2027 mennessä noin 140 miljoonaan euroon. Lapsimäärät (0–18-vuotiaat) ovat laskemassa positiivisen perusuran kohdalla 800 lasta ja perusuran kohdalla 1 700 lasta vuoteen 2040 mennessä.

Palveluverkkosuunnittelun pohjana on strategiset periaatteet ja linjaukset, joilla saadaan luotua pysyvä, monipuolisesti ja pitkäjänteisesti käytettävä malli. Palveluverkon valmistelussa on noudatettu kaupunginvaltuuston päätöksiä talousarviosta sekä talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelmasta että investoinneista. Palveluverkko suhteutetaan toimintaympäristön muutoksiin, kuten väestömuutoksiin, lainsäädännöllisiin muutoksiin, palvelutarpeiden ja järjestämisen ennakointiin, rahoitus- ja kustannusmuutoksiin sekä peruskorjaus- ja uudisrakennustarpeisiin.

Talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelmassa on määritelty Kasvun ja oppimisen toimialan kulujen kasvun hillitsemisen tavoitteeksi vuoteen 2027 mennessä noin 10,9 miljoonaa euroa. Päämäärä on rakenteellisin ratkaisuin välttää henkilöstön lomautukset ja irtisanomiset ja hyödyntää paremmin henkilöstövaltaisen toimialan eläköitymisten tuomat mahdollisuudet. Toimialalla eläköityy vuodessa 20–30 henkilöä.

Lapsivaikutuksia on arvioitu kattavasti eri toimenpitein, huomioiden pedagogiset, toiminnalliset palvelujen järjestämisen kaupunkitasoiset vaikutukset, tekniset ja sijaintiin liittyvät näkökulmat, painottaen erityisesti lasten yhdenvertaisuutta. Lapsivaikutusten arviointi on tehty kahdessa vaiheessa: ensin palveluverkon nykytilan selvityksen yhteydessä ja myöhemmin palveluverkkosuunnittelun aikana. Molemmissa vaiheissa on kuultu lapsia sekä heidän vanhempiaan ja lähiaikuisiaan, ja heidän näkemyksensä on otettu huomioon toimenpide-ehdotusten arvioinnissa. Lapsivaikutusten arviointia on tehty lisäksi moniammatillisena asiantuntijatyönä. Lapsivaikutusten arviointi on tehty sivistyslautakunnan 15.12.2022 § 175 päättämän mallin mukaan.

Henkilöstö on tämän lisäksi voinut osallistua prosessiin talouden ja tuottavuuden tasapainottamisohjelman kyselyn kautta. Lisäksi palveluverkkoa on käsitelty esihenkilötreffeillä, toimialan yhteistyötoimikunnassa, johtoryhmissä ja muissa erilaisissa esihenkilöiden tapaamisissa. Esihenkilöt ovat voineet perehdyttää henkilöstöä myös kaupungin verkkopalvelun materiaalien ja usein kysytyt kysymykset osion (UKK) avulla.

Palveluverkkoselvitys esiteltiin kaupunginvaltuuston iltakoulussa keväällä 2024, ja palveluverkkosuunnitelmaa käsitellään iltakoulussa 3.10. Kuntalaisille järjestetään avoin infotilaisuus 10.10. Kaupunki on tiedottanut prosessin eri vaiheista läpi koko työn. Palveluverkon prosessin edistystä on käyty läpi kevään 2024 Kasvun ja oppimisen ja kaupunkikehityksen lautakunnissa ja asiasta on tehty useita tiedotteita prosessin aikana sekä avattu oma verkkosivusto kaupungin verkkopalveluun.

Palveluverkon nykytilan selvitys valmistui kevään 2024 aikana. Palveluverkkosuunnitelman periaatteet hyväksyttiin kaupunginhallituksen kokouksessa 8.4.2024 ja skenaariomääritelmät vahvistettiin kaupunginhallituksen kokouksessa 12.8.2024.

Esitettyjen palveluverkon kehittämistä koskevien vaihtoehtojen lähtötiedot muodostuvat lapsimääräennusteesta, täyttöastetavoitteesta ja palveluverkkoselvityksen ilmenneistä tiedoista nykytilankuvauksesta. Vaihtoehtojen suunnittelu on toteutettu pohjautuen todennäköisimpään lapsimääräennusteeseen ja muodostettu tarkastelupisteet valtuustokausittain.

Palveluverkkosuunnitelmassa väestötarkastelun lähtökohdaksi on valittu ns. perusura, joka pohjautuu viimeisen viiden vuoden väestötoteumaan. Lisäksi tarkastellaan positiivista ennustetta, joka painottaa myönteisten vuosien vaikutusta väestönkehityksessä. Porvoon parhaat väestönkehitysvuodet viimeisen kymmenen vuoden ajalta olivat 2014 (0,6 %), 2020 (0,5 %) ja 2021 (1 %). Erityisesti vuosina 2020 ja 2021 koronapandemia vaikutti väestömuutokseen. Tavoiteuran mukaista kehitystä käsitellään vain ylätasolla, ja siinä oletettu lasten määrä vuonna 2025 (11 435) ylittää heinäkuun 2024 toteuman (10 797) lähes kuudella prosentilla, mikä ei viime vuosien kehitys huomioiden vaikuta realistiselta.

Lasten määrä laskee ennusteiden mukaan voimakkaasti koko maassa, myös Porvoossa. Palveluverkkosuunnittelussa käytetyn väestöennusteen mukaan Porvoossa on vuonna 2040 noin 16 prosenttia vähemmän lapsia kuin vuonna 2025 (0–18-vuotiaita). Lasten määrä vuonna 2040 on ennusteen mukaan noin 8 800 lasta, kun vuonna 2025 lapsia on noin 10 500. Palveluverkkosuunnitelmassa on palveluverkkoa arvioitu myös ns. positiivisen ennusteen mukaisesti. Siinäkin lasten määrä vuoteen 2040 mennessä alenee

noin 9 800 lapseen, eli lapsia olisi noin 7 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2025. Lasten määrä ei kuitenkaan alene tasaisesti koko kaupungin alueella, vaan joissakin kouluissa oppilasmäärä alenee voimakkaasti, kun taas keskeisille paikoille tarvitaan jo lähivuosina lisätilaa ja lisäinvestointeja.

Samalla kun lasten määrä kouluissa ja varhaiskasvatuksessa vähenee, alenee myös kaupungin näihin palveluihin saamat valtionosuudet merkittävästi. Kaupungin vuosittaiset valtionosuustulot alenevat noin 3,8 miljoonaa euroa vuonna 2030 ja noin 5,2 miljoonaa euroa vuonna 2040, jos lapsimäärä kehittyy ns. positiivisen ennusteuran mukaisesti. Jos lapsimäärä kehittyy perusuran mukaisesti, ovat kaupungin vuosittaiset valtionosuudet vuonna 2030 noin 5,8 miljoonaa euroa ja vuonna 2024 noin 12 miljoonaa euroa alhaisemmat vuonna 2025.

Toiminnalliset ja taloudelliset syyt edellyttävät, että kaupungin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoa voidaan muokata joustavasti palvelutarpeen muuttuessa. Tässä palveluverkkosuunnitelmassa on tarkasteltu kolmea vaihtoehtoista toteutustapaa palveluverkon kehittämiseksi ajanjaksoina 2024–2029, 2030–2034 ja 2035–2040. Tämän palveluverkkosuunnitelman perusteella on tarkoitus tehdä päätökset ensimmäisen ajanjakson, eli vuosien 2024–2029 muutoksista palveluverkkoon. Vuosien 2030–2034 ja 2035–2040 osalta on tehty muutosehdotuksia tämänhetkisen väestöennusteen pohjalta, mutta näiden vuosien osalta tehdään tarkemmat päätökset lähempänä kyseisiä ajankohtaa, kun tiedetään tarkemmin, miten Porvoon kaupungin väestö ja erityisesti lasten määrä kehittyvät.

Palvelualueet ovat suunnittelun pohja ja ne mahdollistavat jatkossa joustavan asiakasvirtojen ohjauksen sekä taloudellisen tasapainon keinovalikoiman. Kaikissa vaihtoehdoissa on noudatettu palveluverkon suunnittelun periaatteita, suunnitelma on tehty niitä noudattaen. Kaikissa vaihtoehdoissa varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut ovat hyvin saavutettavissa.

Vaihtoehdossa 1 palveluverkkoon tehdään maltillisia muutoksia, toiminnallisia parannuksia ja tietyistä väliaikaistiloista luovutaan. Epoon koulu lakkautetaan vuonna 2025 ja Ilolan koulu vuonna 2026, ja oppilaat siirtyvät Keskuskouluun. Peipon koulu lakkautetaan, kun Gammelbackan koulu valmistuu vuonna 2028. Huhtisen ja Huvikummun päiväkotien väistötiloista luovutaan vuonna 2026 ja lapset siirtyvät Huhtisen uuteen päiväkotiin. Puistopäiväkoti lakkautetaan vuonna 2029, kun uusi Meritullin päiväkoti valmistuu. Kullo Skola suunnitellaan lakkautettavaksi vuoteen 2040 mennessä.

Vaihtoehdossa 1 koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden menot vuosina 2024–2029 ovat keskimääriin 90,7 milj. euroa vuodessa, eli noin 0,6 milj. euroa vähemmän kuin ns. nollavaihtoehdossa. Tarkastelujakson lopussa vuonna 2040 vuosittaisen kustannukset olisivat noin 1,0 miljoonaa euroa alemmat kuin nollavaihtoehdoissa ja kumulatiivisesti säästöä kertyisi noin 12,6 miljoonaa euroa nollavaihtoehtoon verrattuna vuoteen 2040 mennessä.

Vaihtoehdossa 2 toteutetaan vuosina 2024–2029 samat toimenpiteet kuin vaihtoehdossa 1, ja lisäksi Tolkkisten koulun parakeista luovutaan vuonna 2028. Vaihtoehdossa 2 suunnitellaan Kullo skola lakkautettavaksi vuonna 2030, Kullon koulu ja Kullon päiväkoti

vuonna 2035 sekä Jokilaakson koulu vuonna 2036. Vaihtoehdossa 2 koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden menot vuosina 2024–2029 ovat keskimääriin 90,7 milj. euroa vuodessa, eli noin 0,6 milj. euroa vähemmän kuin ns. nollavaihtoehdossa. Tarkastelujakson lopussa vuonna 2040 vuosittaisen kustannukset olisivat noin 2,2 miljoonaa euroa alemmat kuin nollavaihtoehdoissa ja kumulatiivisesti säästöä kertyisi noin 20,3 miljoonaa euroa nollavaihtoehdoton verrattuna vuoteen 2040 mennessä.

Vaihtoehdossa 3 toteutetaan myös vuosina 2024–2029 samat toimenpiteet kuin edellisissä vaihtoehdoissa, mutta lisäksi Epoon päiväkodista suunnitellaan lakkautettavaksi vuonna 2029. Vaihtoehdossa 3 suunnitellaan Kullo skola lakkautettavaksi vuonna 2028, Kulloon koulu vuonna 2033 ja Kulloon päiväkoti vuonna 2035, Jokilaakson koulu vuonna 2031, Hamarin koulu vuonna 2033, Sannäs skola vuonna 2032. Lisäksi suunnitellaan yksi päiväkoti lakkautettavaksi itäiseltä varhaiskasvatusalueelta. Vaihtoehdossa 3 koulutus- ja varhaiskasvatuspalveluiden menot vuosina 2024–2029 ovat keskimääriin 90,4 milj. euroa vuodessa, eli noin 0,8 milj. euroa vähemmän kuin ns. nollavaihtoehdossa.

Tarkastelujakson lopussa vuonna 2040 vuosittaisen kustannukset olisivat noin 5,4 miljoonaa euroa alemmat kuin nollavaihtoehdoissa ja kumulatiivisesti säästöä kertyisi noin 47,9 miljoonaa euroa nollavaihtoehdoton verrattuna vuoteen 2040 mennessä.

Porvoon on myös panostanut koulujen ja päiväkotien investointeihin viimeisten kahdentoista vuoden aikana merkittävästi, noin 152 miljoonaa euroa. Näissä investoinneissa Porvoon on kansallisesti kokoonsa nähden maamme kärkipäätä. Palveluverkkosuunnittelun pohjana on lisäksi ollut, että palveluverkkoon on vuoteen 2040 mennessä kohdistumassa noin 80 miljoonan euron investoinnit uusiin ja peruskorjattaviin tiloihin (taulukko 15). Uusia yksiköitä /rakennuksia olisivat: Gammelbackan koulu, Kevätlaakson päiväkoti, Huhtisen uusi päiväkoti Meritullin päiväkoti sekä Hinthaaran koulun perusparannus ja liikuntasali.

Keskittäminen isompiin yksiköihin vähentää palvelun haavoittuvuutta, mutta kasvattaa asiointimatkaa / koulumatkaa haja-asutusalueilla. Kaikissa vaihtoehdoissa koulukuljetukset voidaan järjestää mielekkäästi ja matkojen pituudet ovat kohtuullisia. Keskitetyt palvelut parantavat jossain määrin nykyisiä palveluja (esim. oppilashuolto, valinnaisuus, harrastustoiminta, oppimisen tuki). Palveluiden kaksikielisyys voidaan edelleen turvata.

Porvoon kasvaa epätasaisesti. Sisäinen liikkuvuus on vuosittain n 4 000 asukasta. Viimeaikaisen kehityksen ja selvästi näköpiirissä olevan väestörakenteen muutosten valossa tulevien lähivuosien vetovoimaisimmat alueet Porvoossa ovat keskusta ja sen lähialueet, niin kerrostalorakentamisen kuin pientalorakentamisen kannalta.

Taloudellisesti selkeimmät erot syntyvät eri esitettyjen vaihtoehtojen välillä kiinteistöjen ylläpidosta ja sisäisistä vuokrista sekä muista tukipalveluista. Hyväksytyissä periaatteissa on todettu, etteivät tukipalvelut saisi olla suurempia kuin ydinpalvelun osuus jatkossa. Tällä myös halutaan korostaa opetuksen ja varhaiskasvatuksen laatuun panostamisen

Liitteet

Liite 1. Porvoon palveluverkkosuunnittelun periaatteet, FCG 19.3.2024.

Liite 2. Päiväkotij- ja kouluhankkeet 2012-2024

Liite 3. Lapsivaikutusten arvioinnin tulokset, Boost Brothers Oy

Liite 4. Sivistyslautakunnan hyväksymä Porvoon lapsivaikutusten arviointimalli 2022

Liite 5. Lapsivaikutusten arvioinnin osa-alueet ja koontitaulukko

Liite 6. Itä-Uudenmaan väestönkehityksen tulevaisuuden kuvat MDI 22.9.2023

Liite 7. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tulevaisuudennäkymiä, Opetushallitus 2020

Liite 8. Mitä väestönkehityksestä tulisi tietää syksyllä 2024? MDI 3.10.2024